

EUROPolitika

AVRUPA BİRLİĞİ POLİTİKALARI DERGİSİ

YAYIN & İDARİ KURULU

EURO Politika Dergisi
İmtiyaz Sahibi & Genel Yayın Yönetmeni
Yusuf ERTUĞRAL

Baş Editör
Ali İzzet KEÇECİ

Akademik Yayın Koordinatörü
Dr. Ahmet Emre KÖKER

Dış Haberler Sorumlusu & Editör
Nilfem BAYKAN

Editör (Kültür & Sanat)
Filiz DASTAN

Editör & Yazarlar
Mehmet Ali YURTTAŞER | Pınar TORLAK

Yayın Katkısı Yapan Yazarlarımız
Doğukan ÖZBULUT | Feramuz ÇALIŞKAN

KKTC Temsilcisi ve Organizasyon Koordinatörü
Aziz Korkmaz

Yayın Türü / ISSN No
Yayın Süreli / 2149 - 9217
2 Aylık Süreli

İdari Merkez
**Olmadık Projeler | Hızır Çavuş Mescidi Sok. No:40/A Balat 34087
İstanbul- TR**

Web: www.europolitika.com
e-posta: editor@europolitika.com & iletisim@europolitika.com

İÇİNDEKİLER

“İsveç ve Finlandiya Krizinin” Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru.....7
Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ ile Söyleşi | Yusuf ERTUĞRAL
NATO Dosyası

Evet, NATO yeniden canlanıyor. Ancak Rusya ile uğraşmak zorunda kalırsa ittifak çökebilir.....17
Jonathan EYAL | Çeviri: Doğukan ÖZBULUT & EURO Politika
Çeviri Ekibi

Fransa Seçmeni Macron’a Ters Köşe Yaptı:
Fransa’da İktidar Krizi.....21
HABER - ANALİZ

“İsveç ve Finlandiya Krizinin” Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru.....26
HABER - ANALİZ
NATO Dosyası

Rusya-Ukrayna Savaşı AB Güvenliğine Nasıl Yansıdı.....31
HABER - ANALİZ

Adım Adım Rusya-Ukrayna Savaşı ve
Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi.....35
Feramuz ÇALIŞKAN

Avrupa Birliği’nin Gelişen ve Değişen Tehdit Algısı:
Siber Güvenlik.....48
Ahmet Emre KÖKER

Local Evaluation of the Syria Crisis in the Scope of the
Global Migration System.....78
Fatih ÇAM

Editörden

Üç aylık bir süreden sonra EURO Politika dergisi ekibi olarak sıcakların kendini artık iyice kendisini hissettirmeye başladığı Temmuz ayında Şubat ayından beri gündemden hiç düşmeyen Rusya – Ukrayna krizinin gölgesinde “AB Güvenliğinin Değişimi” dosya konu başlığımız ile yeniden sizlerin karşınızdayız.

11 Mart’ta twitter hesabımızdan mini bir okuyucu anketi gerçekleştirmiştik. Dergimizin yeni sayılarında hangi dosya konuların işlenmesini istersiniz sorumuzun seçenekleri arasında; “2022 Fransa Seçimleri”, “AB Yeni Liderini Arıyor”, “Kuzey Akım’ 2 Geleceği” ve “AB Güvenliğinin Geleceği” bulunmaktaydı. Anket sonucunda en çok oyu alan dosya konu başlığı ise “AB Güvenliğinin Değişimi” olmuştu.

Malumunuz son iki sayımızda “Ukrayna Krizi” ve “Fransa Cumhurbaşkanlığı Seçimleri” dosya konularını incelemeye ve analiz yapmaya çalışmıştık. “AB Güvenliğinin Değişimi” ankette en çok oylamasına almasına rağmen iki sayı ötelemek zorunda kaldık. Zira editör kurulumuzun ortak kararı ile gelişmelerin çok sıcak olması dolayısıyla Avrupa’nun ve

Uluslararası arenanın nasıl bir aksiyon alacağı konusunda gözlemleme yaparak daha sağlıklı bir analiz sunabileceğimizi kanaatine vardık.

Nitekim bu kanaatimizde haklı çıktığımızı gördük. Zira Rusya – Ukrayna krizi çoktan beri gündemden düşmüş NATO’nun varlığını ve AB Güvenliğinin önemini bir kez daha hatırlatmış oldu. Macron’un birkaç yıl önce “NATO’nun beyin ölümü gerçekleşmiştir” sözlerinden sonra İsveç ve Finlandiya’nın NATO’ya üye olma talepleri bir kez daha gözleri NATO’ya çevrilmesinde etkili oldu. Ancak bu üyelik talebi başka bir krizde tetiklenmesine sebep oldu. İsveç ve Finlandiya’nın NATO üyeliğine Türkiye’nin Veto kararı!

Tüm gözler 29 – 30 Haziran İspanya’nın başkenti Madrid’de gerçekleşen NATO Zirvesine dönmüş ve alınacak kararlara odaklanılmıştı. Söz konusu zirve gerçekleşmeden önce EURO Politika dergisi olarak konunun uzmanlarından İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi öğretim üyesi Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ hocamızın değerlendirmesinin yer aldığı akademik söyleşimizde “NATO’nun

konumu yeniden güçleniyor (mu?)” ve ittifakın geleceği konusunu irdelemeye çalıştık. Söyleşimizde ayrıca NATO ittifakının ve AB üye devletlerinin gerek münferit hareketleri gerekse kolektif olarak kendilerini nasıl konumlandıklarını da analiz etmeye çalıştık. Zira AB’nin ekonomik lokomotifini durumundaki Almanya ve siyasi liderliğini üstlenmek isteyen Fransa’nın göstereceği tavır ve performans önem arz etmekte. Nitekim söz konusu krizin başlarında Almanya’nın ve Fransa’nın ciddi bir türbülansa tutulduğunu gözlemledik. Yukarıda da işaret ettiğimiz üzere AB’nin siyasi liderliğine oynayan Macron tüm dikkatini Ukrayna ve Rusya krizinde arabuluculuk yapmak adına dış politikaya odaklanması ile enerjisini Nisan ayındaki gerçekleşen kritik Cumhurbaşkanlığı seçiminde odaklanamamasına sebep oldu. Her ne kadar açık ara farkla kazanmasına rağmen zorlu ve ciddi bir sınav verecek isminin yıprandığını gördük.

Bu zorlu süreç Macron için son değildi. Zira iki ay sonra seçmen asıl cevabını meclis seçimlerinde Macron’a ters köşe yaparak verdiğini gözlemledik. Söz konusu Fransa’da oluşan hükümet krizini arka planını editörlerimizden Pınar Torlak’ın kalemiyle incelemeye çalıştık. Ayrıca yine Pınar Torlak’ın imzasını taşıyan; “Rusya – Ukrayna Savaşı AB Güvenliğine Nasıl Yansdı?”, ve akademik söyleşimi-zi devamı niteliğindeki haber- analizi “ ‘İsveç ve Finlandiya Krizinin’ Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru” yazılarını da okumanızı tavsiye ederiz.

Bu sayımıza yayın katkısı yapan misafir yazarlarımız değerli Fatih Çam ve Feramuz Çalışkan’a katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Şimdiden keyifli okumalar dileyerek bir sonraki sayımızda yeni bir konu ve konuklarla sizlerle bir araya gelmek ümidiyle sağlıklı kalın...

Yusuf ERTUĞRAL

“İsveç ve Finlandiya Krizinin” Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru

NATO Dosyası

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ ile Söyleşi

Yusuf ERTUĞRAL- 3 yıl önce Macron'un malum bir sözü vardı, NATO'nun beyin ölümü gerçekleşmiş dediği, fakat aradan kısa bir süre sonra ve özellikle de Rusya-Ukrayna krizi sonrasında NATO'nun daha da ön plana çıktığını görüyoruz. Ayrıca malumunuz 29-30 Haziran'da da bir NATO zirvesi gerçekleşecek. NATO tekrar eski prestijine ve önemine kavuşuyor mu sizce?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Zaten buna Rusya Ukrayna Savaşı'nın ne kadar önemli olduğundan ve özellik-

le son dönemlerde uluslararası sistemi dönüştürücü bir özelliği olduğundan bahsederek başlamak lazım. Bu noktada dönüştürücü özellik derken tabii bazı uluslararası organizasyonları da dönüştürdüğünü söyleyebiliriz. Yani bunlardan biri NATO, diğeri de aslında Avrupa Birliği. Peki NATO'yu nasıl dönüştürdü? Aynen sizin de söylediğiniz gibi ve evet Macron'un da belirttiği gibi NATO'da beyin ölümü denilen biraz daha yavaş moda geçtiği bir dönem içerisindeydi. Çünkü Soğuk Savaş'tan sonra

Akademik Söyleşi
**“İsveç ve Finlandiya Krizinin”
Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru**

Yusuf ERTUĞRAL

PROF. DR. ÖZGÜR ÜNAL ERİŞ
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler

www.europolitika.com **YouTube** EUROPolitikaNews **SUBSCRIBE**

askeri tehditler yerine askeri olmayan tehditler ön plana gelmişti. Örneğin etnik bazı sıkıntılar; özellikle etnik savaşlardan ve sivil savaşlardan kaçan göçmenlerin yarattığı güvenlik krizleri, terörizm, siber ataklar gibi... Açıkçası bütün dünya güvenlik tehdidi denildiğinde bunları anlıyordu. Bu durumda NATO'nun da o soğuk savaş sırasında askeri tehditlere karşı kurulmuş olan misyonu tabii ki biraz yavaşladı. Fakat artık Rusya Ukrayna Savaşı'nda gördüğümüz üzere bu askeri tehditler hala devam ediyor. Burada askeri tehditten kasıt bir ülkenin başka bir ülkenin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne direkt orduyla, askerleri ile saldırması anlamındadır. Şimdi bu durum tekrarlandığı için demek ki askeri tehdit kavramı hala gündemde ve devam ediyor. O yüzden de askeri tehditlere karşı kurulmuş olan NATO'nun da önemi bir kez daha karşımıza çıktı açıkçası. Çünkü Rusya çok büyük bir güç; yani tabii ki Ukrayna Savaşı'na baktığımızda aslında tahmin ettiğimizden daha zayıf bir güç gibi de görünüyor ve konvansiyonel açıdan evet NATO'nun askeri güçlerinden gerçekten daha zayıf askeri güçleri var ama her şeyden önce nükleer bir güç. Dolayısıyla bu kadar büyük ve agresif davranabilen bir ülkenin karşısına caydırıcılık rolünü daha iyi bir şekilde uygulayabilmek için nükleer gücü de olan, NATO gibi askeri yönden son derece kuvvetli ve nükleer silahları da olan ülkelerden oluşan bir topluluğun çıkması lazım. Bu noktada, NATO'nun daha da önemli olduğu-

nu ve kuvvetlendiğini tabii ki İsveç ve Finlandiya'nın üyelik başvurularından da anlıyoruz. İsveç ve Finlandiya tarafsız ülkeler; İsveç 1812'den beri tarafsız, Finlandiya ise İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tarafsızlığını ön plana koymuştu. Bu tabii tarafsızlıklarını sadece NATO gibi askeri bir örgüte üye olmaktan, tercihlerini bu yönde kullanmaktan kaynaklanıyor. Yoksa her iki ülkenin de orduları gayet gelişmiş, silahlanma sistemleri de var ve aslında NATO'yla da bazı askeri operasyonlara da katılıyorlar. Fakat dediğim gibi, tercihleri tarafsızlıktan ve NATO'ya üye olmaktan yanaydı. Ancak şimdi görüyoruz ki üyelik başvurusunda bulundular ve arkalarına da önemli derecede artan bir kamuoyu desteği aldılar. Örneğin Finlandiya'da NATO'ya üye olmak isteyen kamuoyunun oranı şu anda yaklaşık %80'lere kadar varmış durumda; bu durum daha öncelerde %30'lardan %60'lara ve 2014 yılında Kırım'ın ilhakından sonra ise bayağı bir arttı. İsveç'te ise kamuoyu desteği %60-65 civarlarında seyrediyor. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda NATO'nun eski cazibesini yeniden yakaladığını ve özellikle de kendini Rusya karşısında tehdit altında hisseden ülkeler için caydırıcı olabilecek ve ayrıca onların kendilerini güvende hissedebilecekleri bir organizasyon halini yeniden teyit ettiğini söyleyebiliriz.

Yusuf ERTUĞRAL- Finlandiya ve İsveç'in NATO'nun kapısını çalma hususunda, Türkiye'nin uygunluk vermesi...

Bu konuda bürokratik süreç aşılabilir mi? Finlandiya ve İsveç'te nerede tıkanıklık var? Ve bu durum aşıldıktan sonra NATO'nun Kuzey Doğu'sunda ne şekilde bir gelecek olacak?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Türkiye, bir yandan NATO'nun ikinci büyük ordusunu elinde bulunduran bir ülke, diğer yandan ise 1952'den beri üye olan bir ülke olarak gerçekten NATO için son derece önemli bir konumda bulunuyor. Zaten jeopolitik konumu da Rusya Ukrayna Savaşı'ndan sonra bir kez daha perçinlenmiş oldu. Dolayısıyla şu anda ABD'nin de özellikle gözü aslında biraz daha Türkiye'de. Yani, Türkiye'nin önemi burada bir kere daha gündeme geldi. Şimdi bu noktada Türkiye'nin özellikle İsveç'i Finlandiya'dan daha fazla veto etmek istemesinin arkasındaki en önemli sebep kendi iç güvenliği. Çünkü, İsveç özellikle PKK'nin uzantısı olarak nitelendirdiğimiz YPG'ye çok fazla destek veren bir ülke olarak da gündemde bulunuyor; şu anda da mesela İsveç Parlamentosu'nda 6 tane Kürt kökenli milletvekili var ve Türkiye bunların PKK'ye destek verdiklerini, aralarında ilişki olduğunu ve bunu kanıtlayabileceklerini söylüyor. Dolayısıyla tabii ki Türkiye için bunu bu şekilde söylemesi ve kendi iç güvenliğini korumak istemesi aslında son derece doğru ve meşru bir sebep. Fakat tabii burada ABD'nin de İsveç ve Finlandiya'ya karşı çok büyük desteği söz konusu. Özellikle bu 29-30 Haziran'da yapılacak Madrid'deki NATO zirvesinden önce aslında biraz

daha bu işte ilerlemek istiyor. Dolayısıyla da Türkiye ile bu konuda müzakere yapılabileceğini düşünüyor.

Diğer yandan ABD ile Türkiye arasında son zamanlarda çok ciddi krizler meydana geldi, özellikle de S-400 alımlarından başlayarak. Bu nedenle şimdi Türkiye'nin ne kadar önemli olduğunu ve bu vetonun aşılması için de yine Türkiye ile ortak bir yerde bulunması gerektiğini düşünen ABD Başkanı Joe Biden, kongreye aslında Türkiye'yi tekrar F-35 programına sokabiliriz ve F-16 satmaya başlayabiliriz gibi bir yeşil ışık yaktı, ki bu Türkiye açısından ABD ile ilişkisini sürdürme hususunda gerçekten son derece önemli. Dolayısıyla orada iki tarafın da karşılıklı bazı çıkarları var bence. Türkiye tekrar F-35 programına girmek istiyordu zaten girebilir hem de Amerika Birleşik Devletleri Türkiye'nin vetosunu bu şekilde aşabileceğini düşünüyor. Tabii şimdi o kadar da kolay değil; evet çıkarlar var, ama uluslararası ilişkilerde bazen çıkarlar ve normlar çatışır. Şu an için F-35 programına girmek bir çıkar evet ve bu vetoyu aşmak belki... Ancak normatif olarak baktığımızda burada Türkiye'nin iç güvenliğine yönelik çok ciddi bir tehdit var ve bu tehdidi besleyen bir ülkenin NATO'ya alınmasından bahsediyoruz. Burada Türkiye'nin resmi düşüncesi şu; NATO bir güvenlik organizasyonu ama güvenlik organizasyonu içine bizim güvenliğimizi tehdit eden bir ülkeyi almak istiyor. Yani burada ciddi bir çelişki var. Dolayısıyla

Türkiye'nin pozisyonu son derece doğru tabii. Bunun nasıl aşılabileceği konusunda değinecek olursak, tabii ki uluslararası bir organizasyona hemen üye olunmuyor. Başta ülkeler başvurularını veriyorlar, sonra bu organizasyon içerisinde tartışılıyor ve Türkiye'de şu anda o içerideki tartışmalarda veto hakkını kullanmış bir durumda. İçerideki o tartışmalar ve müzakereler sonucunda herkes aynı fikre vardıldıktan sonra teker teker bütün ülkelerin onay sürecinden geçiyor ve oybirliği ile sonra kabul ediliyor. Dolayısıyla Süreç ve içeride sürekli bir müzakere yapılıyor. Tabii şimdi müzakereler genelde bu tarz hassas konularda aslında çok fazla kamuoyunun önünde yapılmaz, dolayısıyla hep arka kapılarda konuşulur. Ben burada bütün bu düğümün aslında bu arka kapı diplomasisi sırasında... yani Türkiye çok açık bir şekilde liste veriyor zaten İsveç'e ve bir yandan isimlerin geri iade edilmesini istiyor, diğer yandan da tabii ki YPG'ye olan desteğin kesilmesini istiyor çok haklı olarak. Dolayısıyla muhtemelen bu arka kapı diplomasisi ve müzakereler sırasında İsveç'in Türkiye'nin isteklerini yerine getireceğini düşünüyorum. Ancak tabii Türkiye burada ayağını yere çok sağlam basacak, yani ben ancak bu isteklerim yerine getirilirse bu vetoyu kaldıracağım diyecek. İsveç şu anda gerçekten NATO üyesi olmak istiyor ve dolayısıyla da Türkiye'nin bu isteklerini yerine getirecek diye düşünüyorum. Ayrıca ABD de İsveç'i bu şekilde ikna edecektir. Finlandiya'ya bakarsak, İsveç'e

kıyasla Türkiye açısından biraz daha az sıkıntılı bir ülke olarak karşımıza çıkıyor. Finlandiya'da o kadar fazla Kürt kökenli vatandaş yok mesela ve aynı zamanda PKK uzantılı terör örgütlerine yönelik çok büyük bir destek de yok. Bu sebeple de Finlandiya ayağında sorun biraz daha rahat çözülebilir. İsveç'te de aynı şey vardı; özellikle Türkiye'nin 2019 yılında Doğu Akdeniz'de Kıbrıs'ta olan tansiyon yüksekliğinde ve de Suriye'ye yaptığı operasyonlar sırasında tabii Avrupa Birliği'nin dış politika anlayışı ile çatışan bir dış politika görüşü ve aktiviteleri vardı. Ve o sırada hem İsveç hem de Finlandiya yaptırımlar uygulamaya başladılar. O yüzden Türkiye'nin de Finlandiya'dan isteği bu yaptırımların kaldırılması yönünde. Şimdi tabii Finlandiya'nın bunu yapması biraz daha kolay diyebiliriz, nitekim esas Finlandiya için çok büyük bir sıkıntı. Çünkü Finlandiya'nın Rusya'yla 1300 kilometreye varan bir sınırı var ve esas Finlandiya kendini çok büyük tehdit altında hissediyor ve dolayısıyla da güvenliğini esas bir NATO üyesi olarak koruyabileceğini düşünüyor. Tüm bunlardan dolayı da zaten Finlandiya'nın bu yaptırımları kaldıracağını düşünüyorum. Çünkü Finlandiya'nın çıkarları da bunu gerektiriyor açıkçası.

Yusuf ERTUĞRAL- Şubat ayından beri Rusya Ukrayna Savaşı'ndan itibaren aslında tam anlamıyla bir mutabakat sağlanamadığı ve münferit olarak hareket edildiği malumunuz. Almanya ilk başlarda konuya karşı biraz daha isteksiz dav-

randı, hatta yeni hükümet bundan dolayı suçlandı. Diğer yandan Fransa'daki seçimlerden dolayı Macron kendini iç politikaya vermek durumunda kaldı; tabii bir yandan da arabuluculuk yapmaya çalıştı, ama yine de son zamanlarda agresiflik anlamında Rusya'ya karşı bir blok oluşturmaya çalıştığını görüyoruz. Fransa ve Almanya'nın Putin ile konuşması akabinde bu tarafta da Rusya'nın üstüne çok fazla gidilmemesi gerektiğini ifade ettiler. Bu durumda son gelişmeler ışığında Almanya, İngiltere ve Fransa'nın duruşunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Burada da yine normlar ve çıkarlar çatışması var. Normatif bir Avrupa içerisinde sonuçta bir başka agresif sınır komşusu tarafından işgale uğrayan bir ülke söz konusu. Bu durum insan haklarına ve uluslararası hukuka tamamen aykırı ve orada siviller de öldürülüyorlar. Dolayısıyla, Avrupa Birliği normatif bir güç olduğu için zaten bu işgale tabii ki karşı çıkıyor ve oradan gelen göçmenleri de kabul ediyor. Yani şu anda 6-7 milyon civarında göçmen gelmiş olabilir Avrupa'ya, ki bu daha da devam edecek. İşte bu, işin normatif kısmı. Fakat öbür taraftan değişim biraz çıkarları ilgilendiren ve özellikle de iç politikanın da etkili olduğu, real politik dediğimiz daha realizme yönelik bir kısmı da var. O da ne demek; yani şimdi Rusya her şeyden önce iki çeşit enstrümandan dolayı son derece önemli bir ülke. Bunlardan birincisi enerji kaynakları; Avrupa Birliği üyesi ülkeler özellikle de Almanya ve İtalya enerji kaynakla-

rı, doğal gaz kaynakları bakımından Rusya'ya çok fazla bağılılar. Mesela Almanya doğalgazın yaklaşık %55'ini zaten Rusya'dan alıyor ve eğer Rusya bu doğalgazı çekerse Alman sanayisi çöker. Dolayısıyla da biraz bu hükümetin ilk başta tabii ki biz ağır silahlar göndeririz dedikten sonra biraz bu konuda geri çekilmesinin sebeplerinden bir tanesi bu. Çünkü Rusya'yı çok kızdırırsa ve Rusya doğalgazı keserse bu gerçekten de Alman sanayisinin bitmesi olur, ki bu da uzun vadede ciddi bir ekonomik krize yol açar ve dolayısıyla bu noktada Olaf Scholz iç politik dinamikleri çok fazla düşünüyor. Rusya'nın elindeki ikinci önemli koz ise gıda krizine yol açabilecek olması. Çünkü Rusya gayet stratejik bir şekilde özellikle Ukrayna'nın güneyindeki limanları bloke ederek orada bekleyen milyonlarca ton tahılın da Karadeniz yoluyla dünyaya ulaşmasını engelledi ve bu şekilde de yavaş yavaş yükselen gıda fiyatlarına yol açtı ve büyük bir gıda krizine doğru gidiyor bütün dünya. Bu da mesela Avrupa Birliği üyesi ülkeler için son derece büyük bir sıkıntı. İlk sıkıntı burada tabii ki gıdanın azalması, ikinci sıkıntı ise hali hazırda zaten gıda krizi yaşayan Afrika'daki ülkelere Avrupa'ya olabilecek olası bir göç krizi. Dolayısıyla da burada Avrupa Birliği üyesi ülkeler özellikle de Almanya, buradaki normlar ile çıkarlar arasında bir denge bulmaya çalışıyor, o yüzden bazı çatlaklar çıktı tabii ki. Yani evet, teoride tabii ki NATO üyesi oldukları için Ukrayna'yı destekliyorlar, ama dediğim gibi bir yandan

da doğalgaz almaya devam ediyorlar. Örneğin, en son altıncı yaptırım paketi çıktı Avrupa Birliği'nden ve orada petrolün yaklaşık %90'ını bu senenin sonuna kadar keseceklerini söylediler, ki bu önemli bir yaptırım. Ama mesele %10'u hala petrol boru hatlarıyla aşağıdan, güneyden akmaya devam edecek; Macaristan ve onun çevresindeki ülkelerden Avrupa Birliği'ne... Yani %100 tam kesemiyorlar, çünkü ellerinde şu anda kısa vadede olabilecek başka bir alternatif yok. Dolayısıyla bir yandan da doğalgaz almaya devam ediyorlar ve hatta bazıları da bu Rusya'nın söylediği Ruble ile ödemeyi de kabul etmiş durumdadır. Bu nedenle, burada Rusya'nın agresifliğini boykot ederken bir yandan da doğalgaz alarak bu savaşı da finanse ediyorlar aslında. O yüzden ciddi bir çelişki söz konusu. İngiltere'ye gelirse, tabii İngiltere artık Avrupa Birliği üyesi değil ve tam istediği gibi bir özerkliğe şu anda kavuşmuş durum-

da. Çünkü İngiltere'nin zaten Brexit'i istemesinin en önemli sebeplerinden bir tanesi Avrupa Birliği'nde tam istediği gibi bir aktör olamamasıydı. Yani yeterince özerkliğini kullanamıyordu, ortak politikalara çok bağlıydı. Şimdi artık istediği gibi Avrupa Birliği'nden çıktıktan sonra küreselleşen global bir aktör olma rolünü aslında ele geçirdi ABD ile beraber. Mesela şu anda Amerika ile beraber İngiltere, Ukrayna'ya en ağır silahları gönderen ülkeler. Örneğin en son 80 kilometre ileriye kadar füze atabilen çok ağır silahlar gönderdiler ve bunlar kademe kademe oldu. Örneğin, savaşın başında Rusya'yı çok da provoke etmemek için bunu göndermiyorlardı, ama Rusya sahada onların da tahmin etmediği kadar zayıf düşünce Ukrayna daha fazla yardım edip bastırmaya karar verdi. Bundan dolayı da İngiltere tamamen Amerika'nın müttefiki ciddi anlamda silah bakımından da Ukrayna'ya yardım ediyor.

Yusuf ERTUĞRAL- NATO'da bu gelişmeler varken AB tarafında da Ukrayna'nın AB'ye üye olma talebini görüyoruz. Siz bunu mümkün olarak görüyor musunuz ve AB güvenliğini son gelişmelerden sonra nasıl bir gelecek bekliyor?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Ben bunu çok gerçekçi görmüyorum. Yani evet, burada Ukrayna ve beraberinde Gürcistan ve Moldova da hemen üyelik başvurusunda bulundular ve bir şekilde hızlandırılmış bir üyelik istediler ama üye olmak o kadar kolay bir şey değil, Türkiye'den de bildiğimiz kadarıyla. Üye olmak için çok ciddi bir sistem değişikliği gerekiyor. Üstelik bu sadece üyelik siyasi kriterlerini yerine getirmek de değil, tamamen Avrupa Birliği'nin şu anda işleyen sistemine mümkün olduğu kadar çok yaklaşmak gerekiyor. Ukrayna şu anda zaten savaş içerisinde bir ülke, ama savaştan önce de zaten demokrasi çok fazla oturmuş değildi; ciddi yolsuzluk olayları vardı, yasaların çok saydam işlediği bir ülke değildi. Dolayısıyla zaten üye olmak için yapacağı çok fazla şey var. Diğer yandan, evet Ukrayna'ya destek olmak amacıyla özellikle de Avrupa Komisyonu çok destekliyor ve bu bağlamda Ukrayna'nın başvurusunu hemen kabul ettiler. Fakat biraz zaman geçtikçe, çıkarlar ve normlar çatışmaya başlayınca üye devletlerde de bazı çatlaklar görüyoruz. Mesela bunlardan bir tanesi Fransa. Macron, tam Avrupa Günü'nün kutlandığı gün 9 Mayıs'ta yaptığı konuşmada bahsi geçen farklılaşmış entegrasyon pro-

jesini tekrar ortaya attı. Avrupa'nın geleceği için söylenen proje aslında eski bir proje, yani biz onu senelerdir konuşuyoruz. Örneğin, Avrupa Birliği şu andaki haliyle bir genişlemeye gitmese nasıldı acaba yeni üyeleri şu andaki fonksiyonlarını çok fazla zarara uğratmadan alabilir diye düşünüldüğünde hep bu farklılaşmış entegrasyon modelleri ortaya çıkıyor. Yeni üyeler almak, fakat bazı konularda; mesela tam üye olabilme potansiyeli vermek onlara ya da enerji, güvenlik politikası gibi... Ama tabii bazı konularda hala Avrupa Birliği üyesi değilmiş gibi onları ayrı pozisyona sokmak; mesela ortak tarım politikası ya da ortak para politikası gibi... Şimdi bu biraz unutulmuştu aslında. Fakat Ukrayna'nın üyelik başvurusundan sonra Macron'un bu farklılaşmış entegrasyon projesini gündeme getirmesi aslında bize şunu gösteriyor: Macron iç politikadan gelen baskıdan dolayı Ukrayna'nın Avrupa Birliği üyeliğine zaten destek verebilecek pozisyonda değil. Çünkü Ukrayna'nın Avrupa Birliği'ne üyeliği zaten çok uzun sürecek. Diğer yandan velev ki üye oldu; Ukrayna büyük bir ülke, savaş var ve bu yüzden Avrupa Birliği'ne çok ciddi sıkıntılar getirebilir. Buna ek olarak, peki o zaman diğer aday ülkeler ne olacak sorusu ortaya çıkıyor. Türkiye ne olacak mesela? Makedonya ne olacak, Karadağ ne olacak, Sırbistan ne olacak? Yani bütün Balkanlar'ı ve Türkiye'yi, hadi Türkiye farklı bir konumda, ama Balkanlar'ı bir kenara itip de birdenbire Ukrayna'ya böyle kollarını açmak iç

politika açısından bir süre sonra ciddi tepki yaratacak. O yüzden de Macron şimdiden bu tepkiyi biraz önlemek için bu farklılaşmış entegrasyon projesi ile aslında Ukrayna'nın tam üye olmayıp, çok sıkı bağlarla Avrupa Birliği'ne bağlanabileceği sinyalini verdi. Fakat bu Ukraynalılar tarafından çok olumlu karşılanmadı onu söylemek lazım. Çünkü Ukrayna zaten çok uzun seneler Avrupa Birliği komşuluk politikasının içinde yer almış ve zaten aslında bu sıkı bağlarla Avrupa Birliği'ne bağlanmaya çalışmış bir ülke. Dolayısıyla Ukraynalı yetkililer ne farkı var o zaman dediler; yani biz sonuçta tam üyelik başvurusunda bulunduk siz yine mümkün olduğu kadar en sıkı bağlarla bağlanmaktan bahsediyorsunuz. Dolayısıyla onlar da Fransızlara karşı böyle bir tepkide bulundular.

Yusuf ERTUĞRAL- Son zamanlarda çokça dillendirilen bir prestij kaybı söz konusu. Sizce Rusya bu bahsi geçen prestij kaybını hissettiği zaman nükleer silahlara başvurur mu?

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Ben onu biraz küçük bir ihtimal olarak görüyorum. Çünkü nükleer silahlara başvurması demek Rusya'nın da sonu demek, Dünya'nın da sonu demek. O yüzden de gerçekten çok ciddi bir tehdit. Rusya bu nükleer silahları genelde kendisini özellikle konvansiyonel bir savaşta zayıf hissettiği zaman öne sürüyor. Çünkü en güçlü nükleer silahlara sahip olan iki ülke Rusya ve ABD. Dolayısıyla bu

gücünün farkında. O yüzden de konvansiyonel yönden yapılan bir savaşta bu kadar mağlup olunca ve istediği kadar ilerleyemeyince onu bir tehdit olarak kullandı tabii ki. Fakat ben bunun sadece tehdit olarak kalacağını ve ciddi bir caydırıcılık olacağını düşünüyorum ve oluyor da bu arada. Yani neden böyle düşünüyorum, çünkü Rusya nükleer silahlarını caydırıcılık unsuru olarak ortaya koyduğu zaman NATO da ve NATO'nun Genel Sekreteri Stoltenberg de defalarca; biz NATO üyeleri olarak Rusya ile direkt savaşa girmeyeceğiz, biz sadece Ukrayna'ya kendini savunması için yardımda bulunacağız, NATO ancak kendi üyelerinden birine saldırıldığı zaman devreye girebilir dedi. Bunu bu kadar açık söylemesinin sebebi şu; Rusya'ya merak etme, ben seninle savaşmayacağım o yüzden de nükleer silahlarını kullanmana gerek yok demiş oldu. Bu yüzden karşılıklı bir caydırıcılık söz konusu. Yani, Rusya bu nükleer silah tehdidini bir caydırıcılık olarak kullanıyor ve hakikaten de NATO'yu caydırıyor. NATO ise çok açık bir şekilde Rusya'ya ben savaşa dahil olmayacağım diyor ve bu da tartışılan bir durum. NATO bu kadar açık bir şekilde ben zaten savaşa dahil olmayacağım sadece Ukrayna'yı destekleyeceğim dedikçe Rusya vazgeçmez. Çünkü Putin, eninde sonunda Ukrayna'nın bir yerde pes edeceğini düşünüyor bence. Şu anda evet Ukraynalılar savaşıyorlar ve tahminimizden çok daha büyük bir başarı elde ettiler. Milli birlik içerisine girdiler gerçekten ve bir ulus olduk-

larını gösterdiler. Fakat orada siviller ölüyor, insanlar yerlerinden edildi ve sonuçta sadece ve sadece Batı'dan gelen silah desteğiyle ayakta kalıyorlar. O destek de gitti mi zaten Ukrayna yenilecek. Nitekim Batı'dan gelecek olan da o desteğin ne kadar süreceğini gerçekten bilemiyoruz, çünkü evet şu anda savaşın 106-107. günlerinde hala destek geliyor ama şimdi bu savaş uzadıkça o zaman acaba bu Avrupa Birliği üyesi ülkeler veya NATO üyesi ülkeler hala bu kadar çok silah yardımı yapmaya gerçekten aynı şekilde devam edecekler mi? Bu savaş çok uzun sürebilir, dolayısıyla da belli bir noktada biraz Zelenski'ye, özellikle Putin'in pozisyona doğru yaklaşması için yavaş yavaş telkinlerde bulunmaya başlayabilirler. Ve Putin'in de istediği bu; yani mevcut desteği kırmak ve bu destek kırıldıktan sonra da son hücumlarla Zelenski'yi yenmek istiyor. O yüzden Putin hiçbir şekilde geri çekilmeyi planlamıyor. Ben zaten yapılan o barış müzakerelerinde aslında Putin rejiminin özellikle dünyaya karşı 'biz sadece savaşmıyoruz aynı zamanda işin diplomasi yönünde yürütüyoruz' mesajı vermeye çalıştığını ve bu durumun da Putin'e biraz zaman kazandırdığını düşünüyorum. Çünkü orada bir süre savaş durunca Putin arkada birliklerini ve lojistik açıdan da desteğini daha fazlalaştırıyor. Ama Putin'in amacı burada kesinlikle sahada Ukrayna birliklerini yenmek ve kamuoyuna zaferle dönmek. Dolayısıyla da burada bu ciddi bir sıkıntı oluşturuyor. Yani nükleer silah kullanmasa bile kesinlikle burada NATO'yu düşük yoğunluklu ama

uzun süre devam eden bir şekilde NATO'yu meşgul tutup bir süre sonra NATO üyesi ülkelerin ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerin o desteğini kırmayı planlıyor. O destek kırıldıktan veya zayıfladıktan sonra da Zelenski'ye gelecek destek de azaldıktan sonra zaten uzun vadede Zelenski'nin bir şekilde pes edeceğini düşünüyor.

Yusuf ERTUĞRAL- *Son söyledikleriniz ile bağlantılı olarak; barışın bedeli sizce ne olabilir? Yani, Putin'e birtakım tavizler verilirse veya hangi anlaşma şartları ortadan kaldırılsa kalıcı bir barış görebiliriz?*

Prof. Dr. Özgür ÜNAL ERİŞ- Putin zaten aslında hedef küçülttü. İlk başta bu savaşa bir barış operasyonu olarak başladı. Peki neden buna işgal veya savaş demedi de barış operasyonu dedi, çünkü Doğu'da yaşayan yani Donbass bölgesinde yaşayan Rus kökenli vatandaşların ezildiklerini, dillerini yeterince kullanamadıklarını ve eşit olmadıklarını düşünüyordu. Zaten o yüzden Zelenski'ye Nazi rejimi diyor. Onları bir anlamda bastırmak için Nazizm ile eş tutmaya çalışıyor. Ve o yüzden de Doğu bölgesinde yaşayan vatandaşları aslında bir şekilde bahane ederek savaşı top yekün bir savaş haline dönüştürdü. Kiev'e yürüdü, çünkü amacı Kiev'i devirmek ve Zelenski hükümetini devirdikten sonra yerine kendi istediği gibi davranabilecek, daha Rusya yanlısı bir kukla rejimi kurup, sonrasında da Ukrayna'yı Belarus gibi yapmaktı amacı. Çünkü Rusya, Ukrayna'yı ayrı bir ülke olarak görmüyor. Yani Belarus gibi, Rusya'ya bağlı olması gereken, toplumun da

hatta Ruslar ile bir olduğu bir lke... O yüzden bunu çok doğal görüyorduk. Bu nedenle de Ukrayna'nın Avrupa Birliği'ne ve NATO'ya yaklaşmasını kendi egemenliği ve kendi güvenliği için bir sorun olarak görüyordu. Dolayısıyla da böyle topyekn bir savaşa girişti. Fakat baktı ki başarılı olamıyor, hedef kltd ve benim zaten en baştaki amacım aslında Doğu'daki vatandaşları korumak diyerek bütün Doğu bölgesini kendi egemenliği altına almayı planlıyor ve maalesef bunu çok acımasız bir şekilde yapıyor. Örneğin; Mariupol' yerle bir etti ve şimdi Donetsk'in ise yaklaşık %97'sini ele geçirmiş durumda. Orayı da aynı Mariupol gibi yerle bir ediyor. O yüzden burada Putin perspektifinden bakıldığında barış ancak Zelenski hkmetinin aynı Kırım'da olduğu gibi Donbass Bölgesi'nde bir şekilde özerk bir Cumhuriyet kurması ile mümkün olabilir. Dolayısıyla da Ukrayna federasyon olabilir. Putin, Zelenski'nin bu bölgedeki vatandaşların da özellikle dil bakımından hakları garanti altına alınacaktır gibi bir taviz vermesini bekliyor. Putin perspektifinden barış ancak bu şekilde olabilir. Sonra biraz daha ileri gidecektir; örneğin yaptırımların kaldırılmasını isteyecektir vs. ama yani ilk başta yapılması gereken şey bu. Tabii Zelensky şu anda orada değil. Zelenski şu anda özellikle de NATO'dan gelecek olan silahlar ađırlařtıķa aslında kendisini daha güvende hissetmeye başladı. Mesela İstanbul'daki barış görüşmelerinde de aslında Putin ile Donbass bölgesindeki Rusların durumunu tartışabiliriz diyen Zelenski şu anda Kırım'ı bile

sorgulamaya başladı ve sadece şubat öncesi sınırları değil, 2014 öncesi sınırlara bile geri dönmeyi konuşuyor. Zelenski'nin kendine güveni olduķa artmış durumda ve gerçekten de Rus birliklerini yeneceklerini düşünüyor. Zelenski perspektifinden de barış ancak ve ancak Rusya Kırım'ı ilhak etmeden önceki sınırlara geri dönmeyi kabul ederse olur. O yüzden görüldüğü üzere aslında ikisi çok ayrı u ve bunların ortada birleşmesi olduķa zor diye düşünüyorum. Bu nedenlerden dolayı da şu aşamada savaşın gidişatını çok iyi görmüyorum ve daha uzun süreceğini düşünüyorum maalesef.

Yusuf ERTUĞRAL- Bizlerle değerli bilgilerinizi ve vaktinizi ayırdığımız için çok teşekkür ederiz hocam.

Röportaj: Yusuf ERTUĞRAL

Deşifre: Nilfem BAYKAN

**Syleşimizi EUROPolitika NEWS TV YouTube kanalımızdan izlemek için aşağıdaki karekodundan linkimize ulaşabilirsiniz. Kanalımızı beğenmeyi ve abone olmayı unutmayın...*

Evet, NATO yeniden canlanıyor. Ancak Rusya ile uğraşmak zorunda kalırsa ittifak çökebilir.

Jonathan Eyal

“Madrid’de hedeflerinin bilincinde olduğunu gösterdiler. Ancak bölünmüş bir Avrupa’ya ve bölgenin güvenliği için ödeme yapmaktan bıkmış olan ABD’ye dikkat etmeliler.”

Çoğu zirve kendini “tarihi” olarak nitelendirir ve katılımcılar her zaman “yeni bir fikir birliği” oluşturduklarını söyler. Ancak NATO’nun Madrid zirvesi bu tür iddialarda bulunabilir. Çünkü daha birkaç yıl önce Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron tarafından “beyin ölümünün” gerçekleştiği söylenen bir askeri ittifakın yeniden canlılık kazandığı ve stratejik amacını yeniden teyit ettiği konusunda hiçbir şüphe yok.

NATO’nun Rusya’dan gelebilecek herhangi bir saldırıyı önlemek için konuşlandığı birlikleri 300.000’e çıkarmasını, ittifakın genel sekreteri Jens Stoltenberg “Bu karar Soğuk Savaş’tan bu yana kolektif caydırıcılığımızın ve savunmamızın en büyük revizyonunu oluşturuyor.” sözleriyle değerlendirdi.

İttifak üyesi 30 ülkenin tamamı, savunma harcamalarını artıracığını söyleyerek eşi benzeri görülmemiş bir karara imza attı. Daha önemli olansa NATO’nun Avrupa kıtası için toplu savunma yapabilecek tek kurum olma öneminin yeniden ortaya konmasıdır. İsveç ve Finlandiya’nın Avrupa Birliği üyeliğinin bir parçası olarak görünürde sağlam bir güvenlik garantisinin olduğu genelde unutuluyor. Ancak her iki ülke de Madrid zirvesinde, ittifaka katılma isteği sunarken dikkatli davrandı çünkü AB’nin istekleri ve ABD’nin askeri gücüyle desteklenen NATO’nun yetenekleri arasındaki farkı anlamışlardı.

Yine de NATO liderlerinin de çok iyi bildiği gibi, ittifakın sıkıntıları devam etmektedir. Madrid zirvesinde Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Finlandiya ve İsveç’in

katılımı NATO'yu "daha Avrupalı" yaptı dedi. Bu söylem, ittifak kurulduğundan beri Avrupa'da gerçekleşen tüm NATO genişlemeleri sonrasında ki sözlerin en göz kamaştırıcısıydı. Bu nedenle, her ülkenin ittifakı daha Avrupalı hale getirdiği söylenebilir.

Ancak her genişlemenin başaramadığı ve İsveç ve Finlandiya'nın da gözden kaçırdığı şey; NATO'nun ABD'nin yapacağı katkıya aşırı derecede muhtaç olması. Transatlantik ittifak, Rusya'nın Ukrayna'yı işgaline başarılı bir tepki verdi. Mart ayından beri NATO yalnızca Baltık ülkeleri ve Polonya'da değil, Slovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan'da da çok uluslu muharebe gruplarıyla birlikte faaliyet göstermektedir. NATO, Baltık Denizi'nden Karadeniz'e kadar uzanıyor. Askeri ittifak, sahadaki asker sayısını da artırdı. 40.000 NATO askerinin yaklaşık 10.000'i sekiz muharebe grubuna bölünmüş durumda.

Muharebe grupları, ilgili yerin askeri ihtiyaçlarına yönelik farklı birimlerle donatılmıştır. Her muharebe grubu, birliklerin ihtiyaçlarının büyük kısmını tedarik eden bir ulus tarafından yönetilir.

Müttefikler faydalı kazançlar sağlamış olsa da ABD'nin katkısı tüm Avrupa'nın verdiği katkıyı gölgede bırakıyor. Avrupa'daki ABD birliklerinin sayısı 100.000 olmasaydı (1990'ların ortalarından bu yana en yüksek sayı) ittifakın böyle birleşik cephe bir sunabileceği şüpheliydi.

Savunma harcamalarını artırmaya yönelik son vaatler de etkileyiciydi. Ancak şimdilik, 30 üyeden sadece dokuz GSYİH'lerinin %2'sini savunmaya ayırıyor ve bu orana ulaşamayanlar arasında Fransa, Almanya, İtalya ve İspanya gibi büyük Avrupa ülkeleri de bulunuyor. Diğer ülkeler de dedikleri gibi, "işlerine devam ediyor".

Photo: Canva

NATO, üyelerin mevcut savunma bütçelerinin üzerine ek savunma harcamaları için 172,6 milyar sterlin harcamaya sözü verdiğini ve Almanya'nın bu miktarın yaklaşık yarısını oluşturduğunu söylüyor. Ancak asıl soru, bunun nasıl ve hangi sürede harcanacağıdır. Avrupa'nın gücünü geliştirmesinin en kolay yolu, bu parayı ABD ekipmanlarını satın almak için kullanmaktır: bu, ölçek ekonomisi ve zaman tasarrufu sağlar. Ancak bu yaklaşım, Avrupa'nın savunma sanayisini güçlendirme amacına aykırıdır; Fransız diplomatlar, Ukrayna savaşının ABD'li silah üreticileri için bir "talih kuşu" olarak görülmemesi gerektiğini söylüyor. NATO'nun bitmeyen "yük paylaşımı" tartışmasının, daha fazla nakit mevcut olsa bile, devam etme ihtimali yüksek görünüyor. Atlantik'in öbür ucunda, Donald Trump ve destekçileri, "Donald"ın Beyaz Saray'dayken yaptığı gibi, NATO'nun Amerikalı vergi mükelleflerini kandıran bir dolandırıcı olduğunu iddia ediyor. Trump cevap vermese bile, ABD'nin şişman ve zengin Avrupalıları savunmak için gereken den fazla harcama yaptığı fikrinin, bu Kasım ayında yeni bir Kongre seçildiğinde net bir şekilde dile getirilmesi muhtemeldir.

Rusların katıksız saldırganlık cesareti, Biden yönetiminin Kongre'den istediği parayı almasını sağladı. Yine de, Washington'da, yakın zamanda Kongre tarafından Ukrayna'ya güvenlik yardımı için tahsis edilen 40 milyar dolarlık paketin tekrarlanma-

sının muhtemel olmadığı konuşuluyor. Ve gelecekteki bir NATO yük paylaşımı tartışması, Ukrayna'ya savaş sonrası ekonomik kalkınma için ödeme yapılma tartışmasıyla birleştirildiğinde, ortaya 500 milyar dolarlık göz alıcı bir proje çıkıyor.

NATO ayrıca, yüksek hazırlık düzeyindeki kuvvetlerin sayısını 300.000'in üzerine çıkarma sözü vererek kendisine büyük bir hedef koydu. Ancak bu hedef, Rusya'nın saldırganlığını önlemek için ittifakın Rusya'ya yakın ülkelerde kalıcı olarak çok sayıda asker konumlandırması gerekip gerekmediği sorusuna hâlâ cevap vermemektedir ve bu durum, NATO üyelerini özgürleşmeleri için yardım gelene kadar bir süre daha Rus işgali tehlikesine maruz bırakabilir. Bucha'nın yaşadığı dehşet düşünüldüğünde, hiçbir ittifak ülkesi bu ihtimali hayal bile etmek istemeyecektir. Ancak çok uluslu birlikleri Orta ve Doğu Avrupa'da kalıcı olarak konuşlandırmak, halihazırda yükseltilmiş harcama planlarını bile oldukça aşacaktır.

Aslında, NATO'nun Madrid'de yaptığı tek şey hem vadin niteliğinin hem de kurtarılma koşullarının daha sonra tartışılması konusunda bir taahhüt vermektir. Yine de ittifak için en büyük paradoks, onları bu kadar sağlam şekilde bir arada tutan şeyin (yani Rusya'nın emperyalist niyetlerine karşı durma kararlılıklarının) bir yandan da onların en önemli zafiyeti olmasıdır. Madrid'deki tüm coşku ve neşeye rağmen, Rusya ile nasıl başa

çıkılacağı konusunda bir fikir birliği yok. Herkes, Rusya'nın mevcut saldırınlığının engellenmesi hususunda hemfikir. Ancak bu, Britanya ile Orta ve Doğu Avrupalıların dediği gibi, Ukrayna'daki savaş meydanında Rusya'nın fiziksel olarak yenilgiye uğratılması anlamına mı geliyor, yoksa Alman liderlerin istediği gibi, Moskova'nın bir zafer iddiasında bulunamadan savaşın sona erdirilmesi anlamına mı geliyor?

Şimdilik bu tartışma soyut görünüyor. Ancak Moskova, Ukrayna'da ateşkes istediğini söylediği anda, NATO içindeki tüm bu farklı görüşler ortaya çıkacaktır. NATO'nun Madrid'de kabul ettiği yeni Stratejik

Kavram, 11 sayfalık metne yayılmış toplam 71 "yapacağız" mutlak vaadini içeriyor. Şüphesiz takdire şayan vaatler. Ancak Ukrayna'da silahlar sustuğunda bazıları gerçekleşmeyecek.

Çeviren: Doğukan Özbulut | EURO Politika Çeviri Ekibi

Orijinal Makale: "Yes, Nato has a new vitality. But its united front could collapse when it has to deal with Russia"

Makale Linki: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2022/jul/03/yes-nato-has-a-new-vitality-but-its-united-front-could-collapse-when-it-has-to-deal-with-russia>

Fransa Seçmeni

Macron'a Ters Köşe Yaptı:

Fransa'da İktidar Krizi

HABER - ANALİZ

Cumhurbaşkanlığı seçimini açık cara kazanan Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, parlamento seçimlerinde hezimete uğradı; ittifaka rağmen meclis çoğunluğu kaybetti.

Fransa, Nisan ayında Cumhurbaşkanlığı seçimini yapmış Macron, yüzde 58,55'lik oy oranıyla güçlü rakibi Marine Le Pen'e (yüzde 41,45) karşı zafer elde etmişti.

Bu zaferin üstünden iki ay dahi geçmeden Fransa bir kez daha sandığa gitti, bu kez milletvekili genel seçimleri vardı.

Takvimlerden 12-19 Haziran tarihleri işaretlendi. İki tur şeklinde yapılan seçimler için Mayıs ayı boyunca seçim kampanyası yürütüldü. Adaylar belirlendi, ittifaklar yapıldı ve 577 sandalyeli Ulusal Meclis için yarış başladı.

Yarıştaki iki önemli ittifak vardı; biri Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un partisi Cumhuriyet Yürü-

yüşü (LREM) öncülüğünde Horizons (Ufuklar) ve Demokrasi Hareketi (MoDem) partilerinden oluşan Ensemble ittifakı, diğeri ise aşırı solcu Jean-Luc Melenchon'un başını çektiği Fransa Boyun Eğmeyen Partisi (LFI), Yeşiller Partisi (EEVL), Sosyalist Partisi (PS) ve Komünist Partisi'nin (PCF) oluşturduğu «Sosyal ve Ekolojik Yeni Halk Birliği» (Nupes) ittifakıydı.

Dolayısı ile Cumhurbaşkanlığı yarışında Macron'un en güçlü rakibi aşırı sağcı Le Pen iken milletvekili seçimlerinde en güçlü rakibi aşırı solcu Jean-Luc Melenchon oldu. Seçim sonrası tablo ise tüm tahminleri alt üst etti. Seçimin ikinci turunda Cumhurbaşkanı Macron'un ittifakı Ensemble, meclis çoğunluğunu kaybetti, aşırı sağcı Le Pen ise ittifaklara meydan okudu ve sandalye sayısını 11 kat artırdı.

577 sandalyeli Ulusal Meclis'te hükümetin kurulabilmesi için salt çoğunluk yani 289 milletvekili sayısının yakalanması gerekiyor. İkinci tur oy-

Photo: istockphoto

lamada Macron'un partisinin yer aldığı Ensemble ittifakı yüzde 38,48'lik oy oranı ile 245 milletvekilline ulaştı ama bu sayı hükümet kurmak için yeterli değildi. Ensemble, 45 sandalye ile 289 eşiğinin altında kaldı, Macron iktidarı kaybetti. Dört partiden oluşan Melanchon'un öncülüğündeki Nupes ittifakı ise oyların yüzde 31,76'sını alarak 131 milletvekili çıkarabildi. Seçimin en iddialı iki ittifakı için sonuçlar pek de iç açıcı değildi.

Seçime ittifaksız katılan aşırı sağcı Marine Le Pen'in partisi Ulusal Birlik (RN) ise oyların yüzde 17,20'sini aldı ve Ulusal Meclis'te 89 sandalyenin sahibi oldu. 2017'de yapılan seçimlerde sadece 8 milletvekili çıkaran Le Pen'in, sandalye sayısını 11 kat artırması tarihi başarı olarak yorumlandı. Merkez sağda yer alan Cumhuriyetçi-

ler Partisi (LR) 61, diğer partiler ise 51 sandalye elde etti.

Seçim Sonrası Siyasi Tabloda Yanıt Aranıyor İki Kritik Soru

Tabloya bakılınca akıllarda net iki soru beliriyor? Birincisi Cumhurbaşkanlığı yarışından ikinci kez zafer ile çıkan Macron, ittifaklara rağmen nasıl oldu da iktidarı kaybetti?

İkinci soru ise Macron'un Cumhurbaşkanlığı seçiminde en güçlü rakibi Le Pen, o yarışta kaybederken nasıl oldu da iki ay içerisinde milletvekili seçiminde oylarını kat be katladı?

Milletvekili seçimlerinde Macron liderliğindeki iktidar meclis çoğunluğunu kaybetti. Fransa seçmeninin Macron'a ters köşe yapması olarak yorumlanan bu sürecin aslında sokak

Photo: istockphoto

eylemleriyle başladığı düşünülüyor. Sarı yeleklielerin eylemleri, emeklilik reformu grevi başta olmak üzere Macron'un halkın büyük çoğunluğunun sesine kulak vermemesinin bu süreci doğurduğu değerlendiriliyor. Macron'un ülkesi içindeki sorunları görmezden gelip dış politikaya odaklanması, ABD'yi dikkate alan bir politika izlemesi, özellikle Rusya-Ukrayna savaşında arabuluculuğa soyunması seçimde tepkilerin birikmesine yol açtı. Macron, cumhurbaşkanlığı seçiminde kazandığı zafer ile iktidarı cepte görürken seçmen ters köşe yaptı ve Macron'a Fransa tarihinde emsaline pek de sık rastlanmayan bir ceza kesmiş oldu. Hatta öyle ki seçime katılımın düşüklüğü bile Macron'a fatura edildi. Fransa halkının temsil inancının kaybetmesi ve siyasete olan ilgisizliği Macron'un

başarısızlığı olarak değerlendirildi. Zira 48 milyon 589 bin seçmenlik ülkede yaklaşık 26 milyon kişi sandığa gitmedi, seçime katılım oranı yüzde 46,23'te kaldı.

Le Pen'in "11 Katlık" Başarısı

Ulusal Birlik Partisi lideri Marine Le Pen, kuşkusuz seçimin en başarılısıydı. Parti en son 1986 yılında 35 milletvekili çıkararak, parlamenter grup oluşturmaya hak kazanmıştı. Bundan 36 yıl sonra ittifaksız girilen seçimde 89 milletvekili ile tarihi bir rekor kırdı. Bu sonuç dünyayı şaşırttığı gibi partinin lideri Le Pen için de sürpriz oldu. Le Pen, şaşkınlığını ve sevincini "En çılgın hayalimiz bile 60 milletvekilimizin olmasıydı" sözleriyle dile getirdi. Le Pen, aslında güçlü rakibi Macron karşısında Cumhurbaşkanlığı seçiminde yenilgi almıştı ve bu

ilk yenilgisi de değildi ancak zaman içerisinde istikrarla oylarını artırmayı başardı. Bu başarıda Le Pen'in NATO'dan ayrılmış bağımsız Fransa hayali, Rusya ile ittifaka sıcak bakan tutumu ve bozulan ekonomiye karşı duruşunun etkili olduğu değerlendiriliyor. Yine sarı yekeklilerin de oyunu Le Pen'den yana kullandığı tahmin ediliyor.

Fransa'da Siyasi Belirsizlik

Seçim sonucuna bakıldığında Fransa tarihinde eşine az rastlanır bir durum yaşandı ve hükümet salt çoğunluğu sağlayamadı. Dolayısıyla Macron, iktidarı kaybetti; hükümeti kuracak yeterli sandalyeye hiçbir parti ulaşamadı. Mevcut tabloyu en iyi açıklayan iki kelime: siyasi belirsizlik... Bu belirsizlik Fransa Ulusal Meclisi'nde siyasi ittifakı zorunlu kılarken ittifakın sağlanamama ihtimali de bulunuyor. Jean-Luc Melenchon'un öncülüğünde 4 partiden oluşan Nupes, 131

milletvekili ile ülkenin ilk muhalif siyasi gücü haline geldi. Nupes ittifakının parçalanması halinde yapılacak bir iş birliği dahi hükümeti kurmaya yeterli gelmiyor. Hatta muhalefet, 5 Temmuz'da hükümete karşı güven oylaması sunacağını açıkladı.

Le Pen de Ulusal Birlik olarak 89 milletvekili ile Meclis'te yapıcı muhalefetten yana tavır alacaklarının, Macron'un emeklilik reformu gibi projelerine karşı duracaklarının altını çiziyor.

İttifak arayışındaki Macron için geriye 61 milletvekili ile Cumhuriyetçiler kalıyor. Ancak Cumhuriyetçilerin lideri Christian Jacob da "Muhalefeteyiz ve öyle de kalacağız.» açıklamasıyla ittifaka kapıyı kapattı.

İttifak sağlansa da sağlanmasa da Macron için işler pek kolay gözük-

Photo: Canva

müyor. Çünkü ittifak ile farklı bir partiden gelecek bir başbakan devlet için daha güçlü konumda olacak ve Macron Cumhurbaşkanı olmasına rağmen var olan gücünü yitirecek.

Bu siyasi belirsizliğin gölgesinde bazı yasal düzenlemeler için Meclis içinde ittifaka gidilebileceği ancak Macron'un Cumhurbaşkanlığı seçimindeki vaatleri ile reformların hayata geçirilmesinin çok da kolay olmayacağı düşünülüyor.

Yasal zemine bakıldığında net bir tarihi olmamak ile birlikte Macron, Ulusal Meclisi feshetme yetkisi bulunuyor. Bir başka ihtimal ise milletvekillerinin sunacağı güvensizlik oyu ile hükümetin istifası... Meclis'in feshi ya da hükümetin istifası henüz netlik kazanmasa da hükümette görev yapan 3 bakanın istifası bekleniyor. Seçimde yeterli oyu alamayan Sağlık Bakanı Brigitte Bourguignon, Deniz İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Justine Benin ile Ekolojik Geçiş

ve Bölgesel Uyum Bakanı Amelie de Montchalin'in istifa etmesi gerekiyor. Hangi pencereden bakılırsa bakılsın bir yandan siyasi belirsizlik ile karşı karşıya kalan diğer yandan kamu borcu 2 trilyon 901,8 milyar avroyu aşan Fransa'yı zor günler bekliyor.

Pınar TORLAK | EURO Politika Dergisi Dış Haberler Sorumlusu

**Haber Analiz yazımızı EUROPolitika NEWS Podcast kanalımızda dinlemek için aşağıdaki karekodunu okutarak linkimize ulaşabilirsiniz.*

“İsveç ve Finlandiya Krizinin” Gölgesinde NATO Zirvesine Doğru

NATO Dosyası

HABER - ANALİZ

Rusya'nın Ukrayna başlattığı savaş, jeopolitik dengeleri alt üst etti. Rusya'nın sınır komşusu Finlandiya ile İsveç NATO'nun kapısını çaldı, 73 yıl sonra gelen bu üyelik talebi NATO'da büyük bir krize perde araladı.

NATO yani Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü, Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerinin oluşturduğu 30 üyeli uluslararası bir ittifak olma özelliğini taşıyor. İttifakın kuruluşu 4 Nisan 1949'da imzalanan Washington Antlaşması'na dayanıyor. Bu ittifakın amacı, Sovyetler Birliği'nin askeri gücü ve yayılmacı politikasına karşı koymak ve üye ülkelerin bağımsızlığı ile güvenliğini korumaktı. Antlaşmaya ABD, Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz ve İngiltere'den oluşan 12 ülke imza attı.

Merkezi Belçika'nın başkenti Brüksel'de bulunan NATO'nun genişlemesi 1952 yılında Türkiye ve Yunanistan'ın üyeliğiyle başladı. Bu genişleme 1955 yılında Almanya, 1982 yılında İspan-

ya, Çekya, Macaristan, 1999 yılında Polonya, Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovakya, 2004 yılında Slovenya, Arnavutluk, 2009 yılında Hırvatistan, 2017'de Karadağ ve 2020'de Kuzey Makedonya ile devam etti.

İttifak, kararlarını oy birliğiyle yani tüm üyelerin onayı ile alıyor ve her iki yılda bir de NATO Zirvesi düzenleniyor. İşte o zirve bu yıl 29-30 Haziran 2022 tarihlerinde İspanya'nın başkenti Madrid'de düzenlenecek. Zirveye, Finlandiya ile İsveç'in üyelik başvurusuna ilişkin tartışmanın odağında gidiliyor.

Finlandiya ile İsveç'i üyelik başvurusuna götüren süreç neydi?

İki ülkenin başvurusu neden kriz yarattı?

Başvurular kabul edilirse Rusya bu durumdan nasıl etkilenecek?

NATO'daki olası genişleme Avrupa Birliği'ne nasıl yansıtacak?

Rusya, süreci Finlandiya için başından beri hata olarak görüyor hatta sadece Finlandiya için değil, tüm İskandinav ülkelerinin NATO'ya katılmasına karşı çıkıyor. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Finlandiya'nın NATO üyeliğinin gerçekleşmesi halinde "Uzun yıllar süren komşuluk ve dostluk ilişkisinin zarar göreceği" mesajını verdi.

Olası bir üyelik durumunda Rusya'nın Finlandiya ile sadece komşuluk ilişkisi zarar görmeyecek, NATO da sınırlarını Rusya'nın sınırlarına kadar genişletmiş olacak ki Rusya için bu tahammül edilemez bir tehdit. Çünkü, Rusya'nın Ukrayna'yı işgal gerekçelerinden biri NATO'nun sınırına dayanmasıydı, uzmanlara göre Rusya sınırını koruyayım derken NATO'ya daha çok genişleme alanı sağladı. Bu da sürecin Rusya adına başarısızlığının en büyük göstergesi olarak yorumlanıyor.

Olası bir üyelik durumunda Rusya'nın süreçten gerek askeri, güvenlik gerekse ticari iş birlikleri anlamında olumsuz etkileneceği öngörülmüyor.

Finlandiya'nın üyelik başvurusunun hemen ardından Rusya, Finlandiya'ya doğalgaz akışını durduğunu da duyurdu. Rusya'nın bu kapsamda ekonomik engellemelere devam edeceği, hava ve deniz sahasını ihlal edebileceği, siber saldırılar ile İsveç ve Finlandiya'ya zarar verebileceği ön görülen yaptırımlar arasında yer alıyor.

Türkiye Neden Karşı Çıkıyor?

Finlandiya ile İsveç'in NATO üyeliğine Türkiye de Rusya gibi başından beri karşı çıkıyor ancak Türkiye'nin gerekçesi Rusya'dan tamamen farklı. Türkiye'ye göre bu ülkeler; bilhassa İsveç, terörle mücadele konusunda ihtiyaç duyulan siyasi çizgiden çok uzakta... Hatta terörle mücadeleye destek vermek yerine PKK'nın siyasi uzantısı olarak görülen YPG'yi destekleyen, barındıran bir politika yürütüyorlar.

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan "İskandinav ülkeleri ne yazık ki terör örgütlerinin adeta misafirhanesi gibi. Tayyip Erdoğan, Türkiye Cumhuriyeti'nin başında olduğu sürece, teröre destek veren ülkelerin kesinlikle NATO'ya girmesine biz 'Evet' diyemeyiz." sözleriyle Finlandiya ve İsveç'in üyeliğine karşı durduklarını net bir dille ifade ediyor. Aslında Finlandiya ve İsveç heyetleri Ankara'ya giderek, çeşitli görüşmeler yapmış olsa da henüz sürece ilişkin kriz giderilmiş değil.

Konuya ilişkin NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ise yaptığı bir açıklamada, "Hiç kimse terör saldırılarından Türkiye kadar zarar görmedi, Türkiye'nin taleplerine kulak verilmedi" dedi.

NATO'daki Genişleme AB'deki Dengeleri Nasıl Etkiler?

Rusya'nın tavrından rahatsızlık duyan Avrupa Birliği, Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliğine olumlu yakla-

şıyor. Bu genişleme ile Avrupa'daki iş birliği ve güvenliğin artacağı düşünülüyor.

İki ülkenin üyeliğinin dillendirildiği andan itibaren özellikle Almanya ve Fransa'dan destek açıklamaları birbirini izledi. Almanya Başbakanı Olaf Scholz, "Rusya'nın diğer ülkelere saldırmayacağını kimse garanti edemez" dedi ve Almanya kabinesi Finlandiya ile İsveç'in NATO üyeliğine vize verdi. Almanya Adalet Bakanı Marco Buschmann "Liberal demokrasiler birbirine yaklaşıyor ve NATO güçleniyor" ifadeleri Almanya'nın desteğini duyurdu.

1966 yılında NATO'nun askeri kanadından ayrılan, 43 yıl sonra NATO'ya geri dönen Fransa'nın NATO tutumu ise dikkat çekici. Türkiye'nin Suriye'de düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı ile ABD'nin Suriye'den asker çekmesini eleştiren Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, 2019 yılında "NATO'nun beyin ölümü gerçekleşti" demişti. Macron'a göre, örgütün yapısında köklü reformlara ihtiyaç duyuluyordu. Çok değil bir yıl sonra ise Münih Güvenlik Konferansında Macron'dan "NATO'ya inanıyorum" çıkışı geldi ama Fransa için NATO hep soru işaretleri barındırıyordu. Öyle ki geçtiğimiz aylarda yapılan Cumhurbaşkanlığı seçiminde aday

Photo: istockphoto

Photo: Canva

olan Marine Le Pen bile seçilmesi halinde Fransa'nın NATO'nun askeri kanadından ayrılacağını seçim vaadi olarak sunmuştu.

Ukrayna konusunda Rusya'yı savuştan vazgeçirmeye çalışan Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un çabaları sonuç vermese de Macron, şimdi Finlandiya ile İsveç'in NATO üyeliği için sahnede. Bu kapsamda Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile telefon görüşmesi yapan Macron, "İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyelik seçimine saygı duyun" çağrısı yaptı.

Macron'un bu adım ile "Beyin ölümü gerçekleşti" dediği NATO'nun genişlemesinden yana mı yoksa Türkiye ile Rusya'ya karşı mı durduğu bilinmez ama Finlandiya ile İsveç'in üyeliğine desteği oldukça net...

Şimdi gözler 29-30 Haziran'a çevrildi. Madrid'in ev sahipliğinde yapıla-

cak NATO zirvesinde gelecek 10 yıla ait yol haritası belirlenirken, İsveç ve Finlandiya'nın üyeliği ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ana gündem olması bekleniyor.

Pınar TORLAK | EURO Politika Dergisi Dış Haberler Sorumlusu

**Haber Analiz yazımızı EUROPolitika NEWS Podcast kanalımızda dinlemek için aşağıdaki karekodunu okutarak linkimize ulaşabilirsiniz.*

Rusya-Ukrayna Savaşı AB Güvenliğine Nasıl Yansıdı?

HABER- ANALİZ

Rusya'nın Ukrayna'ya açtığı savaş ile güvenlik çemberi daraldı; enerjiden, gıdaya birçok alanda dünyayı tedirginlik sardı. Avrupa Birliği (AB) liderleri zirveden zirveye koşuyor, Rusya'ya yaptırımlar birbirini izliyor ama nafile, savaş devam ettikçe enerji, gıda ve savunmada güvenlik açığı büyüdükçe büyüyor.

Peki Rus lider Putin dünyaya meydan okurken, AB'nin güvenlik politikası nasıl şekilleniyor? Almanya'dan Fransa'ya Avrupa ülkeleri hangi adımı attı, hangi tedbirleri gündemine aldı?

AB, Rusya'nın ticaretinde kilit öneme sahip... AB ülkesi Almanya ile Rusya'nın 2020 yılındaki ticaret hacmi ise 45 milyar Euro ile hiç de azımsanmayacak bir çizgide seyrediyor. Almanya ile ilişkiler sadece ekonomik değil aynı zamanda siyasi bir kimliğe de sahip. Özellikle Şansölye Merkel döneminde Almanya, AB içindeki en büyük oyun kurucuydu. Dolayısıyla Rusya da AB ittifakında böylesi önemli role sahip Almanya ile hem siyasi hem ekonomik ilişkiler yürütüyordu.

Almanya'da 16 yıllık Merkel döneminin sona ermesinden sonra 2022 yılı, Almanya'da Sosyal Demokrat Olaf Scholz'un başbakanlığı ile başladı. Merkel sonrası Scholz Almanya'sının nasıl şekilleneceği merak edilirken, Scholz göreve geldikten sadece 2 buçuk ay sonra Rusya'nın Ukrayna'yı işgali başladı.

İşgal öncesinde Rusya'nın Ukrayna için tehdit haline geldiği günlerde Almanya, Rusya'nın saldırgan tutumuna sessiz kalmakla eleştiriliyordu. Bu eleştirilere en önemli dayanak ise Ukrayna'nın silah talebinin Almanya tarafından karşılık bulmamasıydı. Eleştireler öyle bir noktaya geldi ki Batı medyasına göre "Almanya, Rusya'nın çıkarlarını gözetten bir tutum sergiliyor, hatta Rusya ile iyi ilişkileri müttefikleriyle sağlayacağı dayanışmaya tercih ediyordu."

Almanya, eleştirilerin gölgesinde ticari ortağı Rusya ile denge politikası yürütmeyi sürdürdü. Kendince olası bir mülteci dalgasının sınırına dayanmasını engelliyor, Rusya'yı da karşısına almıyordu.

İşgal öncesine kadar Rusya'ya yönelik gerilimleri düşürme, ekonomik iş birliğini geliştirme rolü üstlenen Almanya, işgal sonrasında bambaşka bir politika çizdi. Almanya'nın bu tavrı Rusya'ya karşı "temkinli duruşu terk ediş" olarak yorumlandı. Savaşın 3. gününde Almanya Başbakanı Scholz, Federal Meclis'te tarihi bir konuşma yaptı ve Rus lider Putin'in tutumunu "insanlık dışı" olarak niteledi. Devamında ise Almanya'nın atacağı yeni adımları açıkladı.

O adımlardan en dikkat çekenini savunmaya yönelikti. Scholz, silah ve teçhizat alımından ordunun modernizasyonuna kadar savunma alanında bir dizi eylem planı için 100 milyar Euro'luk ek fon öngörülüğünü duyurmuştu. Scholz'un açıklamasının hemen ardından bu alanda çalışmalar başladı ve Meclis komisyonlarında fonun kullanımına ilişkin değerlendirmeler yapıldı. Bu değerlendirmelerden sonra da Haziran ayının ilk günlerinde tasarı, Federal Meclis'te oylanarak, kabul edildi.

Bu fon ile savaş uçakları, savaş gemileri, tanklar ve nakliye helikopterleri alınması, insansız hava araçlarının silahlandırılması ve savunma sistemlerinin geliştirilmesi planlanıyor.

Aslında Almanya, İkinci Dünya savaşı sırasında güçlü ordusu ile dünyaya korku salıyordu. Savaştan sonra, 1949 yılında Konrad Adenauer'in şansölyeliği ile dünyanın tedirginliğini gidermek için özellikle batılı devletlerin isteği ile savunma harcamaları düşük tutulmuş, orduda küçülmeye gidil-

mişti. Şimdi 73 yıl sonra, Rusya'dan dünyaya yayılan tehdit ile Alman ordusu köklü bir değişime hazırlanıyor.

Başbakan Scholz'a göre Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik harekâtı, Avrupa kıta tarihi için de yeni bir milat anlamına geliyor. "Bu savaş Avrupa ülkelerini birbirine daha da yakınlaştırıyor" ifadelerini kullanan Scholz, AB'nin gerek ekonomik gerekse savunma alanındaki güvenlik ve istikrarı için "güçlü iş birliği" mesajı veriyor.

Merkel Sonrası Ab Liderliği İçin İlk Sınav

Macron'a AB Liderliği Fırsatı

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali Fransa için de oldukça kritik bir dönemde gerçekleşti. Çünkü Fransa tam Cumhurbaşkanlığı seçimine gidiyordu. Dolayısıyla Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, seçim stratejisini Rusya ile Ukrayna arasında arabuluculuk yapma üzerine kurdu. Macron'un bu hamlesi yalnızca ülkesinin Cumhurbaşkanlığı koltuğu için değildi elbet, kazanılacak bu diplomatik başarı aynı zamanda 16 yıllık Merkel döneminden sonra AB içinde Fransa'nın rolünü de güçlendirecekti.

Macron, göreve geldiği 2017 yılından beri konumunu koruyucu ve güçlendirici çıkışlarıyla biliniyor. Çıkışları bazen "acemi siyasetçi" olarak değerlendirilse de Macron, her fırsatta "Güçlü bir Avrupa'nın inşası için reform ihtiyacını" vurguluyordu. Macron'un Merkel ile rekabeti ve iki liderin AB konusunda fikir uyuşmazlığı sık sık gündeme geliyordu.

Merkel'in görevinin sona ermesi, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve Fransa'daki Cumhurbaşkanlığı yarışı... Macron'un, bir tahta birden fazla kuş vurabileceği bir iklim vardı. AB'nin doğal lideri olma şansını yakalayan Macron, hiç zaman kaybetmeden Rusya ile diplomatik girişimlere başladı. Macron, Rusya ile Ukrayna arasında ateşkesin sağlanması için defalarca kez Putin ve Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski ile ayrı ayrı görüşmeler gerçekleştirdi. Putin'i ikna etmek için Almanya Şansölyesi Scholz da Macron ile birlikte devredeydi ama sonuç değişmedi. Ne Macron, ne Scholz ne de dünya Putin'i işgalden vazgeçirebildi. Macron, Putin'i ikna edemese de ülkesindeki seçim zaferinden galip çıktı, Fransa Cumhurbaşkanlığı görevine "devam" dedi. Seçim zaferinden dolayı Macron'u tebrik eden Avrupa Konseyi Başkanı Charles Michel, yaptığı sosyal medya paylaşımında "Bu çalkantılı günlerde sağlam bir Avrupa'ya ve tamamen daha egemen ve

daha stratejik bir Avrupa Birliği'ne kendini adanmış bir Fransa'ya ihtiyacımız var" ifadelerini kullandı.

Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen ise "Birlikte Fransa ve Avrupa'yı ileriye taşıyacağız" mesajıyla Macron'u tebrik etti.

AB'nin Sağlam Gelecek Planı: Küresel İş Birliği & AB'nin Güvenlik Arayışı

Putin'i ikna için öncü rol üstlenen Fransa lideri Macron'un ile Almanya Şansölyesi Scholz'un tüm diplomatik girişimleri sonuçsuz kalınca AB, Rusya'ya karşı hiç olmadığı kadar sert bir tutum sergileme yönünde tavır aldı. Bu tavrı kendi içinde güvenlik politikalarıyla Rusya'ya karşı da yaptırımlarla şekillendirdi. Batı, Haziran ayında Rusya'ya 6. yaptırım paketini devreye aldı. Ticaretten enerjiye, finanstan teknolojiye birçok alanda yaptırım dalgası genişleyerek devam etti. Rusya'dan petrol ithalatı durduruldu, Rus bankaları uluslararası

Photo: istockphoto

ödeme sistemi SWIFT'ten çıkarıldı, Rus oligarkların mal varlığı dondurularak, oligarklara seyahat, Rus medya kuruluşlarına da yayın yasağı getirildi. Castellum.ai'den elde edilen verilere göre savaşın başladığı Şubat ayından bu yana Rusya'ya 7 bin 611 yeni yaptırım uygulandı. Savaş öncesi yaptırımlar göz önüne alındığında ise yaptırım sayısı 10 bini aştı. Şubat'tan itibaren bin 124 yaptırım ile en fazla yaptırım karar alan ülke İngiltere oldu. İsviçre bin 105, ABD bin 32, AB 951, Kanada 948 yaptırım kararı aldı.

Yaptırımlar bir seçenek olurken, AB kendi içinde güvenlik yatırımlarına yöneldi. Ekonomik bağımlığı azaltıp, ekonomik gücü ve istikrarı artırma politikası öncelikli hedef... Bunun yanında dayanışma halinde ortak bir askeri güç oluşturma ve genişleme politikası üzerinde de duruluyor. Zira Rusya tehdidinin ardından Ukrayna, Gürcistan ve Moldova AB üyelik başvurusu yapmıştı. AB, Ukrayna'nın üyeliğine ilk etapta ılımlı yaklaşırken, savaşın sürdüğü bir ülkenin üyeliğinin kabul edilmesi ihtimali bir taraftan da endişeye neden oldu. Sadece Ukrayna için değil, yıllardır üyelik başvurusu bulunan Türkiye'nin üyeliği sonuçlandırılmamışken Gürcistan ve Moldova'nın kısa sürede üyeliği bir başka eleştiri konusu. AB, gücünü ve hakimiyet alanını artırmak için genişlemeye sıcak baksa da yeni üyeliklerle ilgili endişeleri de bulunuyor. Yapılan başvurular için gözler Haziran ayı sonunda yapılacak zirveye çevrildi, ülkelerin aday statüsü kazanıp kazanmayacağı bu zirvede netleşecek.

Bir yandan Ukrayna, Moldova ve Gürcistan'ın AB üyelik başvurusu diğer yandan ise İsviçre ve Finlandiya'nın NATO başvurusu göz önüne alındığında Rusya'nın başlattığı savaşın dünyada güvenlik şemsiyesini genişletme ihtiyacı doğurduğunu gözler önüne seriyor. Üyelikler kabul edilir mi bilinmez ama kendi içine dönen AB'nin daha sağlam bir gelecek için köklü reformlara başlayacağı aşikâr...

Pınar TORLAK | EURO Politika Dergisi Dış Haberler Sorumlusu

**Haber Analiz yazımızı EUROPolitika NEWS Podcast kanalımızda dinlemek için aşağıdaki karekodunu okutarak linkimize ulaşabilirsiniz*

Adım Adım Rusya Ukrayna Savaşı ve Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi

Feramuz ÇALIŞKAN*

Ukrayna, SSCB'nin dağılmasıyla birlikte 24 Ağustos 1991'de bağımsızlığına kavuştu. SSCB'nin dağılması ile Ukrayna ve Rusya dışında 13 devlet daha uluslararası arenada bağımsız devletler olarak yerlerini aldılar. Aynı zamanda bağımsızlığına kavuşan bu devletlerin;

- Bazılarının tarih sahnesinde ilk kez bağımsız devletler olarak yer alması ve bir devlet geleneğinden yoksun olmaları
- Siyasi ve ekonomik alt yapılarının yeterince kuvvetli olmaması
- Toplumsal yapılarının kozmopolit bir yapıya sahip olması
- Kültürel, politik ve özellikle de ekonomik olarak Rusya ile bir bağımlılık ilişkilerinin bulunması,
- gibi nedenlerle bölgesel kırılganlık oldukça yükseldi. Soğuk Savaşın sona ermesi ile barış merkezli bir

dünya düzeni ise bir hayalden daha fazlası olamadı. Çünkü SSCB'nin dağılması soğuk savaşın sona ererek ABD ve NATO merkezli tek kutuplu dünya düzenine geçişin ilk adımlarından biriydi. Bu tarihten sonra ABD çok sayıda askeri ve politik müdahale ile güç alanını genişletmeyi sürdürdü. Bunlardan bazıları;

- 1990 Çekoslovakya seçimlerine müdahale ederek Çekoslovakya'nın dağılmasında önemli etkenlerden biri olması
- 2000 yılı Yugoslavya seçimlerine müdahale ederek Yugoslavya'nın dağılmasında önemli etkenlerden biri olması
- 2003 yılı Irak müdahalesi ile bölgede yüzbinlerce insanın göç etmesine, yaşamını yitirmesine, bölgenin istikrarını kaybetmesine neden olması
- 2003 yılı Gürcistan seçimlerine müdahale ederek Gül Devrimi diye adlandırılan sürecin başlaması ve Gürcistan'ın Rusya ekseninden uzaklaştırılmaya çalışılması

*Güvenlik Profesyoneli & Securitas Türkiye Güvenlik Süreçleri ve Kalite Müdürü

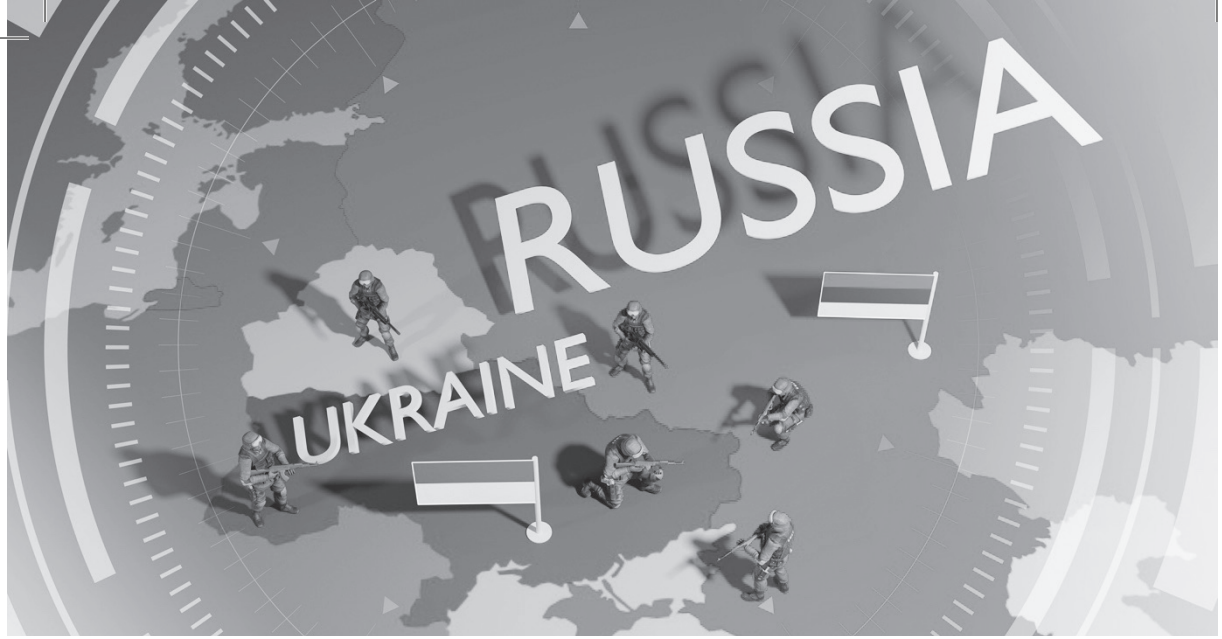

Photo: istockphoto

• 2004 yılında gerçekleşen Ukrayna seçimlerine müdahil olunarak Ukrayna'nın Rusya ekseninden uzaklaştırılması 2011 yılında Arap Baharı sürecinin başlatılmasında etken olması ve başta Suriye olmak üzere pek çok bölge ülkesinin süreçten etkilenmesi, bölgede meydana gelen büyük göç dalgasından Türkiye'nin de geri dönülmez şekilde etkilenmesi

gibi pek çok önemli olay ABD'nin bölge üzerindeki menfaatlerinin temini için gerçekleştirdiği faaliyetlerdi. Bu olaylara paralel NATO da özellikle Doğu'ya doğru nüfuz alanını genişletme eğiliminde oldu. Oysa Rusya'da 1993 yılında kabul gören Yakın Çevre Doktrinine göre Rusya'nın sürdürülebilir bir güvenlik zemininde varlığını sürdürebilmesi için çevresini kuşatan ülkelerin ekonomik, politik, askeri ve kültürel açıdan Rusya ile tam entegrasyon içinde bulunması gerekiyordu. Rusya'nın bu güvenlik politikası karşısında ABD ve NATO'nun izledi-

ği politika birçok çatışmayı da beraberinde getirecekti.

Rusya Ukrayna savaşını bu tarihi ve politik perspektiften ayrı düşünmek doğru olmayacaktır. Rusya ve Ukrayna'nın devlet ve toplumsal yapılarının anlaşılması savaşa zemin hazırlayan diğer dinamikler ile birlikte oldukça büyük öneme sahiptir.

Rusya ve Ukrayna'ya Kısa Bir Bakış

Rusya ve Ukrayna aynı coğrafyayı paylaşan, yüzyıllardır iç içe yaşayan iki toplum. Bağımsızlığına kavuştuktan sonra Ukrayna içinde pek çok Rus'un yaşadığı gibi Rusya içinde de pek çok Ukrayna kökenli Rus vatandaşı yaşamaktadır. 2006 verilerine göre Ukrayna nüfusunun yaklaşık %77'sini Ukraynalılar, %17'sini Ruslar ve kalan kısmını da diğer etnik kökene sahip vatandaşlar oluşturmaktadır. Coğrafi olarak etnik nüfusun dağılımı göz önünde bulundurulduğunda ülkeyi Doğu, Batı ve Güney

(Özellikle Kırım) olarak üç bölüm halinde düşünmek yanlış olmayacaktır. Elbette bu ayırım çok keskin olmakla birlikte, Ukrayna'nın Batısında daha çok Ukraynalılar, Doğusunda daha çok Ruslar ve Güneyde yani Kırım Yarımadasında ise Tatar ve Rus nüfus yaşamaktadır.

1991 yılındaki bağımsızlığın kazanılmasıyla beraber zaman zaman istikamette sapmalar olmakla birlikte, Ukrayna yönünü Rusya'dan ziyade Batıya dönmüştür. Hatta 1994 yılında alınan kararlar Avrupa'ya entegrasyon öncelikli politik hedef haline gelmiştir.

ABD başta olmak üzere NATO ve AB'nin etki alanını artırmaya çalıştığı politik arenada Ukrayna'nın da yönünü bu güç merkezlerine dönmüş olması Rusya ile Ukrayna arasındaki çatışmanın temelini oluşturuyor.

Ukrayna halkının Rus halkı ile bir sorununu olmasa da Rusya'nın Ukrayna üzerinde sahip olmak istediği hamiplik rolü Ukrayna toplumunda kabul görmemiştir.

Ukrayna'nın bağımsızlığına kavuştuktan sonra, Rusya'nın hiçbir zaman Ukrayna'ya olan ilgisini kaybetmemesinin pek çok nedeni bulunuyor. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz;

- Ukrayna'nın Rusya'nın arka bahçesi konumunda olması

- NATO ülkeleri ile arasında bir tampon bölge konumunda olması

- Ukrayna'nın zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip olması

- Tıpkı Türkiye gibi Ukrayna'nın da Avrupa ile Asya arasında köprü durumunda olması ve bu yönü ile jeopolitik önemi haiz olması

- Ukrayna'nın Rus gazını Avrupa'ya ileten hat üzerinde bulunması

- Ukrayna'nın tarım faaliyetleri ile Avrupa için olduğu kadar Rusya için de önemli bir üretici olması

- 50 milyonu aşan ve çoğunluğu gençlerden oluşan büyük ve dinamik bir nüfusa sahip olması

- Ukrayna'nın stratejik önemdeki liman kentleri ile Karadeniz'e kıyıları'nın olması

Ukrayna'nın bu özellikleri; sadece bugün değil, tarihin her döneminde Ukrayna topraklarını bir çatışma alanına çevirmiştir. Ukrayna halkı tarih sahnesine çıktıkları IX. yy'dan bu yana kendilerini bir bağımsızlık mücadelesinin içinde bulmuşlardır.

Adım Adım Rusya Ukrayna Savaşına

1990'lı yılların başında, Rusya Cumhurbaşkanı Yeltsin'in "herkes alabildiği kadar özerklik alsın" yaklaşımı SSCB'nin dağılması sürecini hızlandırmıştır. Çünkü bu yaklaşımla bir-

likte Moskova merkezde toplanan gücü bölgesel yönetimlere aktarmıştı. Fakat 2000 yılında Putin'in seçimleri kazanması süreci değiştirdi. 2000 yılında Putin'in Cumhurbaşkanı seçilmesini sağlayan ise sahada gösterdiği başarının yanında otoriteyi tekrar merkezde toplama ve Rusya'yı süper güç yapma vaadiydi. Bu Rusya'nın çevresine karşı izleyeceği politikada da çok önemli bir değişimin başlangıcı oldu. Bu tarih Rusya'nın; ABD, AB ve NATO'nun kendi etki ve ilgi alanında yürüteceği faaliyetlere karşı reaksiyonun değişeceği tarih oldu. Çünkü Putin yüksek bir oy oranı ile Cumhurbaşkanı seçildikten sonra eski SSCB üyelerini tekrar Moskova'nın stratejik yörüngesine çekmek istediğini ve politikalarını buna göre şekillendireceğini açıkça deklere etti. Bu stratejik yaklaşım yönünü Batıya çeviren; jeopolitik ve stratejik açıdan Rusya için önemi büyük olan Ukrayna gibi ülkeler için çanların çalması anlamını taşıyordu. Bu noktada üçüncü taraf niteliğinde olan ABD, AB ve NATO'nun bu süreçte Ukrayna'yı nasıl teşvik ettiğini ancak politikasında kararlı Rusya'nın Silahlı Kuvvetleri ile demokrat, çağdaş Batı'nın bir parçası olma arzusu taşıyan Ukrayna Silahlı Kuvvetlerinin karşı karşıya geldiği son kertede, Ukrayna'yı nasıl yalnız bıraktığını ilerleyen bölümlerde biraz daha detay ile ele alacağız. Şimdi, Ukrayna işgaline gelene kadarki kilometre taşı niteliğindeki önemli olaylara kısaca bakalım. Bunlardan ilki Rusya'nın Gürcistan müdahalesiydi. Gürcistan müdahale-

sinin belki de en önemli yönü Putin Rusya'sının uluslararası hukuku çiğneyebileceğini ve bunun karşılığında NATO, AB, ABD gibi güç merkezlerinden bazı sınırlı ekonomik yaptırımlar ve itidal çağrısından başka bir yaptırımla karşılaşmayacağını deneyimlemesiydi. Bu açıdan değerlendirildiğinde; Gürcistan tecrübesi Kırım müdahalesinin, Kırım müdahalesi ise Ukrayna müdahalesinin öncülü niteliğindedir.

Gürcistan'ın İşgali

Gürcistan'da meydana gelen gösteri ve halk hareketleri 2003 yılında Gül Devrimi olarak adlandırıldı ve Gül Devriminin ardından 2004 yılında yapılan seçimi Mikail Saakaşvili kazandı. Saakaşvili Batı yanlısı bir lider olarak Gürcistan'ın yönünün Batı'ya çevrilmesi gerektiğini ifade ediyordu ve bu deklarasyon Gürcü Halk nezdinde de kabul gördü. Bu olay ve bundan sonra yaşanacaklar adeta Ukrayna işgalinin fragmanı niteliğindedeydi çünkü Batı ile yakınlaşma eğiliminde olan Gürcistan'ın bu politik tavrının Rusya'yı rahatsız etmesi hiç de sürpriz değildi. Gürcistan'ın NATO ve AB üyelikleri için temalarını yoğunlaştırması beraberinde Rusya'nın müdahalesini getirdi. Tıpkı bu günlerde Ukrayna müdahalesinde olduğu gibi Rusya referandumu giden ve referandumda %90 gibi bir oranla bağımsızlığı seçen Güney Osetya'nın bağımsızlığını tanımıştır. Bunun üzerine 8 Ağustos 2008 tarihinde Gürcistan Osetya'ya askeri operasyon başlatmış ve ardından Ab-

Photo: istockphoto

hazya da bağımsızlığını ilan ederek savaşa dahil olmuştur. Müteakiben Rusya Gürcistan'a askeri müdahaleye başlamış ve bu müdahale sonucunda çok sayıda insan yaşamını yitirip göçe zorlanırken birçok yerleşim yeri de çok ağır hasar almıştır.

Buradaki olayların akışını özetlemek gerekirse; Rusya'nın yakın kuşağında bir ülke AB ve NATO ile yakın işbirliği kuruyor, bunun üzerine önce Rusya'dan ekonomik ve siyasi yaptırımlar geliyor, ardından Batı ile yakınlaşan söz konusu ülkenin etnik bir bölgesi bağımsızlığını ilan ediyor, Rusya'dan yardım talep ediyor ve Rusya söz konusu bu ülkeye askeri müdahalede bulunuyor. Bugün de Ukrayna müdahalesinde en yalın hali ile işleyen senaryonun tam da böyle olduğunu kolaylıkla söyleyebiliriz.

Gürcistan'a Rusya'nın müdahalesi sonucunda 16 Ağustos 2008 tarihinde

ateşkes imzalanmış; Güney Osetya ve Abhazya tek taraflı bağımsızlığını ilan etmiş ve 26 Ağustos 2008 tarihinde de Rusya tarafından resmen tanınmışlardır.

AB, NATO, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Konseyi gibi yapılar; o tarihlerde de tarafların itidalli davranması, çatışmacı üslubun terk edilmesi, sürecin yakından takip edildiği gibi deklarasyonlarla sürece müdahil(?) olmuşlardır.

Kırım'ın İşgali

Kırım Yarımadası 1954 yılında Ukrayna'ya bağlanmış ve 1991 yılında yapılan referandum ile Ukrayna'ya bağlı Özerk Cumhuriyet statüsü kazanmıştır. Kırım ve Ukrayna'nın doğusunda bulunan Donbas bölgelerinde Rus nüfus sayısı diğer etnik gruplardan daha fazladır. Donbas bölgesinde bulunan Ukraynalılar ile Kırım Yarımadasında bulunan Ukraynalılar

ve Kırım Türkleri bu duruma sürekli karşı çıksalar da Rusya'nın desteklediği Rusya Yanlısı Partilerin politikaları ile nüfus dengesi her geçen yıl Ruslar lehine artmıştır.

Peki, Kırım Ruslar için neden bu kadar önemli? Çünkü Rusya'nın sıcak denizlere inebilme amacını karşılayacak yegâne kapı Kırım ve Kırım'ın önemli limanı Sivastopol. Rusya'nın güçlü bir donanması da burada demirliyor.

Kırım'ın Ruslar tarafından işgali için Putin tarafından Rusya içinde, Kırım'da yaşayan Rus vatandaşlarının Rusça konuştukları ve Rus oldukları için zulme ve ayrımcılığa uğradıkları yönünde bir kamuoyu oluşturulmuştur. En yalın anlatımla; 11 Mart 2014'te hem Kırım Yüksek Konseyi hem de Sivastopol Kent Konseyi bir referandum yapma kararı almıştır. Yine alınan bu karara göre referandumda bağımsızlık yönünde bir irade oluşması halinde Kırım'ın bağımsızlığını ilan etme ve ardından da Rusya'ya katılmak için başvuruda bulunulması planlanmıştır. Şaşırtıcı olmayacak şekilde Kırım'da %96, Sivastopol'da ise %95'lik oranla bağımsızlıktan yana oy kullanılmıştır. (Referanduma katılım oranı yaklaşık %87'dir) Referandumun ardından Putin Kırım'ın Rusya'ya katılımını onaylamış ve ardından Rus milliyetçilerin oluşturduğu bir motosiklet konvoyu ile de bizzat Kırım'a girmiştir. Tüm uluslararası kuruluşlar ve aktörlere rağmen Putin, birçok uluslararası anlaşma ve uluslararası hukuk kuralını hiçe sayarak Ukrayna toprağı olan

Kırımı ilhak etmiştir. Bu ilhak ikinci dünya savaşından sonra yaşanan en önemli uluslararası hukuk ve anlaşma ihlallerinden biri olarak tarihi kayıtlara geçmiştir.

Kırımın ilhakı ile; Rusya, Ukrayna'ya giden yolda bir kilometre taşını daha geride bırakmıştır.

Rusya - Ukrayna Savaşı

Güney Osetya işgali ardından gelen Kırım işgali ile Putin Rusya'sı, kararlılıkla Rusya dış perimetresinin güney kanadında kendi kontrol ve denetiminde güvenli bir dış çember oluşturdu. Özellikle Ukrayna'nın AB ve NATO ile iş birliği gayret ve hevesinde olması hem AB ve NATO hem de ABD'nin Ukrayna'nın bu gayretini cesaretlendirmesi, Rusya'yı daha agresif bir politika izlemeye sevk etti. Gürcistan ve Kırım ilhak sürecinde üstesinden gelemeyeceği yaptırımlara maruz kalmaması ise, Rusya'nın sonraki adımları tereddütsüz atmasına zemin hazırladı.

Yoğun iniş çıkışlarla dolu Ukrayna - Rusya ilişkisi 2014'te Kırım'ın Rusya tarafından ilhakı ile kademeli olarak gerilimi artan ve en nihayetinde 2022 yılı başında konvansiyonel savaşa dönüşen bir noktaya gelmiştir.

2020 yılı sonunda Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky, NATO partnerliği ve Kırımın Rus işgalinden kurtarılmasına ilişkin stratejiyi onaylayan kararname-leri imzaladı.

2021 yılı başından itibaren Rusya daha önce ilhak ettiği Kırım ile Belarus ve Ukrayna'nın doğu sınırına askeri yığınak yapmaya başladı. Eş zamanlı olarak Ukrayna'nın doğusunda bulunan ve Rus nüfusun yoğun olarak yaşadığı Donbas bölgesinde Ruslara karşı soykırıma varan bir nefret ortamı bulunduğu tezini kamuoyunda dile getirmeye başladı. Putin bu aşamadan itibaren yoğun dezenformasyona da dayanan ve literatürde hybrid savaş olarak ifade edilen ve kitle iletişim araçları, bilgi savaşı, taşeron silahlı güçler ve siber savaş gibi argümanların da kullanıldığı aksiyonlar dizisini başlatmıştır. Askeri olmayan bu savaş araçlarının savaşa olan çarpan etkisinin ciddi oranda arttığını, askeri müdahalenin ilerleyen aşamasında Ukrayna Devlet Başkanı Zelensky'nin sosyal medya ve kitle iletişim araçlarını kullanma şeklinde de görülmüştür. Rusya'nın askeri yığınağının devam ettiği süreçte dünya kamuoyu tarafından dile getirilen askeri müdahale ihtimalini de Putin son ana kadar ısrarla reddetmiştir.

2022 yılı Şubat ayının başından itibaren Donbas bölgesindeki yerel milislerin düzenlediği saldırı ve bölgedeki çatışma ortamında belirgin bir artış yaşandı. Nihayet 24 Şubat 2022 tarihinde Putin'in önceden kaydedilen videoları yayınlanmış ve Ukrayna'nın Nazizmden arındırılması ve Donbas bölgesindeki Rusların güvenliğinin sağlanması için askeri operasyon başlatıldığı ilan edilmiştir. Ruslar

bu askeri harekâtın bir işgal harekâtı olmadığını ısrarla vurgulasalar da askeri operasyonun planlanması ve icrası bölgesel bir müdahaleden çok Ukrayna'nın tamamının işgaline yönelik olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Konvansiyonel muharebede ideal taarruz prensibi 1'e 3'tür. Yani taarruz eden tarafın ordu gücünün savunan tarafının üç katı olması beklenir. Bu koşullar altında taarruzun başarı ile gelişebileceği değerlendirilir. Rusya ve Ukrayna mukayesesinde bu prensibin oldukça üzerinde bir Rusya üstünlüğü olmasına rağmen 15 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla Rusya beklenenden daha az askeri ilerleme kaydedebilmiştir. Rusya'nın Ukrayna müdahalesinin askeri doktrin açısından değerlendirilmesi ayrı bir yazı konusu olmakla birlikte, an itibarıyla Rusya, Ukrayna'nın doğusu ve güneyinde önemli bir kısmı kontrolü altına almış, ancak Putin'in beklediği gibi çok kısa süre içinde Kiev'in ele geçirilip Zelensky'nin etkisiz hale getirilmesi başarılamamıştır. Putin'in Rusya ve Dünya kamuoyunda oluşturmaya çalıştığı "terminatör" Putin "komedyen" Zelensky algısı içinde bulunduğumuz an itibarıyla Putin için son derece büyük bir soruna dönüşmüştür. Çünkü Putin 4 günde Kiev'e gireceğini düşünmesine rağmen 3 ayın ardından Zelensky halen görevinin başında mücadele etmekte ve Putin silahlı kuvvetleri Ukrayna içlerine ilerlemekte büyük güçlük yaşamaktadır.

Photo: Canva

Bugün savaş ağırlıklı olarak meskûn mahal muharebeleri şeklinde; zaman zaman düşük yoğunlukta zaman zaman da daha yüksek dozda devam ediyor. Rus kamuoyunun inşa edilmiş bir gündem çerçevesinde süreci takip ettiğini gözlemlenmektedir. Ayrıca üçüncü taraf niteliğindeki ABD, AB, NATO ve Türkiye'nin yaklaşımlarını da tespit edilmelidir. Çünkü Ukrayna'nın SSCB'den ayrılmasından itibaren geldiğimiz noktaya, üçüncü taraf niteliğindeki aktörlerin büyük etkisi oldu.

Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi

SSCB'nin dağılmasından sonra ortaya çıkan yeni devletlerin en önemlilerinden biri Ukrayna idi. Ukrayna'nın kültürel, tarihsel, politik ve en önemlisi ekonomik açıdan Rusya'ya karşı büyük bir bağımlılığı vardı. Tüm bu faktörler Ukrayna'nın güvenliğini oldukça hassas bir hale getiriyordu. Ukrayna tarafından, Rusya'ya olan

bağımlılığını en aza indirip kendi kendine yeter bir ekosistem kurarken güvenlik kaygılarını da en aza indirecek partnerlik arayışlarına girişildi. Şimdi bu arayışlar çerçevesinde Ukrayna'nın NATO, ABD, AB ve Türkiye ile olan ilişkilerine ve bu ilişkilerin sürece etkisine bakalım.

NATO - Ukrayna İlişkileri ve Sürece Etkisi

Ukrayna'nın bağımsızlığını kazanmasıyla birlikte politik olarak iki ana eğilim ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki Rusya yanlısı görüş, ikincisi ise Batı yanlısı görüştür. Batı yanlısı iktidarlar döneminde şu an Dünya üzerindeki en önemli askeri organizasyon olan NATO'ya üye olabilmek ya da özel bir partnerlik ilişkisi kurabilmek son derece önemsenmiştir. Ukrayna kamuoyunda zaman zaman NATO'ya olan güvenin azaldığı çeşitli kamuoyu yoklamaları ile tespit edilmiş olsa da özellikle Gürcistan'ın

işgal sürecinden sonra NATO'nun Ukrayna için oldukça önemli bir aktör olduğuna dair kanaat kuvvetlenmiştir. Aynı durum bugün Finlandiya ve İsveç kamuoyu yoklamalarında da görülmektedir. Bu iki ülkede Ukrayna işgali öncesi NATO üyeliğini onaylayan halk oranı %10'lar civarındayken bu günlerde bu oranın %70'ler düzeyine çıktığını görüyoruz.

NATO tarafında ise Ukrayna ile yürütülen ilişkinin en iyi ifadesi "Yapıcı Muğlaklık" ifadesi olacaktır. Aşağıdaki kronolojiye bakıldığında da görüleceği üzere Ukrayna tamamen sistemin dışına itilmemiş ancak NATO'ya üyeliği konusunda da asla kuvvetli bir adım atılmamıştır. Aşağıda NATO ile Ukrayna arasında yürütülen işbirliği çalışmalarının bir kronolojisi çıkarılmıştır. Buna göre;

- 1993 yılında, Kuzey Atlantik İşbirliği Konseyi oluşturulmuştur
- 1994 NATO Brüksel Zirvesinde Barış İçin Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır.
- 1997 NATO Madrid Zirvesi Ayrıcalıklı Ortaklık Görüşmeleri başlatılmıştır.
- 1998 Savunma Reformu Çalışma Grubu kurulmuştur.
- 2002 Ukrayna – NATO Eylem Planı (2002 yılında Bulgaristan, Estonya, Letonya, Litvanya, Romanya, Slovak-

ya ve Slovenya NATO'ya davet edilmiş, bu dönem Ukrayna NATO'ya katılma isteğini açıkça deklere etmiş Ukrayna ile ancak bir Eylem Planı oluşturulmuştur.)

- 2005 NATO – Ukrayna Yoğunlaştırılmış Diyalog Süreci
- 2008 NATO Bükreş Zirvesi Üyelik Eylem Planı ön adımı

Kararlaştırılmış 2008 yılından itibaren de kayda değer bir adım atılmamıştır. Bu durum gösteriyor ki NATO Ukrayna'yı daima yakınında bulundurmakla birlikte hiçbir zaman Ukrayna'ya güvenlik çemberi sağlayabilecek bir işbirliği ve destek modelini benimsememiştir. Ukrayna'ya NATO yardımı daha çok lojistik, siber güvenlik gibi daha sınırlı alanlara ilişkin kalmış, silah ve mühimmat desteği sağlanmamıştır. Yönünü Batıya dönen ve bu nedenle Rusya ile konvansiyonel bir savaş noktasına gelen Ukrayna ise en çok ihtiyaç duyduğu bugün NATO desteğinden yoksundur.

ABD- Ukrayna İlişkileri ve Sürece Etkisi

SSCB'nin dağılmasının ardından Ukrayna Dünyanın en büyük üçüncü nükleer gücü idi. 1991 yılından itibaren ABD Ukrayna'nın nükleer başlıklardan arınması için çok yoğun bir diplomasi yürüttü ve Ukrayna Batı ve özellikle de ABD ile ilişkilerini geliştirmek için kuvvetli bir iyi niyet göstergesi olarak nükleer başlıklardan arınmayı kabul etti.

2021 yılı içerisinde Rusya'nın Ukrayna sınırına askeri yığınak yaptığı dönemde önce Nisan ayı içerisinde Biden Ukrayna'ya tam destek vereceklerini açıkladı, Mayıs ayı içinde de ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken Ukrayna'yı ziyaret ederek kendilerini kuvvetli şekilde desteklediklerini ifade etti. 10 Kasım 2021 yılında ABD ile Ukrayna arasında Stratejik Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır. Rusya tarafından ise bu anlaşma oldukça sert bir şekilde tenkit edilmiştir. Bunun NATO bütünleşmesinin ilk adımı olduğu tezi savunulmuş ve bunun Rusya güvenliği için kabul edilemez olduğunu vurgulamıştır.

Sonuç olarak Ukrayna ve ABD arasında birçok temas ve stratejik ortaklık ile Ukrayna'nın cesareti teşvik edilirken Rusya'nın sinir uçlarına fazlasıyla dokunulmuştur. Ancak süreç silahlı çatışma ve ardından da konvansiyonel savaş noktasına geldiğinde ABD'nin Ukrayna'ya desteği tarafları sükunete davet etmenin ve sınırlı lojistik ve ekonomik desteğin ötesine geçmemiştir. Ukrayna ne NATO ne de ABD'den bir silah, mühimmat ya personel desteği alamamıştır.

AB- Ukrayna İlişkileri ve Sürece Etkisi

1994 yılında AB ile Ukrayna arasında imzalanan ve 1998 yılında yürürlüğe giren Siyasi, Ekonomik ve Kültürel Alanlarda Ortaklık ve İş Birliği anlaşması yönünü Batıya dönmüş Ukrayna için son derece önemlidir AB ile böyle bir anlaşmayı imzalayan ilk SSCB cumhuriyeti de Ukrayna olmuştur.

Rusya Yanlısı hükümet göreve gelinceye kadar Avrupa Birliği ile olan ilişkileri kuvvetlendirme çabası sürmüştü, ne var ki; Rusya yanlısı Yanukoviç'in Devlet Başkanlığındaki Ukrayna hükümeti uzun yıllar müzakere ettiği AB görüşmelerini 21 Kasım 2013'te askıya alan bir kararı imzalamıştır. Şüphesiz bu kararda Putin'in siyasi ve özellikle ekonomik şantajlarının çok büyük etkisi olmuştur. Bu Ukrayna'da halk hareketlerinin başladığı, ardından Kırım'ın Rusya tarafından ilhak edildiği bir dizi olayı da beraberinde getirmiştir. Halk hareketleri neticesinde Rus yanlısı hükümet yönetimi yerini Petro Poroşenko'nun devlet başkanlığında Batı yanlısı bir hükümete bırakmış ve AB ile temas yeniden sağlanmıştır. 2016 yılında da Serbest Ticaret Anlaşması yürürlüğe girdi. Bu süreçte Rusya'nın bu işbirliğine kuvvetli itirazları sürekli olarak devam etti. Ukrayna AB ile özel bir ortaklık anlaşması ile ilişkilerini yürütüyordu. 2024 yılında AB üyeliği için resmi başvurunun yapılması ve 2030 yılında da tam üyelik hedefleniyordu. Halihazırda da bir serbest ticaret anlaşması ve Ukrayna vatandaşlarına 180 güne kadar Schengen bölgesine bir vize işlemi olmadan seyahat hakkını tanıdı. (2017 itibarıyla).

Kuvvetlenerek devam eden AB – Ukrayna ilişkileri, Kırım'ın Rusya tarafından ilhakı, Ukrayna'nın doğusunda bulunan Donbas bölgesinde çatışma ortamının her geçen gün yoğunlaşması ve en nihayetinde de Ukrayna'nın işgalini beraberinde getirdi.

İçinde bulunduğumuz savaş günlerinde Ukrayna için çok önemli stratejik partner olan AB'de itidal çağrısı, göçmenlerin sınırlı olarak kabulü, insani ve lojistik yardım ile Ukrayna'ya olan desteğini sürdürüyor. Askeri alanda AB ülkelerinden kayda değer, oyunu değiştirebilecek nitelikte bir yardım yapmış değil.

Türkiye - Ukrayna İlişkileri ve Sürece Etkisi

Türkiye ve Ukrayna arasında özellikle turizm faaliyetleri nedeniyle oldukça kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır. Ukrayna ve Türkiye stratejik ortak seviyesinde ilişkilerini yürütmekte ve azımsanamayacak ölçüde karşılıklı ithalat – ihracat ilişkisi bulunmaktadır. 2013 yılı sonundan itibaren başlayan siyasi ve askeri krizlerde Türkiye her fırsatta Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne saygı duyduğunu dile getirmiş ve Kırım'ın ilhakının tanımadığını resmi olarak deklere etmiştir. 2015 yılında Rusya – Türkiye arasında yaşanan uçak krizinde Rusya'nın ti-

cari yaptırımlarına karşı Ukrayna Türkiye'ye destek vermiştir. Türkiye de tüm önemli krizlerde Ukrayna – Rusya arasında arabuluculuk ve uzlaştırıcı rolünü üstlenmiştir. Zelensky de Cumhurbaşkanı seçildikten sonra bölgedeki ilk ziyaretini Türkiye'ye gerçekleştirmiştir.

Türkiye ve Ukrayna arasında yukarıda ayrıntılarıyla belirtilen diplomatik, ticari ve kültürel bu ilişkilerin dışında.. Rusya – Ukrayna savaşında Ukrayna'ya en kayda değer desteği veren ülkenin Türkiye olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ukrayna savaş sürecinde Türkiye'den önemli ölçüde silahlı insansız hava aracı (SİHA) ve türevi savunma ve saldırı aracı temin etmiştir. Bu silah ve araçlar konvansiyonel boyutta bir savaşta stratejik seviyede süreci değiştirecek ve oyun değiştirici nitelikte olmasa da şu an Ukrayna'nın sahip olduğu en önemli ve operatif seviyede çatışmaların seyrini değiştirebilen en işlevsel silah ve araçlardır. Özellikle muhare-

benin meskûn mahal muharebesine dönmüş olması bu araçların değerini artırmaktadır. Türkiye oldukça kınılgan olan Rusya ilişkilerine de zarar vermemeye özen göstererek Ukrayna'ya olan desteğini sürdürmektedir.

Son Söz

Son yıllarda ABD ve NATO karşısında Rusya'nın ben de varım politikası etkinliğini artırıyor. Yalnızca kendi bölgesinde değil Suriye'de ve Dünya'nın farklı coğrafyalarında da Rusya oldukça aktif bir rol üstlenmeye çalışıyor. Ayrıca Rusya yakın çevresinde ABD üsleri ya da NATO ile sınır komşusu olmak istemiyor. Ukrayna halkı ise her ne kadar homojen bir yapıda olmasa da çoğunluk itibari ile çağdaş, demokrat ve şeffaf bir yönetimin hâkim olduğu Batılı bir ülke istiyor. Bu arada kalmışlık da Ukrayna ve Rusya'yı bugün içinde bulduğumuz savaş zeminine taşımış bulunuyor. NATO, ABD ve AB'nin ise her ne kadar Ukrayna ile uzun yıllara dayanan bir flört ilişkisi bulursa da Ukrayna için savaşa girmeyeceği ya da Rusya'nın enerji arzı üzerinden şantajlarına maruz kalmak istemeyeceği çok açık.

Savaş sonrası nasıl bir Ukrayna ve nasıl bir Ukrayna – Rusya ilişkisi olacağını ancak zaman gösterecek.

Referanslar

Alım, Eray. 2020. Ukrayna Krizinden Rusya . Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.

Arslan, Hasan. 2021. Hibrit Savaş, Rusya'nın 2014 Yılı Ukrayna Müdahalesi. İstanbul: Efe Akademi.

Clark, Mason. 2020. Russian Hybrid Warfare. Institute for the Study of War.

Cura, Ali. 2016. "Ukrayna'nın Zorlu AB Yolculuğu." Anadolu Ajansı. 1 Ocak. Erişildi: Mayıs 18, 2022. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ukrayna-nin-zorlu-ab-yolculugu/499271>.

Çiftçi, Sinan. 2019. Ukrayna Baharı. İstanbul: Akademi Titez Yayınları.

Diyarbakırlıoğlu, Kaan. 2020. "VİKTOR F. YANUKOVIÇ DÖNEMİ UKRAYNA'NIN AB İLE İLİŞKİLERİNİ BELİRLEYEN DİNAMİKLER." International Journal of Social Inquiry 209-234.

Kalkavan, Feryal. 2004. "Rusya Federasyonunda Federalizm ve Ünitarizm Tartışmaları." Değişen Dünyada Rusya ve Ukrayna içinde, yazar Erhan Büyükkakıncı, 3-23. Ankara: Phoenix Yayınları.

MORKVA, Valeriy. 2021. "Rusya'nın 2014 İlhakı Sonrası Kırım'da Kırım Tatar Halkının Durumu." Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi 375-397.

Olçar, Kemal. 2007. Karadeniz Politikaları ve Türkiye Ukrayna Stratejik İlişkileri. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Avrupa Birliği'nin Gelişen ve Değişen Tehdit Algısı: Siber Güvenlik

Ahmet Emre KÖKER*

Öz

Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin ekonomik, siyasi, kültürel, sağlık ve güvenlik gibi birçok başlık altında etkilendiği dijitalleşme süreci ve buna bağlı olarak artan siber güvenlik tehditlerine "Avrupa Birliği'nin Gelişen ve Değişen Tehdit Algısı: Siber Güvenlik" sorusu ile cevap aranmaktadır. AB'nin siber güvenlik politikalarına yönelik odak noktası kurumlar ve gayri resmî (kurallar, prosedürler gibi) yapılar ekseninde kurumsalcılık ve bütünleşme kavramları çerçevesinde analiz edilmektedir. Bu maksatla örnek olay incelemesi araştırma deseni kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak belge (gazete, görsel medya, hükümet ve hükümet dışı raporlar vb.) incelemesi seçilmiştir. Belge taraması yapılarak elde edilen veriler literatür taraması ışığında belirli başlıklar altında tartışılmıştır.

AB ve ona bağlı kurumlar özelinde hızlı dijitalleşme süreci siber güvenlik sorunlarının tartışılması için örnek olay niteliğinde ele alınmıştır.

Yapılan incelemeler sonrasında hızlanan dijitalleşmeyle aynı oranda siber güvenlik olaylarında artış olduğu tespit edilmiştir. Siber güvenlik tehditlerinin kâr amacı gütsün veya gütmesin tüm organizasyonların stratejik bir unsur olarak ele alması gereken bir olgu olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Avrupa Birliği'nin kurumsal tedbirlerinin de yeterli bir koruma sağlamayacağı anlaşılmıştır. Bu nedenle alınacak tedbirlerin tüm üye devletlerin ve hükümetlerin içinde olduğu bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. AB'deki mevcut kurumların tek başına bu süreci yönetemiyor olmasından dolayı

*Dr. Ahmet Emre KÖKER, PTT A.Ş. Genel Müdürlüğü, a.emrekoker@hotmail.com, ORCID No: 0000-0002-8032-4237

siber güvenlik konusunda farkındalık yaratılması ve gerekli yatırımların bir an önce yapılması tavsiye edilmiştir. Ancak bu yatırımlar stratejik yönetim bakış açısıyla yapılmalı ve üye devlet kurumlarının da içinde olduğu bir yönetim ortamında gerçekleşmelidir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Avrupa Birliği, ENISA, JRC, Siber Güvenlik

The Evolving And Changing Threat Perception Of The European Union: Cyber Security

Abstract

In this study, an answer is sought to the digitalization process that the European Union is affected by under many titles such as economic, politi-

cal, cultural, health and security , and the increasing cyber security threats, with the question “Evolving and Changing Threat Perception of the European Union: Cyber Security”. The focus of the EU’s cyber security policies is analyzed within the framework of the concepts of institutionalism and integration on the axis of institutions and informal structures (such as rules, procedures).

For this purpose, case study research design was used. Document (newspaper, visual media, governmental and non-governmental reports, etc.) review was chosen as the data collection tool. The data obtained by scanning documents were discussed under certain headings in the light of literature review. The rapid digitalization process in the EU and its affiliated institutions has been handled

as a case study for the discussion of cyber security problems.

After the examinations, it has been determined that there is an increase in cyber security incidents at the same rate as the accelerated digitalization. It has emerged that cyber security threats are a phenomenon that all organizations, whether for profit or not, should consider as a strategic element. It has also been understood that the institutional measures of the European Union will not provide sufficient protection. For this reason, it has been concluded that the measures to be taken should be addressed with a holistic perspective that includes all member states and governments. Since the existing institutions in the EU cannot manage this process alone, it is recommended to raise awareness about cyber security and make the necessary investments as soon as possible. However, these investments should be made from a strategic management perspective and should be realized in a governance environment that also includes member state institutions.

Keywords: Digitalization, European Union, ENISA, JRC, Cyber Security

Giriş

Avrupa Birliği 1950'li yılların ilk yarısından bu yana karşılaştığı krizleri teker teker atlatarak zamanın gerçeklerine de kendisini uydurarak başarıyla bütünleşmeyi sürdürmüş bu durumda kurumsallaşma sürecini güçlendirmiştir. Avrupa Birliği'nin özünde var olan küreselleşmeye ayak

uydurma, kendini yenileme, geliştirme, büyüme gibi temel hedefler bütünleşmenin ve kurumsallaşmanın başarısını göstermektedir. Bu süreç günümüzde siber uzay özelinde de devam etmektedir.

Maddi ve manevi hasarlara yol açabilen siber saldırılar özellikle ağ ve bilgi teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte siber uzayı daha önemli hale getirmektedir. Siber uzayda sıklıkla karşılaşılan tehditlerin ve ortaya çıkan güvenlik risklerinin Avrupa Birliği'ne ve üyelerine yönelik saldırı ihtimalini arttırdığı görülmektedir.

Artan saldırı ihtimalleri çerçevesinde günümüz yapısında Avrupa Birliği tarafından oluşturulmuş bilgi ve sistem güvenliğinden sorumlu birimler ve mekanizmalar ortaya çıkan yeni siber tehditlere karşı sistemleri korumayı sağlamakta zorluk çekmektedir. Çünkü bilgi güvenliği yöneticileri ve görevlilerinin yapacakları uygulamalar çok çeşitlidir. Avrupa Birliği'nin çok uluslu yapısı düşünüldüğünde OGSP kapsamında tüm ülkeler bir arada değerlendirilmelidir.

Bu çerçevede çalışmada odaklanılan temel kavramlar; Avrupa Birliği'nin güvenliğini sağlamak için geliştirdiği bütünleşme çabaları ve stratejiler ile kurumsal stratejiler ve politikalarıdır. Ayrıca siber saldırı örnekleriyle birlikte ortaya çıkan tehditler, algısal dönüşümleri tetikleyerek OGSP'nın yeniden ele alınması ihtiyacını doğurmuştur.

Çalışmanın ilk bölümünde, Avrupa Birliği'nin güvenliğini sağlama süreci ile siber güvenliğe ilişkin uygulamaları analiz edilmektedir. Ayrıca AB'nin siber güvenlik politikalarına yönelik geliştirilen bu analiz kronolojik olarak ortaya konulmuştur. Böylece makalenin teorik çerçevesini oluşturan kurumsalcılık teorisi ve bütünleşme yaklaşımına değinilmiştir. İkinci bölümde; ilk bölümde gerçekleştirilen analiz çerçevesinde ortaya konan veriler ışığında AB'nin siber güvenlik uygulamaları, politikaları, faaliyetleri ve stratejileri üzerinde durulmaktadır. Söz konusu incelemeler gerçekleştirilirken de Avrupa Birliği'nin otonom ve işbirliği altında uluslararası ilişkilerde yürüttüğü siber operasyonların bir bütünleşmeye mi gittiği sorusunu ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda AB'nin siber güvenliğe geçişinin açıklandığı bu bölümdeki yaklaşım, uygulama ve hedeflere yönelik tartışmalar çerçevesinde çalışmaya adını veren "Avrupa Birliği'nin Gelişen ve Değişen Tehdit Algısı: Siber Güvenlik" sorusuna cevap aranmaktadır. Son kısımda Avrupa Birliği Siber Tehditlerle Nasıl Başa Çıkıyor? Sorusuna ENISA, JRC ve NIS özelindeki kurumsal güvenlik yaklaşımları ile cevap aranmaktadır.

Avrupa Birliği'nin Yeni Güvenlik Zorluğu Olarak Siber Güvenlik

Kavramsal ve Kuramsal Bakış

Dijitalleşme ve küreselleşmeyle birlikte artan ekonomik bağımlılık, teknoloji ve iletişimdeki değişiklikler,

devletin devlete veya devletin kurumlara olan bağımlılığını arttırmaktadır. Artan bağımlılık, uluslararası sınırların güvenliğini aşındırmakta devletlerin kendi ülkelerinin taleplerini her zaman karşılayamamasına yol açmaktadır. Bu durum güvenlik, adalet, refah ve insan hakları ihlallerini arttırmaktadır (McCormick , 2005). Bu sebeple her aktör ilk olarak ulusal güvenlik sistemini kurmalı ve yakın çevresine yönelik stratejilerini belirlemelidir. İkinci aşamada küresel siber saldırılara karşı güvenlik stratejileri geliştirmelidir (Dedeoğlu, 2003). Bu kapsamda özellikle Avrupa özelinde uluslararası sistemde devletlerin egemenliğinin sarsılması fikrinden Avrupa Birliği fikri ortaya çıkmıştır. Geleneksel bu yargılar günümüzde sanal bir boyut üzerinde yaşanmaya başlamıştır. Dijitalleşmenin etkisinden dolayı artan bu dönüşüm sonucunda AB'nin güvenlik algısına yönelik kurumsal yapısının yeniden tanımlanarak siber uzaya kayması bir zorunluluk halini almıştır.

Robert Keohane ve Joseph Nye gibi Neoliberal düşünürlerin çatışma/işbirliği bakışı, ortak çıkarlar, güç dengesi ve barışçı ilişkiler üzerine kurulu bir uluslararası hukuk kodunun oluşturularak tehditlerin azaltılabileceği yönünde bir fikre dayanır. Robert Keohane'ye göre; hem sistemin hem de toplumun birbirinden ayrıldığı sınırların ve farklılığın üstesinden gelmek için bir tür dayanışma ve işbirliği modelinin gerekliliğinin altını çizmektedir. Bu kapsamda; Avrupa

Birliği'ne yönelik ilgili literatür analiz edildiğinde AB'nin çeşitli alanlarda işbirliğine yöneldiği görülmektedir (Nye & Welch, 2010). Ancak, siber güvenlik alanına yönelik literatürün kısır kaldığı ve önemli bir boşluk olduğu görülmektedir. Bu çerçevede artan üye sayısına paralel olarak sınırlarını genişleten Avrupa Birliği, siber sınırlar konusunda beklenen gelişmeyi sağlayamamıştır.

Bu anlatılandan yola çıktığımızda AB, siber uzayın önemli fırsatlar sunduğunu, ancak Ortak Dış ve Güvenlik Politikası da dâhil olmak üzere AB dış politikaları için sürekli gelişen zorluklar oluşturmamasından dolayı siber tehditlerin ve risklerin azaltılması gerektiğini kabul etmektedir. Bu ön kabul çerçevesinde de AB'nin, üye devletlerinin ve vatandaşlarının bütünlüğünü ve güvenliğini korumaya yönelik artan ihtiyacı gidermek için siber faaliyetler gerçekleştirdiği görülmektedir.

Siber faaliyetlere yönelik ortaya çıkan güvenlik ihtiyacını sağlama sürecine kuramsal olarak baktığımızda Kopenhag Okulunun konuya yaklaşımı bize yardımcı olmaktadır. Buzan ve Waever'in başını çektiği Kopenhag Okuluna göre güvenlik kavramı, iletişim ve etkileşimler sonucu ortaya çıkar ve karşılıklı öznellik üzerinden açıklanabilir. Kopenhag Okulu temsilcilerine göre tehdidin gerçekte var olması gerekmemektedir. Yani bir durumun gerçekten tehdit olup olmadığı tecrübe edilmeden anlaşılabilir. Bu

yüzden konunun aktörlerin tehdit olarak adlandırmalarıyla tehdide dönüştüğü anlaşılmaktadır (Baysal & Lüleci, 2011).

Kopenhag Okuluna özgü bakış açısıyla; karşılaşılan tehdit yaşamsal (beka) ile ilgilidir. Bu yüzden önlem almakta gecikilirse çok önemli sonuçları olabilir. Bu yüzden güvenlik kavramı hem fayda hem de zararı içinde barındırır. Kopenhag Okulu'nun güvenlik kavramını sektörlere ayırması da aslında siber güvenlik kavramının konuşulmasına büyük fayda sağlamaktadır. AB strateji belgesinin oluşturulması süreci de bu kavramsal çerçeve üzerine tasarlanmıştır (Köker, 2021).

AB strateji belgesinde belirtilen temel haklar, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi kavramlar siber uzayda da korunması gereken temel ilkeler olarak belirtmiştir. Bir diğer önemli nokta internetin özgürlüğü ve refah seviyesini arttırmada pozitif etkisi bulunduğuudur. Bu yüzden AB tarafından Avrupa dijital tek pazarının sağlanması ve dijitalleşme kapsamında hem vatandaşların güveninin sağlanması hem de refah seviyesinin artması hedeflenmektedir. Siber suçların önlenmesi ve ortak işbirliğinin sağlanması görevi de kurumlara düşmektedir.

Bu bağlamda Avrupa Birliği içerisinde kurumlar çok önemlidir. Kurumların bu önemi strateji belgelerinde de belirtilmektedir. Ayrıca strateji belgesinde endüstriyel ve teknolojik

ürün sunan birçok küresel liderin AB dışında bulunmasından dolayı AB ve üyelerinin bağımlılıklarından bahsedilmektedir. Bu bağlamda siber güvenlik ürünleri için bir tek pazar yaratılması, ortak arge geliştirilmesi, yenilik için teşviklerin oluşturulması gibi uygulamalar hedeflense de tam olarak sağlanamamıştır.

Bir diğer yandan AB siber güvenlik ilkeleri “ AB’nin temel değerleri”, “ temel hakların, düşünce özgürlüğünün, kişisel bilgilerin ve gizliliğin korunması”, “ herkes için erişim” “ demokratik ve etkili çok paydaşlı yönetim” ve “ güvenliği sağlamak için paylaşılmış sorumluk” olarak beş temel noktaya dayanmaktadır. Bu bağlamda yasaları, teamülleri ve normları içeren AB’nin temel değerlerinin sadece fiziksel dünyada değil dijital dünyada da geçerli olduğu belirtilmektedir.

Aslına bakılırsa Avrupa Birliği, normlarını yayıp, gücünü dünyanın çeşitli yerlerinde emperyal bir şekilde genişletmektedir. Fakat siber güvenliği sağlamaya yönelik Avrupa Birliği düzeyinde güçlü ve etkili yasaları temel alacak platformu işler hale getirememiştir. Örneğin; AB ve NATO’ya üye olan devletler arasında izlenecek siber politikaların mükerrerliğinde ve farklılığında ne olacağı belli değildir.

Bu belirsizlik AB’nin çeşitli ekonomik ve siyasi egemenlik biçimleri ve hatta resmi ilhaklar yoluyla diğer aktörlere yerel kısıtlamalar getirmeye çalışma-

sına yol açmaktadır (Zielonka, 2008). Söz konusu kısıtlamaların getirilmesinin bazı sebepleri bulunmaktadır.

Bu sebepler arasında AB kurumlarının web sitelerinin veya sistemlerinin yazılım bileşenlerinde, protokollerinde veya donanımlarında meydana gelen ve önemli sayıda kullanıcıyı ve/veya kritik altyapıyı etkileyebilecek güvenlik olayları ve açıklarının bildirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır (Computer Emergency Response Team, 2020). Tüm bu açıkların bildirilmesi ve sürecin sağlıklı bir şekilde ilerleyebilmesi ihtiyacından dolayı Avrupa Konseyi birçok anlaşma gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede AB, siber uzayın önemli fırsatlar sunduğunu, ancak Ortak Dış ve Güvenlik Politikası da dâhil olmak üzere AB dış politikaları için sürekli gelişen zorluklar oluşturduğunu kabul etmektedir. AB’nin bu kabulü, üye devletlerinin ve vatandaşlarının bütünlüğünü ve güvenliğini korumaya yönelik artan ihtiyacı teyit etmektedir (Council of Europe, 2001). Bu konuda Mai’a K. Davis Cross’un yaklaşımı önem kazanmaktadır.

Mai’a K. Davis Cross, AB’nin güvenliğinin sağlanması ve politika oluşturma süreci hakkında önemli tespitlerde bulunarak güvenlik entegrasyonunda hem dış hem de iç boyutları içeren ilerlemelerin gerçekleştiğinden bahsetmektedir (Cross, 2011). AB’nin siber uzaydaki bu teyidine yönelik içsel ve dışsal değişkenler birbirinden ayrılamaz derecede

bir öneme sahiptir. Örneğin; Tüm AB üye ülkeleri Schengen'in bir parçası değildir, diğerleri ise kapsam dışında kalma hakkına sahiptir.

Aynı zamanda, ortak serbest dolaşım alanı aynı zamanda birkaç AB üyesi olmayan ülkeyi de içine almaktadır. Schengen sisteminin çeşitli üyeliklerinin yanı sıra, onu yöneten iç kurallarda da farklılaşma gözlemlenebilir. Bu kurallar ve özellikle iç sınır kontrollerini yeniden uygulamaya koyma seçeneği, devletlere yüksek baskı durumlarında ulusal sınırlara dönme konusunda bir seçenek sunar(Somer, Tekin, & Meissner, 2020). Alternatif olarak sunulan bu haklar siber uzayda da bütünleşme sürecinde aynı yönde ilerlemektedir. Alternatif birçok seçenekler içerisinde varlığını sürdüren Avrupa Birliği üye ülkelerinin güvenliklerini sağlamaya yönelik oluşturulabilecek bir siber bütünleşmede dışsal değişkenlere ilişkin bir çalışma yapılması şarttır. Peter R. Neuman'a göre böyle bir yaklaşımın ne ölçüde içsel veya ne ölçüde dışsal değişkenlere yer vereceği baştan kararlaştırılmalıdır (Neuman, 2013). Çünkü siber uzayın yapısı belirsizdir. Bu kapsamda Waever 'in Avrupa tanımları içsel ve dışsal siber değişkenlerin tanımlanmasına fayda sağlayacaktır. (Çakır , 1996). Böylece içsel ve dışsal siber değişkenlerin neler olduğuna yönelik kriterin belirlenmesinin ardından Avrupa'nın siber sınırları kararlaştırılmalıdır.

Bu aşamada, siber güvenliği sağlama-ya yönelik paydaşlarla koordinasyon ve işbirliği sağlanamaması AB'nin siber bütünleşme sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzluğu belirtmek için Thomas Schelling her koşulda işbirliğinin önemini ortaya koymuştur(Schelling, 1980). Bu yüzden makalemizde belirttiğimiz içsel veya dışsal bölümlene konusundaki karar verme zorunluluğumuz bir seçenek önermektedir. Siber uzayda bütünleşmeye yönelik iten bir etken olarak ortaya çıkan kurumlar özellikle ENISA özelinde belirlenen kurallar ve uygulamalar iten etken olarak gözükmektedir. ENISA özelinde bütünleşmeye karşı çıkan ülkeler ise kendini çeken etkenler olarak gözükmektedir. Bu karşıtlıklar içerisinde Avrupa bütünleşmesinden bahsedebilmemiz için siber konuları ayrı düşünemeyiz.

Geleneksel düzlemde Avrupa Birliği; Avrupa'daki ülkelerin hukuki, siyasi, ekonomik ve kimi durumlarda sosyal ve kültürel olarak bütünleşmesidir(Urgancı, 2014). Bu bütünleşme günümüzde de teknolojik alana kayarak siber alanda bir birlik nasıl olabilir şeklinde konuşulmasına yol açmıştır.

Avrupa bütünleşmesinin siber uzayda yaşanan gelişmeleri kuramsal çalışmalarını ve tartışmaları beraberinde getirmiştir. Fakat bu tartışmaların ortaya koyduğu Avrupa bütünleşmesini tek bir kuram açıklayamamıştır. Dolayısıyla her bir kuram siber uzayın karmaşık ve çok kapsamlı halini göz önüne alarak bütünleşmenin sadece

bir kısmını ya da belli bir dönemini açıklayabilmektedir. Makale, bütünleşme ve kurumsallaşma kuramlarının AB'nin siber uzaydaki koordinasyon ve işbirliğini sağlama çabasına indirgemektedir. Çünkü mevcut koordinasyon ve işbirliği süreçleri siber uzaydaki entegrasyon sürecini açıklamamaktadır. Bu çalışmada, AB'nin kurumlarının ve üye ülkelerinin siber uzaydaki ilişkileri analiz edilirken atıfta bulunulabilecek önemli hususların veya eksikliklerin olup olmadığına sonucuna ulaşmamıza fayda sağlanmaktadır.

Sonuç olarak; Avrupa Birliği'nin siber uzaya yönelik geliştirmiş olduğu yeni politika alanının merkezinde, Avrupa'nın şu anda karşı karşıya olduğu siber zorluklara etkili bir yanıt verme ihtiyacı bulunmaktadır (Carrapico & Barrinha, 2018). Bu ihtiyaç kurumsallaşma, bütünleşme ve politika tutarlılığı çabasından ayrı tutulamaz. Bu çaba çerçevesinde AB ilgisini ve politikalarını siber uzaya yönelik her geçen gün arttırmaktadır. Artan bu ilgi neticesinde gerçekleştirilebilecek en doğru yaklaşım AB'nin siber uzay sürecinin içinde birçok alt başlık barındırdığıdır.

AB'nin Siber Savunma ve Güvenlik Politikalarının Kurumsallaşmasının Tarihsel Gelişimi

1985 yılında yayınlanan "Beyaz Kitap'tan" Avrupa Birliği'nin bilgi teknolojileri ile iletişim teknolojilerine yönelik verdiği önemin kökenini

oluşturmaktadır (Köksoy, 2020). Başlangıç noktası 1985'lere dayanan siber güvenlik olgusunun günümüzdeki karşılığı, ülkelerin ulusal güvenlik stratejilerinin önemli bir bölümünü oluşturmasıdır. Bu sebeple 2000'li yıllar itibari ile yaşanan siber saldırılar sonrasında AB; siber güvenliğe yönelik stratejilerini, yasal düzenlemelerini ve kurumsal dönüşümlerini gerçekleştirmiştir (Kurnaz & Önen, 2019).

2000'li yıllarda gerçekleştirilen yasal düzenlemeler çerçevesinde siber güvenlik stratejisi, ilkeleri ve eylemleri belirlenmeye başlamıştır. Bu bağlamda 2004 Yılında AB' de siber güvenliğin sağlanması konusunda koordinasyon oluşturması için kısa adı ENISA olan AB Ağ ve Bilgi Güvenliği Ajansı (European Union Agency for Network and Information Security) adıyla bir tüzel kişilik kurulmuştur. ENISA'nın kurulması siber güvenlik politikasının kurumsallaşmasında en önemli adımdır.

Ayrıca Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası (OGSP) çerçevesinde siber güvenlik politikasını geliştirmek için 2013 yılında yayınlanan Cybersecurity Strategy for the European Union (AB için Siber Güvenlik Stratejisi) Strateji belgesinde siber güvenlik için siber savunmanın gerekli olduğu belirtilmiştir. OGSP misyonu çerçevesinde siber savunma stratejisi belirlemek, riskleri çıkarmak, gereklilikleri ve teknolojileri değerlendirerek geliştirmek, üyeler arasında diyalog ve koordinasyonu sağlamak, uluslara-

rası ortaklarla diyalog sağlamak gibi sorumluluklar siber güvenlik kriterlerinin belirlenmesinde önemli bir rol üstlenmektedir (European Commission, 2013).

Bu önem çerçevesinde AB'nin ağ ve bilgi güvenliği sistemine yönelik siber savunma sağlanması amacıyla AB Siber Güvenlik stratejisinin bir parçası olarak Avrupa Komisyonu, AB Ağı ve Bilgi Güvenliğini içeren NIS Direktifi (bkz. AB 2016/1148) ilan etmiştir. NIS Direktifi, AB çapında siber güvenlik mevzuatının ilk parçasıdır. Amaç, AB genelinde siber güvenliği artırmaktır (Christou, 2016, s. 119-142). Bu amaç doğrultusunda 9 Haziran 2016'da Konsey, siber uzaydaki suç faaliyetleriyle mücadele için sonraki adımlar üzerinde anlaştı. İşbirliğini geliştirmek için pratik önlemleri tanımlayan iki sonuç grubu ve daha fazla eylem için bir zaman çizelgesi benimsediler. Ayrıca Avrupa Siber Güvenlik Örgütü (ECSSO), Haziran 2016'da kuruldu. ECSSO'nun temel amacı, Avrupa Dijital Tek Pazarının korunmasını destekleyen Avrupa Siber Güvenlik Ekosisteminin gelişimini koordine etmek ve nihayetinde Avrupa dijital egemenliğinin ve stratejik özerkliğinin ilerlemesine katkıda bulunmaktır (European Cyber Security Organization, 2021). Ayrıca dijital tek pazar doğrultusunda AB, siber güvenlik ürünleri için tek pazarı oluşturmaya çalışmış ve Ar-Ge kapsamında yaklaşık 80 milyar Euro bütçeye sahip Horizon 2020 programını gerçekleştirmiştir (Amos, 2014).

24 Ekim 2017'de Konsey, AB siber güvenlik reformu için bir eylem planı hazırlamıştır. Hazırlanan bu eylem planlarında çevrimiçi güvenliğin Avrupa vatandaşları ve işletmeler için gerekli olduğu Bakanlar tarafından vurgulanmıştır. 20 Aralık 2017'de ise kurumlar arası bir düzenleme gerçekleştirilerek AB'nin tüm kurumlarını, organlarını ve ajanslarını kapsayan kalıcı bir Bilgisayar Acil Müdahale Ekibi (CERT-EU) kuruldu.

2018 yılına gelindiğinde Konsey, siber alanın küresel, açık, özgür, istikrarlı ve güvenli bir alan olduğu, bu alandaki uygulamalara yönelik hukukun üstünlüğünün baştan kabul edildiği ve insan hak ile özgürlüklerinin temel alındığı bir yapının önemi vurgulamıştır. Aynı zamanda 2018 yılında Konsey, "Siber Güvenlik Yasası" üzerinde bir anlaşmaya varılması amacıyla Avrupa Parlamentosu ile müzakerelere başladı. Ardından ENISA tarafından "Siber Güvenlik Yasası", BİT ürünleri, hizmetleri ve süreçleri için AB çapında bir sertifikasyon çerçevesi oluşturma çalışmaları başladı. Bu çalışmalardan sonra gerçekleşen 18 Ekim 2018'deki son toplantıda, AB'de güçlü siber güvenlik inşa etmek için önlemler alınması çağrısında bulunuldu.

9 Nisan 2019'da "Siber Güvenlik Yasası" yönetmeliği Konsey tarafından kabul edildi. Yönetmeliğin kabul edilmesine paralel olarak da mevcut ENISA'yı devralacak bir "Siber Güvenlik Ajansı" planlandı. Ayrıca

Konsej'in, siber saldırılara karşı artık yaptırım uygulamasının gerektiği kararlaştırıldı. Zaten bu karar sonrasında da ilk uygulamalar gerçekleşti. Örneğin; 2018 yılında Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütüne (OPCW) "WannaCry", "NotPetya" ve "Operation Cloud Hopper" adı verilen siber saldırılar düzenlenmiştir. Söz konusu siber saldırılara yönelik AB Konseyinden yapılan açıklama ile aralarında Rus Askeri İstihbarat Servisinin (GRU)' nun da bulunduğu 3 kuruluş ile Rus ve Çinli 6 kişiye yaptırım kararı alındı (Hürriyet Gazetesi, 2020). Böylece AB'ye veya üye devletlerine dış tehdit oluşturan siber saldırıları caydırmak ve bunlara yanıt vermek için AB'nin hedefli kısıtlayıcı önlemler almaya başladı. 2019 yılının sonlarında da 5G teknolojisinin önemi ve güvenlik risklerini azaltma üzerine çalışmalar gerçekleştirildi.

2020 yılında Konsey, siber güvenlikle ilgili riskleri azaltmak ve güvenli bir 5G dağıtımını sağlamak için koordineli bir yaklaşım ihtiyacını ortaya koymuştur. Ayrıca Konsey ve Avrupa Parlamentosu, Avrupa Siber Güvenlik Sanayi, Teknoloji ve Araştırma Yeterlilik Merkezi ve bir ulusal koordinasyon merkezleri ağı kurma önerisi üzerinde geçici bir anlaşmaya vardı. Anlaşmaya varılan bu yapılar dijital tek pazarın güvenliğini sağlayarak siber güvenlik alanında AB'nin özerkliğini artırmayı hedeflemektedir.

2021 yılına geldiğinde süreç özgür ve güvenli siber uzay olarak belirlen-

miştir. Bu kapsamda; Konsey, AB'nin dijital on yıl için siber güvenlik stratejisini sağlamaya yönelik olarak AB vatandaşlarını ve işletmelerini siber tehditlerden korumak, güvenli bilgi sistemlerini teşvik etmek ve küresel, açık bir güvenliği korumak için AB eyleminin çerçevesini belirlemiştir. Bunun içinde Bükreş merkezli Siber Güvenlik Yetkinlik Merkezi kurulması yönünde çalışmalara başlandı. Böylece Ortak Dış ve Güvenlik Politikası (CFSP) hedefleri doğrultusunda üçüncü devletlere veya uluslararası kuruluşlara yönelik siber saldırılara yanıt olacak kısıtlayıcı önlemler uygulanabilmesinin kolaylaşması hedeflenmiştir (European Council, 2021).

Sonuç olarak; 2021 yılında yürürlüğe giren "Özgür ve Güvenli Siber Uzay" sürecine kadar geçen 36 yılda ortaya konan ilgili belgeler, raporlar ve dokümanlar özelinde kapsamlı bir içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz çerçevesinde bilişim suçlarının günümüzde istisnai bir suç işleme aracı olmaktan çıktığı görülmüştür. Bilişim sistemleri aracılığıyla işlenen suçlar arasında dolandırıcılık, hakaret, özel hayatın gizliliği, sahtecilik, ve kişisel verilere karşı suçlar gibi pek çok suç türü bulunmaktadır. Bu kapsamda; bilişim suçlarıyla mücadele edilebilmesi için ülkelerin aynı farkındalıkta ve hassasiyette olması gerekmektedir. Ayrıca ülkelerin uyguladıkları maddi ceza ve ceza muhakemesi hukuku mevzuatları arasında uyumluluk olması zorunluluktur (Aliusta & Benzer, 2018). Bu sebeple görünür kılınan

siber güvenlik zorluklarına yönelik bir aksiyon alınabilmesi için şuaana kadarki Avrupa Birliği'nin gelişim süreci iyi yönde ilerlemektedir.

Siber Bütünleşmenin Fikri Temeli

Avrupa bütünleşmesi fikri uzun bir geçmişe dayanmaktadır. Bu fikrin temeli Avrupa toplumlarının ortaya koydukları normların, kuralların ve sosyal, kültürel değerlerin bir ürünü olarak ortaya çıkmasından gelmektedir (Çiftçi, 2005). Bu bağlamda bütünleşme fikri güvenlik ihtiyacından ayrı düşünülemez.

Avrupa güvenliği fikri hem ulus devlet hem de kolektif politika yapma fikriyle bir arada ilerlemiştir. Uzun yıllar süren Avrupa'daki düşmanlığın ve savaşların sonrasında güvenliği oluşturmak için sürekli arayışlar olmuştur. Fakat en olumlu sonuçlanan çözüm 2. Dünya Savaşından sonra gerçekleşmiştir.

9 Mayıs 1950 tarihinde dönemin Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman ve Eski Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri Jean Monnet'in tasarısı ile dönemin stratejik unsurları (kömür ve çelik) birleştirildi. Söz konusu pragmatik karar ile birlikte devam eden süreçte Avrupa bütünleşme projesi oluştu. Bu proje ile birlikte 1951 yılında Paris'te Fransa, Almanya, İtalya ile Belçika, Hollanda ve Lüksemburg (BENELÜKS) Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) Antlaşmasını imzaladı (Canbolat, 2002, s. 109). Sü-

recin kömür ve çelikle başlamasının sebebi o dönemlerin ağır sanayinin en önemli iki maddesinin kömür ve çelik olmasından kaynaklanmaktadır. Böylece Avrupa'nın "büyük iç savaşının" biteceğine inanılıyordu. Bir başka açıdan bakarsak o günün stratejileri kömür ve çelik bugünün siberiydi. Günümüzde ise en önemli madde dijitalleşme ve dolayısıyla da siber uzaya yönelik sektörlere güvenlik duvarlarının oluşturulmasıdır.

Bu inançla 1957'de imzalanan Roma Antlaşması ile süreç geliştirilerek, kömür ve çeliğin yanı sıra diğer sektörlerde eklenmeye başladı. Bu doğrultuda ilk olarak ekonomik birliği kurmak amacıyla, Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) bir yıl sonrada Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) kuruldu. 1965 yılında imzalanan Füzyon Antlaşması çerçevesinde bu kurumların hepsi birleştirilerek Avrupa Topluluğu oluşturuldu. Avrupa Birliği ile sonuçlanan bu sürecin güvenlik ve istikrarla alakalı bütünleşme çabası ise 27 Mayıs 1952'de imzalanan Avrupa Savunma Topluluğu'nu Antlaşmasına ve Pleven Planına gitmektedir (Kaldor & Rangelov, 2014).

Avrupa Savunma Topluluğu'nun oluşturulması için ortaya atılan Pleven planında bazı noktalar ön plana çıkmıştır. Bunlardan ilki Avrupa ordusunun hangi temelde kurulacağı ve örgütlenme şeklinin nasıl olacağıdır. İkinci olarak Avrupa'nın siyasal kurumlarına bağlı tek bir siyasal ve

askeri otorite altında olan bir ordu örgütlenmesinin oluşturulmasıdır. Oluşturulacak bu ordu yapılıncası Avrupanın maddi ve manevi tüm unsurlarının kaynaşmasıyla gerçekleşmelidir. (Gözkaman, 2014).

Avrupa Savunma Topluluğunun başarısızlığından sonra, Dönemin Fransa Başkanı Charles De Gaulle 1961’de ortak bir dış politika stratejisi ile ortak bir savunma politikasının oluşturulması hedefiyle siyasi entegrasyon için ikinci girişim olan Fouchet Planınıyla hükümetler arası bir temsili temsil eden yeni bir “Devletler Birliği” oluşturmasını önerdi. Fakat bu girişim de başarısız oldu.

İlerleyen süreçte klasik düzenin değişmesi ve dijital bir yapının önem kazanmasıyla birlikte bu durum siber uzayda ne yapılacağı sorularının sorulmasına yol açmıştır. Çünkü siber uzayda karşılaşılan suç, terör, casusluk ve savaş dörtgeninde riskler ve tehditler artarak devam etmektedir. Deniz, hava, kara ve uzaydan sonra beşinci boyut olarak kabul edilen siber uzayda Avrupa Birliği’nin güçlü ve kritik ülkeleri kendi içlerinde siber ordu birimleri oluştururken siber alandaki güvenliklerini AB’ye bırakmamaktadır. Kısaca güvenlik söz konusu olduğunda hem coğrafi hem de politik açıdan siber alanın muğlaklığıyla “Avrupa” birliği kurulamamıştır.

1992 Maastricht Antlaşması uyarınca, güvenlik sadece bir politika alanı ola-

rak görülerek Avrupa’nın entegrasyon projesine güvenlik ve savunma gibi kriterler belirli ölçütler dahilinde eklenmiştir. Avrupa Ordusu’nun hala kurulamamış olması sebebiyle de Avrupa Birliği siber uzayda, bölgesel olarak nüfuz sahibi olmak için askeri olmayan güç biçimlerine bel bağladı. Böylece; Avrupa güvenliğini sağlamak için siber suçlar, siber terör tehditleri ve siber güvenlik kapsamında sınırlandırmalara giderek Avrupa Polis Teşkilatı (EUROPOL) ve Avrupa Ağı ve Bilgi Güvenliği’nin oluşturulması Ajansı (ENISA) hakkında çok sayıda karar yayınladı. Çünkü günümüz dünyasında bilişim sektörüne yönelik gerçekleşen ilerleme ve gelişmelere bağlı olarak, mevcut fiziki alanda gerçekleşen iş ve eylemlerin sanal ortama taşınmasıyla birlikte tehdit algılamaları da değişmiştir.

Değişen bu tehdit algısıyla birlikte siber uzayda tarafların çıkarlarının örtüşmediği durumda meşru olmayan yöntemlerle kullanılan siber saldırılar ve bu saldırılara karşı geliştirilen politikalar ve araçlar siber uzayda güç mücadelesini ortaya çıkarmıştır. Bu çerçevede tanımlamaların daha net ortaya konulabilmesi amacıyla Avrupa Konseyi Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi imzalanmıştır.

Siber suçların ulus ötesi karakterini ele almak küresel bir çaba gerektir. Avrupa Konseyi bünyesinde siber suçlarla ilgili hazırlanan ilk resmi belge “Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi” dir. Bu belge, 2001

yılında Macaristan'da imzalanarak 2004 yılında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu sözleşme Türkiye'de ise 10.11.2010 tarihinde imzalanmasına rağmen, 02.05.2014 tarihinde 28988 sayı numarası ile resmi gazetede yayınlanan "6533 Sayılı Uygun Bulma Kanunu" çerçevesinde yürürlüğe girmiştir (Bakanlar Kurulu, 2014).

Ayrıca Avrupa Birliği'nin siber güvenlik politikaları ve güvenlik stratejilerinin temeli kritik alt yapıların korunmasını sağlamaya dayanır. Bunu yaparken de Avrupa Birliği siber güvenlik hakkında yasal düzenlemeler gerçekleştirmektedir. Gerçekleştirilen bu yasal düzenlemelerden 2013 yılında yayınlanan Cybersecurity Strategy for the European Union (AB için Siber Güvenlik Stratejisi) en önemli belgedir. Bu belgeyle birlikte AB kritik alt yapı ve siber güvenlik bağlantısı vurgusu yapıp ortak siber savunma politikası oluşturulmasını hedeflemektedir. Ayrıca siber politikaların ve stratejilerin belirlenmesi ve kurumların siber uzaydaki güvenli faaliyetleri vurgulamaktadır. Uluslararası ortamda Avrupa Birliği'nin siber güvenlik hususuna önem vermesi uluslararası aktörler arasında siber güvenlik konusunun ne kadar önemsendiğinin göstergesidir (Eren, 2017, s. 80-90).

Bu doğrultuda AB strateji belgesi uluslararası düzeyde, koordinasyon ve işbirliği geliştirilmesine yönelik bir rehberdir. Bu rehber siber bütünleşmenin fikri temelini oluşturmaktadır.

Fakat bütünleşmenin uygulama aşamasında siber güvenlik anlamında tam olarak karşılığını bulamamıştır. Bu yüzden konunun fikri düzeyde kalmaması amacıyla siber uzayda bütünleşmeye daha çok önem verilmesi, siyasi destek verilmesi ve yatırım yapılması gerekmektedir.

Bu ihtiyaçlar doğrultusunda özellikle son yıllarda AB içerisinde kurumsal düzeyde siber güvenlik stratejisi konusunda ciddi gelişmeler yaşanmıştır. Bu kapsamda Aralık 2020'de Avrupa Komisyonu ve Avrupa Dış Eylem Servisi (EEAS) yeni bir AB siber güvenlik stratejisi sundu. Bu stratejinin amacı, Avrupa'nın siber tehditlere karşı direncini güçlendirmek ve tüm vatandaşların ve işletmelerin güvenilir hizmetlerden ve dijital araçlardan tam olarak yararlanmasını sağlamaktır.

22 Mart 2021'de ise Konsey, siber güvenliğin dayanıklı, yeşil ve dijital bir Avrupa inşa etmek için gerekli olduğunu belirtti. Bu yaklaşım ile birlikte Avrupa bir bütün halinde değerlendirildi. Aslına bakılırsa bu vurgu AB'nin dijital liderliğini ve stratejik kapasitelerini güçlendirme hedefini temsil ediyordu.

Yukarıda ayrıntılı bir şekilde belirttiğimiz derinleşme ve genişleme yapısı üzerine kurulu olan Avrupa bütünleşme projesi, dijitalleşmenin yarattığı farklı dinamikler çerçevesinde tam olarak kendini geliştirememiş ve uluslararası sistemin değişen özellik-

lerine adapte olamamıştır(Akşemsetinoğlu, 2011). Bu adaptasyon sorunu siber uzaydaki genişleme ve derinleşme sürecinde de geçerlidir. Bu gelişim çizgisinin ortaya çıkarılması AB olgusunu daha iyi kavramak ve anlamak için önemlidir. Böylece daha bütüncül bir şekilde daha tutarlı analiz ve sonuçlara ulaşılabilir.

İçerisinde insan ve toplum olan her olgunun değişmesi ve evrimleşmesi kaçınılmazdır. İçerisinde birçok insan ve toplumu barındıran Avrupa bütünleşme projesi de zaman içinde değişikliğe uğramıştır. Zaman içerisinde ortaya çıkan siber uzaya yönelik projelerde bu değişikliğin en güzel göstergesidir.

Avrupa'nın yekpare olarak bir araya getirilmiş olması bütünleşmenin görünürdeki ilk başarısıdır. Fakat Birlik içinde dış politika hususlarında ortak bir refleks sağlanamamıştır. Zaten dijitalleşmenin etkisiyle az da olsa ortaya çıkan bu başarı da etkisini kaybetmeye başlamıştır.

Avrupa'nın siber uzayda bütünleşme sürecini olumsuz etkileyen örneklerin başında Estonya'nın uğradığı siber saldırılar gelmektedir. AB üyesi Estonya'nın başına gelen siber saldırılarda Avrupa Birliği bir destek verememiştir. İlerleyen süreçte Estonya gerek NATO'nun siber saldırılara karşı Estonya'yı koruma amacıyla Talinn Mükemmeliyet Merkezini Kurması gerekse kendi gerçekleştirdiği düzenlemeler çerçevesinde Estonya'nın

siber kapasitesini ve gücünü geliştirdi(Estonia's e-Governance Academy, 2019). Dolayısıyla Estonya birliğe güvenmek yerine ulusal imkânlarına güvenmek zorunda kaldı.

Ulusallaşmayı ön plana çıkaran Estonya saldırısından sonra AB kurumsal anlamda düzenlemeleri gerçekleştirme önceliğine aldı. AB'nin kurumsal olarak siber uzaya yönelik artan ilgisinde üye ülkelerin her alanda dijitalleşmesi, nüfusun internet kullanımındaki artışı ve kritik alanların dijitalleşmesi etkili olmuştur. Bu duruma en güzel örnek AB tarafından 2021 yılında gerçekleştirilen bir araştırmanın sonucudur. Bu araştırmaya göre 53 Avrupa ülkesinin nüfusunun internet kullanım oranı incelendiğinde bu ülkelerin toplam nüfusun yaklaşık %88'i internet kullanabiliyorken aynı durum tüm dünyada %55'lerdedir (Stats, 2021). Bu oranda Avrupa'nın dijitalleşme ve internet kullanımı alanında diğer kıtalardan önde olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda siber tehditlerin uluslararası nitelikte olması ve devletlerinde dâhil olduğu kaotik bir ortamda ortaya çıkması konunun önemini arttırmaktadır. Zaten bilgi devrimiyle bağlantılı hem hükümetleri hem de uluslar ötesi aktörleri birleştiren siber savaş ve siber tehdit kavramları modern toplumlar için en büyük tehdittir.

Sonuç olarak; siber uzay olarak tanımlanan bu yeni çatışma alanında ortaya çıkan çatışmaların temel silahları, belirli bir zaman ve verileri yok

etme veya yeniden yazma amacıyla yazılıma zarar vermek üzere programlanmış mantık bombaları ve bilgisayar virüsleridir. Mantık bombaları ve bilgisayar virüsleri çerçevesinde devletlerin, şirketlerin veya bireylerin sanal sınırlarının bütünlüğüne yönelik tehditler günümüzde siber sınırlar üzerinden gerçekleşmektedir. Bu siber tehditleri önlemek için AB tarafından da Nis işbirliği grubu, çok uluslu AB sistem yapısı, OGSP kapsamına alım süreci ve ENISA'nın yetkilendirilmesi gibi bütünleştirici uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen tüm bu uygulamalar siber bütünlüğün fikri temelini oluşturmaktadır.

AB'nin Siber Güvenlik Stratejisi ve Politikaları

Avrupa Birliği'nin siber güvenlik stratejisi ve politikaları iki hat üzerinde değerlendirilebilir. İlk hat içerisinde Avrupa Birliği "Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası" (AGSP) ve "Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası" (OGSP) kapsamında uluslararası ilişkilerde oynadığı rolü güçlendirme uygulamaları bulunmaktadır. İkinci hatta ise AB'nin içte güvenliği sağlamak üzere dış politikada kurguladığı ODGP kapsamındaki siber diplomasi uygulamaları bulunmaktadır.

"Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası" (AGSP) ve "Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası" (OGSP) kavramları birliğin gerçeğini tam anlamıyla yansıtmamaktadır (Zhussipbek, 2009). Aynı durum hem otonom hem de işbirlikleri başlıkları çerçevesinde

oluşturulan Avrupa Birliği'nin siber diplomasi süreçlerinin yürütülmesi amacıyla güvenlik stratejisi ve politikalarının belirlenmesi sürecinde de geçerlidir.

Sonuç olarak; AB bu iki sütun altında siber güvenliğini sağlama sürecinde birçok faaliyet yürütmüştür. Fakat siber uzaya yönelik geliştirilen politikalar veya hayata geçen uygulamalar tam anlamıyla AGSP ve OGSP kapsamına girecek şekilde üye ülkeler üzerinde kabul görmemiştir.

ODGP Çerçevesinde Siber Savunma Politikası Geliştirme Zorunluluğu

Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası (ODGP) 1986 yılında Avrupa Tek Senedi'nin kurduğu Avrupa İş Birliği Kurumu'nun yerini almıştır. Avrupa Birliği'nin üç sütunundan biridir. 1992 yılında imzalanan Maastricht Anlaşması'yla resmileştirilmiştir. 1 Mayıs 1999 tarihinde imzalanan Amsterdam Anlaşması ile kapsam genişletilmiştir. 2007 yılında imzalanan Lizbon Antlaşması ile AB'nin ortak dış ve güvenlik politikası netleşmiştir. Böylece ortak bir savunmaya dönüşebilecek dış politikanın bütün alanlarını ve birliğin güvenliğine ilişkin tüm konuları kapsam altına alınmıştır. Genel olarak ODGP'nin amaçları şu şekildedir (Efe, 2008).

ODGP'nin amaçları;

- Birliğin bağımsızlığını, temel çıkarlarını, güvenliğini, değerlerini ve bütünlüğünü korumak,

- İnsan haklarını, hukukun üstünlüğü, uluslararası hukuk ilkelerini ve demokrasiyi kuvvetlendirmek ve desteklemek,

- BM Antlaşması'nın amaç ve ilkelere, Helsinki Nihai Senedi ilkelerine ve dış sınırlarla ilgili olanlarda dahil Paris Şartı'nın amaçlarına uygun olarak, barışı korumak, çatışmaları önlemek ve uluslararası güvenliği güçlendirmek,

- Öncelikli olarak yoksulluğun ortadan kaldırılması amacıyla, gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmasını desteklemek,

- Uluslararası ticaret üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması da dâhil, tüm ülkelerin dünya ekonomisi ile bütünleşmesini teşvik etmek,

- Sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak amacıyla, çevre kalitesinin ve küresel doğa kaynaklarının sürdürülebilir yönetiminin muhafaza edilmesi ve iyileştirilmesi için uluslararası tedbirlerin geliştirilmesine katkıda bulunmak,

- Doğal ve insan kaynaklı afetlere maruz kalan halklara, ülkelere ve bölgelere yardım etmek,

- Daha güçlü çok taraflı işbirliğine ve küresel iyi yönetime dayanan bir uluslararası sistemi desteklemektir. ODGP'nin yukarıda belirtilen amaçları siber uzayın öneminin ve kulla-

nımının artmasıyla birlikte belli noktalarda başarısız olmuştur. Çünkü süreci yönetmek, risk ve tehditleri ölçebilmek, sorunlara çözüm getirebilmek geleneksel düzeydeki gibi olmamıştır. Beşinci boyut olarak ortaya çıkan siber uzay ile birlikte sanal sınırlar, sanal mülkiyet ve kullanım hakları, sanal yetkiler, kısıtlamalar, sanal alanın güvenliği, işbirliği gibi konuların muhatapsız kalmasına yol açmıştır.

Sonuç olarak; güvenlik teorileri kapsamında kurumsal zemine oturtulan Avrupa'nın güvenlik olgusu siber uzayda aynı şekilde şekillenmemektedir. Özellikle şuna kadar ilan edilen strateji belgelerinde belirtilen roller ve sorumluluklar ile ağ ve bilgi güvenliği hiyerarşik ve sıralı şekilde ilerleyememektedir. Bu yüzden ilan edilen strateji belgeleri rehber görevi görmekten başka bir işe yaramamaktadır.

Siber güvenlik konusunun çok önem verilmesi ve yatırım yapılması gereken bir alan olduğu açıktır. Çünkü siber saldırılar engellenememektedir. ODGP kapsamında siber güvenlik ve ENISA tek çatı altında tüm üye ülkelerin katılımıyla ortak politikalar geliştirirse güç kazanacaktır. Şuna kadar gerçekleştirilen uygulamalar siber uzayın güvenlik yapısının kurumsallaşmasında beklenen seviyeye ulaşmasını engellemiştir. Çünkü tüm üye ülkeler arasında belirgin bir işbirliği yoktur. Kurumsal bir zemine oturtulamayan böyle bir durumda da

ENISA veya bir diğer kuruma sorumluluk yüklenememektedir.

Siber Diplomasi Örneği ve Avrupa Birliği

Uluslararası ilişkilerde dijital teknolojilerin kullanımının artmasıyla birlikte siber uzay önemli bir boyut olmaya başlamıştır. Bu boyutta işbirliği veya çatışmaya yönelik gelişen ilişkiler siber diplomasinin artan önemini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Avrupa'da siber uzayda diplomatik faaliyet göstermeye başlamıştır. Siber uzay ortamında başta Almanya, Fransa ve İngiltere olmak üzere bir dizi Avrupa ülkesi aktiftir. Aynı zamanda topluluk olarak 2013 tarihinde siber güvenlik stratejisini ilan etmiştir. 2015 yılında ise siber diplomasi adı altında bir kılavuz geliştirmiştir.

Avrupa Birliği yayınladığı bu kılavuzda beş ana eylem alanı tanımlanmıştır. Kılavuzda belirlenen bu beş eylem alanı şu şekildedir; siber uzayda insan haklarının geliştirilmesi ve korunması; uluslararası güvenlik alanında mevcut uluslararası hukukun davranış normları ve uygulaması; internet yönetişimi; rekabet gücünün ve refahın artırılması; kapasite oluşturma ve geliştirmedir. Bu hedeflere ulaşmak için Avrupa Birliği, özellikle siber konularda yapılandırılmış diyaloglar kurarak bir dizi ülkeyle işbirliğini derinleştirmiştir (Renard, 2015).

Ancak yapılan işbirliklerine rağmen, Avrupa Birliği'nin siber diplomasisi yeterince gelişmemiş ve yetersiz kal-

maktadır. Rusya ve Çin'den gelen siber saldırı tehditlerine karşı Avrupa Birliği-ABD siber ortaklığı planlanmaktadır. Bu kapsamda, Avrupa Birliği'nin 2013 stratejisinde öne çıkan ortağı ABD'dir. İlerleyen yıllarda da siber uzayda stratejik ortaklık görüntüsü devam etmiştir.

ABD gibi birliğe üye olmayan ülkelerle siber alanda stratejik ortaklık faaliyetleri yürütmeye çalışan Avrupa Birliği, önemi ve kullanımı giderek artan siber ortama yönelik siber güvenlik politikaları geliştirmektedir. Fakat ulusal aktörlerden Avrupa Birliği'nin en büyük farkı siber casusluk geliştirmemesi ve diplomatik ajanlarının olmamasıdır. Bu sebeple Avrupa Birliği'nin siber meselelerde dezavantajlarının bulunduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Yine de, küresel siyasette siber meseleler giderek daha merkezi haline geldiğinden Avrupa Birliği bu alana odaklanmak zorundadır.

Bir diğer yandan Avrupa Birliği ülkesi olan Estonya'ya yönelik gerçekleşen siber saldırılarda Avrupa Birliği birlik olarak bir destek sağlayamamıştır. Bu doğrultuda verilen destekler diplomatik olarak sadece söylem niteliğinde kalmıştır. Üyelerinin uğradıkları siber saldırılara karşı teknolojik bir destek verememiş olması, oluşturulan Avrupa Birliği Siber Suçlar Sözleşmesinin tam anlamıyla işleyememesi, Rusya ve Çin arasında siber uzaya yönelik işbirliklerinin gelişmesi ve son olarak ABD-Çin siber anlaşmalarının imzalanması Avrupa Birliği'nin siber

dünyadaki geleceği için çok önemli tehditlerdir. Bu sebeple AB küresel sistemde kenarda kalmayı göze almayacaksa aktif bir siber güvenlik stratejisi geliştirmek zorundadır.

AB'nin aktif bir politika geliştirmek istemesinin en güzel örneği ise 8-9 Temmuz 2016'da Varşova'da düzenlenen NATO zirvesidir. Bu zirvede, İttifak'ın siber uzaydaki faaliyetlerine ilişkin konulara özel siber savunma taahhüdü oluşturuldu. Ayrıca Avrupa Konseyi Başkanı ve NATO Genel Sekreteri tarafından imzalanan ortak bildiri ile birlikte Avrupa Birliği ile siber savunmada işbirliğini genişletme kararı alındı (Karasev, 2016).

Tüm bu anlatılanlar ışığında rahatlıkla söylenebilecek en doğru şey Avrupa Birliği'nin gerçekleştirdiği siber güvenlik anlaşmaları ile birlikte oluşturduğu yasal süreçler bize AB'nin küresel düzen içerisinde iyi bir siber diplomasi örneği sergilediğini göstermektedir. Fakat bu yeterli düzeyde değildir. Bu yüzden Avrupa Birliği hem ikili hem de çok taraflı düzeylerde siber gündemi aktif bir şekilde şekillendirmeye çalışmalıdır.

Avrupa Birliği Siber Tehditlerle Nasıl Başa Çıkıyor?

ENISA'nın Siber Roller ve Sorumlulukları

Dijitalleşmenin hızla gelişmesiyle birlikte sadece devletler ve kurumlar değil AB gibi uluslar üstü yapılanmalarda siber saldırılarla profesyonel bir

şekilde mücadele konusunda çalışmalar başlatmıştır. Bu mücadele çerçevesinde nitelikli insan geliştirmek için bütçeler oluşturmuş ve eğitim programları belirlemiştir. Bu doğrultuda tüm bu faaliyetleri gerçekleştirebilmek için ulusal düzeyde olduğu gibi AB düzeyinde de siber güvenlik ile ilgili birçok aktör oluşturulmuştur. ENISA, EUROPOL ve EDA gibi kolluk ve savunma ajansları arasında koordinasyon ve işbirliği siber güvenlik konusunda pratik çözümler sunmak için gereklidir. Çünkü sanal dünyayı analiz etmek için ülkelerin genel prensipleri, ulusal askeri stratejileri, ekonomik ve teknolojik yapıları, siber araç ve tekniklerin kullanılmasının izlenmesi gibi kriterler belirleyici rol oynamaktadır. ENISA da tam bu süreçte önem kazanmaktadır.

ENISA, ABD'nin en güçlü ve iyi finanse edilen siber ajansı olan CYBERCOM'a eşdeğerdir. ENISA'nın misyonu enerji endüstrisi, sigorta şirketi mühendisliği, havacılık, savunma ve uzay endüstrisi gibi temel konularda bir Ağ ve Bilgi kültürü geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda AB üye devletlerinin desteğiyle Avrupa Ağ ve Bilgi Güvenliği Ajansı (ENISA) ve Ortak Araştırma Merkezi (JRC) tarafından Kritik Bilgi Altyapılarının Korunması amacıyla 2010 yılında ilk siber Avrupa raporu yayınlanmıştır (European Network and Information Security Agency, 2011).

2010 yılında gerçekleşen ilk siber Avrupa raporu ile birlikte Cyber Euro-

pe 2010 tatbikatı gerçekleştirilmiştir. Avrupa ülkelerinden bu tatbikat için gelen uzmanlar ve bilgisayar korusanları internet kullanıcıları olarak Avrupa çapında kritik çevrimiçi hizmetlerin felç edilme ihtimaline karşı simüle edilmiş araçlarla birlikte çalıştılar (SecurityWeek News, 2011). Simülasyon alıştırmaları hayali bir senaryoya dayanan bu tatbikatın amacı, Avrupa'daki ülkeler arasında büyük ölçekli saldırılara yanıt vermeye çalışmak, güvenlik risklerini azaltmak ve akıllı telefon kullanma fırsatlarını arttırmak için iletişim ve işbirliğini tetiklemektir. 2010 yılında başlayan bu tetikleme çabası hala devam etmekle birlikte tam anlamıyla bir sonuca ulaşamamıştır.

Bir diğer yandan Avrupa Birliği, siber suçlar, siber tehditler ve siber güvenlik gibi kavramların kapsamında sınırlandırmalara giderek Avrupa Polis Teşkilatı (EUROPOL) ve Avrupa Ağı ve Bilgi Güvenliğinin oluşturulması Ajansı (ENISA) hakkında çok sayıda karar yayınladı.

Yayımlanan bu kararlar doğrultusunda ENISA; ağ ve bilgi güvenliğine yönelik ortaya çıkan problemleri önlemek, ele almak, yanıt vermek, farkındalık yaratmak, güvenli uygulamaları teşvik etmek, bölgesel CERT'lerle çalışmaları önermek ve bölgeye karşı kapsamlı bir savunma sağlamak gibi faaliyetler yürütmektedir.

ENISA'nın faaliyetlerinin çıkış noktasını ise kullanıcıların cihazlarla ilgili olası sorunlardaki farkındalık eksik-

liği, teknolojik ve güvenlik standartlarının yokluğu, operasyon eksikliği, endüstriyel tesisler ve BT altyapılarının güvensiz alt yapısı, artan bağlantı nedeniyle güvenlik sorunlarının farkında olunamama endişesi ve yeterli beceriye sahip olan figürlerin eksikliği gibi konular oluşturmaktadır.

Dolayısıyla Avrupa Birliği Siber Güvenlik Ajansı (ENISA), 2004'ten beri Avrupa'nın siber güvenliğini sağlamak, siber güvenlik yeteneklerini geliştirmek, üye devletlere tavsiye ve çözüm sunmak, diğer paydaşlarla yakın işbirliği içinde çalışmak gibi görevler üstlenmektedir. Ayrıca, yeni teknolojilerle siber saldırılara karşı daha savunmasız olunmasından dolayı büyük ölçekli sınır ötesi siber güvenlik olaylarına veya krizlerine işbirliğine dayalı bir uygulama geliştirmek amacıyla Mayıs 2019'dan beri siber güvenlik sertifikasyon programları hazırlamaktadır.

Gerekli işbirliklerini teşvik etmek ve ilgili tehdit ve risklerin farkındalığını arttırmak için Avrupa Birliği genelinde siber güvenliğe yatırım yapmanın önemi her geçen gün artmaktadır. Zaten sertifikasyon sürecinin oluşturulması da bu yüzdendir. Fakat süreç karmaşık bir şekilde ilerlemektedir. Bu karmaşıklık içinde ENISA Çekirdek Operasyonlar Bölüm Başkanı Steve Purser'ın sözleri süreci açıklayan güzel bir örnektir. Steve Purser'a göre "Endüstri 4.0 çerçevesinde öngörülen gelişmiş dijitalleşme, endüstrilerin fiziksel ve dijital dünya arasındaki sı-

nırları işleme ve bulanıklaştırma biçiminde bir paradigma değişikliğidir.” (Enisa, 2018).

Şimdilerde de 5G ağlarının güvenliğindeki zorluklara genel bir bakış sunan ENISA, siber uzaydaki tehdit ortamı üzerine çalışmalarına devam etmektedir. Bu çalışmalar özelinde kapsamlı bir 5G mimarisinin oluşturulması için tehditler ve varlık haritalaması şeklinde gerçekleştirmektedir (Enisa, 2019).

Tüm bu anlatılanlardan da anlaşıldığı üzere siber güvenliğin işbirliği çerçevesinde oluşturulabilmesi için ortak güvenlik standartlarının oluşturulması gereklidir. Bu kapsamda ENISA siber güvenlik için teknik standartların mevcut parçalanmasını aşmada bir önceliklidir(Enisa, 2009). ENISA'nın bu öncelikli konumu 2004'te Avrupa Konseyi'nin onayladığı tek bağlayıcı uluslararası mevzuat olan siber suçlar sözleşmesi çerçevesinde gerçekleşmektedir. Bu sözleşme, siber suçun suçluğunu tanımlar, kolluk kuvvetlerini görevlendirir. Sözleşmeyi desteklemek için Avrupa Konseyi, kolluk kuvvetlerinin eğitimi ve ulusal mevzuatın iyileştirilmesi şeklinde iki farklı eylem planı uygulamaktadır. Fakat bu uygulamalar üye devletler üzerinde bir baskı ya da zorunluluk yaratmamaktadır.

NIS İşbirliği Grubu

Avrupa Birliği direktifleri, üye ülkelerin mevcut organizasyon yapılarını yeniden kullanmanın veya

mevcut ulusal mevzuata uyum sağlamanın gereğini belirtir. Bu kapsamda; AB'nin siber güvenliği sağlamaya yönelik ilk yasal düzenlemesi 2016 yılında kabul edilen NIS direktifidir.

2018 yılı itibariyle AB üye ülkeleri tarafından ulusal aktarımın tamamlandığı NIS işbirliği grubu, NIS direktifinin AB genelinde tutarlı bir şekilde nasıl uygulanacağı konusunda anlaşabildikleri stratejik işbirliği grubu haline gelmiştir. Bu işbirliği çerçevesinde AB CSIRT ağına stratejik yön vermeyi hedeflemektedir (European Union Agency For Cybersecurity, 2021).

Ayrıca, NIS direktifi kapsamındaki ENISA faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Örneğin; bu direktif çerçevesinde ENISA, AB üye ülkeleri ile birlikte üç yönerge geliştirmiştir. Bunlar; olay bildirimleri, DSP'ler için güvenlik gereksinimleri ve OES güvenlik gereksinimlerinin belirli sektörlerle eşleştirilmesidir. Ayrıca ENISA, ulusal siber güvenlik stratejileri, AB CSIRT ağı ve siber egzersizler konusunda da aktif görev almaktadır. NIS direktifinin bu üç bölümünü kısaca açıkladığımızda şu noktaları belirtmemiz gerekmektedir.

1. Ulusal yetenekler: AB üye devletleri ulusal siber güvenlik yeteneklerine sahip olmalı ve siber tatbikatlar gerçekleştirmelidir.
2. Sınır ötesi işbirliği: AB ülkeleri arasında operasyonel AB CSIRT ağı veya stratejik NIS işbirliği grubu şeklinde sınır ötesi işbirliği olmalıdır.

3. Kritik sektörlerin ulusal denetimi: AB üye devletleri, kritik sektörlerde (enerji, ulaşım, su, sağlık, dijital altyapı ve finans sektörü), ex-post denetim kritik dijital hizmet sağlayıcılar için denetim (çevrimiçi pazar yerleri, bulut ve çevrimiçi arama motorları) de kendi siber güvenliğini denetlemek zorundadır.

NIS direktifinin bu üç bölümünün düzgün işlemesi çok önemlidir. Çünkü COVID-19 pandemisinin patlak vermesi ve dijital araçların yaygın olarak kullanılmasının ardından, internet güvenliği ve siber suçların artmasıyla birlikte verilerin kötüye kullanılması veya dolandırıcılığın önlenmesi Avrupa özelinde büyük önem taşımıştır. Bu doğrultuda Kimlik avı ve pharming, yaşanan en yaygın güvenlikle ilgili sorunlardır. Bu sorunlar Avrupa'nın 28 Üye Devleti'nin dijital performansına ilişkin 24 veri seti kullanan Dijital Ekonomi ve Toplum Endeksi (DESI)'nde belirtilmiştir. Bu endekste de belirtildiği üzere 2019'da AB internet kullanıcılarının %30'u dolandırıcılık mesajları ile karşılaşmıştır. İnternet kullanan AB vatandaşlarının %39'u güvenlikle ilgili sorunlar yaşamıştır. Fakat yaşanan bu güvenlik sorunları üye devletler arasında farklılık göstermektedir. Örneğin; o dönemde birliğe üye olan Birleşik Krallık'ta %50'den fazla iken Litvanya'da %10'dan daha azdır. (European Commission, 2020).

Sonuç olarak; bu çeşitlilik sürecin zorluğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu

zorluğun önüne geçilebilmesi içinde cezalar ve yaptırımlar ortaya konulmalıdır (European Council, 2021). Bu çerçevede Mayıs 2019'da Konsey, AB'ye veya üye devletlerine dış tehdit oluşturan siber saldırıları caydırmak ve bunlara yanıt vermek için AB'nin hedefli yaptırımlar uygulamasına izin veren bir çerçeve oluşturdu. Bu adım siber uzaya yönelik kurumsallaşma ve ortaklığı pekiştirme yönünde önemli bir dönemeç olmuştur. Çünkü AB; ilk kez siber saldırılardan veya siber saldırı teşebbüslerinden sorumlu olan, bu tür saldırılara mali, teknik veya maddi destek sağlayan veya başka şekillerde yer alan kişi veya kuruluşlara yaptırım uygulamasına izin vermiştir. Sonrasındaysa siber saldırılar için ilk yaptırımlar 30 Temmuz 2020'de uygulandı. Özellikle uygulama aşamasına geçen bu süreç NIS işbirliği sürecinin olumlu geliştiğini ama alınacak daha çok yolun olduğunu bize göstermektedir.

Çok Uluslu AB Siber Sistem Yapısı Bakımından Kurumsal Yenilikler ve JRC

Avrupa Birliği dünyadaki tek uluslar üstü topluluktur. Uluslararası ilişkilerde bu şekilde sembolik önemi olan Avrupa Birliği üzerine gerçekleştirilecek bir siber saldırı üye ülkelere ciddi zararlar verebilir. Bu yüzden Avrupa Birliği, üye ülkelerinin siber güvenliklerinin sağlanmasında teknolojiyi yaygınlaştırmaya yönelik ortak bir strateji geliştirmek istemektedir. Stratejik bu hedef doğrultusunda Ortak Araştırma Merkezi (JRC) ön plana

çıkılmaktadır. Böylece ülkeye ve türe göre belirlenmiş siber güvenlik atlası yaratılarak ülkeler incelenmeye başlanmıştır. Aslına bakılırsa AB, ABD'den sonra siber güvenlik konusunda yayın yapılması konusunda bu alana öncülük etmektedir. AB özelinde gerçekleştirilen yayınların çoğu ise güvenlik yönetimi, ağ güvenliği, veri güvenliği ve gizliliği ile kriptoloji olmak üzere dört ana temel başlık özelinde yapılmaktadır.

Bu temel başlıklar altında Interpol, Europol ve Eurojust'ın çok önemli çalışmaları bulunmaktadır. Örneğin, EUROPOL tarafından Yüksek Teknolojili Suçlar Merkezi (High Tech Crime Centre) ve Avrupa Siber Suç Timi (European Cybercrime Task Force-EUCTF) adı altında çeşitli platformlar oluşturulmuştur. Bu platformların kurulmasındaki amaç, siber uzayda yaşanacak suçlarla mücadelede AB içinde işbirliğini arttırmak ve ortaya çıkan sorunlara çözüm bulmaktır (Europol Review, 2011).

Bu sorunlara cevap bulunması amacıyla Avrupa Komisyonu bünyesinde Ortak Araştırma Merkezi (JRC) oluşturulmuştur. JRC, AB politikalarının temelini oluşturacak fikirlerin üretilmesi, bu politikaların uygulanması, geliştirilmesi ve izlenmesi süreçlerine destek vermektedir. Özellikle telekomünikasyon, gaz, petrol ve yakıt tedariki gibi belirleyici ve kritik altyapı sistemleri bu ortak merkez tarafından siber uzayı içerecek şekilde bilim ve teknoloji konularında yeniden düzen-

lenmelidir (The European Commission's Science And Knowledge Service, 2016). Bu düzenlemeden sonra JRC birliğin tamamı için bir referans noktası görevi üstelenecektir.

Bir diğer yandan sembolik bir öneme sahip olan Ortak Araştırma Merkezi (JRC), siber saldırılara yönelik ciddi bir hedef olabilir. Bu doğrultuda 2020 yılında Avrupa Komisyonu'nun bilim ve bilgi hizmeti olan Ortak Araştırma Merkezi'nin (JRC) tarafından yayınlanan raporda son 40 yılda siber güvenliğin büyümesine dair çok boyutlu iç görüler sağlanmış, mevcut dijital evrimdeki zayıflıkları ve bunların Avrupa vatandaşları üzerindeki etkileri üzerinde durulmuştur (The Publication of European Commission, 2020).

Ayrıca Ortak Araştırma Merkezi (JRC), AB'de siber güvenliğe aktif olarak katkıda bulunmak amacıyla "Siber Güvenlik Sınıflandırması" geliştirmiştir (European Commission's Science And Knowledge Service, 2021). Böylece, siber güvenlikte kullanılan terminolojiyi uyumlu hale getirerek AB'deki siber güvenlik yeteneklerine daha net bir genel bakış oluşturmak hedeflenmiştir. Bu sebeple bu rapor aynı zamanda AB'nin siber güvenlik manzarasına yönelik önemli bir manzara ortaya koymuştur.

Mevcut durumda siber güvenliği sağlamak üyelerin kendi sorumluluğundadır. AB Komisyonu, siber saldı-

rılara karşı ortak mücadele gerçekleştirmek amacıyla “Ortak Siber Birim” kurulmasını teklif etti (Şeker, 2021). Bu teklife göre, oluşturulacak yeni birim sayesinde kitlesel siber saldırı ve krizler etkili bir şekilde önlenilecek, tehditler caydırılabilir ve siber saldırılara yanıt verilebilecektir. Bunun sağlanması amacıyla da AB üye ülkelerinin mevcut kaynaklarının ve uzmanlıklarının bir araya getirilmesi planlanmaktadır. Böylece üye ülkeler birbirlerine yardım sağlayabilecektir. 2023 yılına kadar ortak siber birim faaliyetine geçmesi hedeflenmektedir. Fakat AB Komisyonun yapması gereken yatırımlar yerine getirilmemiştir. Ayrıca söz konusu birimin kurulması için AB üyeleri de onay vermemiştir.

Sonuç

Her yeni teknoloji uluslararası ilişkiler sisteminde rol oynayan tüm aktörler üzerinde ciddi etkiye sahiptir. Özellikle en önemli aktör olan devletler ve belirleyici rol görevi üstlenen kurumlar bu süreçten daha da fazla etkilenmektedir. Dijitalleşmenin öneminin hızla artmasıyla birlikte Avrupa Birliği’nin de kurumsal olarak siber uzaya yönelimi artmaktadır.

Avrupa Birliği’nin günümüzde siber uzaya yönelik artan eğilimi geçmiş güvenlik yaklaşımlarından ayrı tutulamaz. Bu yüzden Avrupa Birliği’nin şu anki kurumsal yapıya ulaşmasında Avrupa’nın geçmişinde yaşadığı güvenlik riskleri ve Avrupa’da gerçekleşen savaşlar etkili olmuştur. Özellikle var olan tehditlerin şekil değiştirmesi

ve teknolojik değişimlerin yıkımlarının etkisini arttırması kurumsallaşma sürecini zorlamıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi Avrupa’nın birlik olmasında geçmiş güvenlik yaklaşımları çok önemlidir. Günümüzde de siber uzayda yaşanan risk ve tehditler bu birliğin siber uzayda da güçlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda Avrupa Birliğine üye tüm devletlerin ortak olarak yürütmeye çalıştıkları eğitim sistemi, sağlık, ulaşım, savunma vb. her alan gibi bütünleşme sürecine siber boyutta katılmıştır.

Bu bütünleşme süreci içerisinde Avrupa Birliği dijitalleşmenin ortaya çıkardığı siber risklere karşı şuana kadar birçok hukuki ve kurumsal düzenlemeler gerçekleştirmiş olsa da sorunlara yönelik bir çözüm getirememiştir. Avrupa Birliği’nin hem hukuki hem de kurumsal anlamda ortaya çıkan bu başarısızlığının devam etmesinden dolayı üye devletler kendi siber güvenliklerini sağlama ihtiyacına yönelmiştir. Bu durum kurumsal düzlemde olması gereken siber güvenlik risklerini azaltma ve bu risklerden korunma ihtiyacını bireysel olarak gerçekleştirmeyi ön plana çıkarmaktadır. Bu yüzden Avrupa Birliği’ne üye ülkelere yönelik gerçekleşen siber saldırılara karşı saldırıya uğrayan ülkeler kendi güvenliklerini sağlama amacıyla bireyselliğe yönelmektedir.

Artan bireysellik siber uzayda Avrupa'nın güvenliğini ortak olarak sağlamaya yönelik bütünleşme sürecini zayıflatmakta ve ODGP'den uzaklaştırmaktadır. Bu uzaklaşma birliğin güvenliği sağlama sürecini zayıflattığından üye ülkelere yönelik gerçekleştirilen siber casuslukları ve internet üzerinden gerçekleşen dolandırıcılıkları arttırdı.

Aynı zamanda hızlanan dijitalleşme süreci AB'ye üye tüm işletmeler ve kurumlar için siber risk ve tehditlere olan hassasiyeti arttırmaktadır. Bu konu bir var olma ve sürdürülebilirlik sorunu olduğu için stratejik planlama ve yönetim süreçlerinin en önemli konusu haline gelmelidir. AB tarafından kurumsal düzeyde siber uzaya yönelik oluşturulan kurumlar ve gerçekleştirilen düzenlemeler yeterli değildir. Bu sebeple ülkeler arasındaki siber bütünleşme artırılmalı ve birliğin siber gücü artırılmalıdır. Böylece siber uzayda güvenliğin sağlanması daha kolay hale gelecektir.

Ayrıca bilgi teknolojilerine ve güvenlik sistemlerine yatırımların arttığı 21. yüzyılda Avrupa Birliği uluslararası ilişkilerde sorunları çözücü, uluslar üstü bir otorite olarak faaliyet sürdürmek istiyorsa güvenlik ve savunma politikalarının merkezine siber uzayı almak zorundadır. Özellikle kurumlarını bu yönde dönüştürülmeli kanunlarını bu yönde oluşturulmalıdır.

Avrupa Konseyi, ulusal siber suçların ilerlemesi hakkında kanıt ortaya koy-

mak için geniş bir veri tabanı tutarak nitel veriler sağlamaktadır. Böylece niceliksel analiz için gerekli istatistikleri sağlamaktadır. Ancak, siber ortamda nesnel olarak suçu belirlemek zordur. Uluslararası mevzuat da genellikle tepkisel olmakla birlikte genellikle teknolojik çabaların gerisindedir. Dolayısıyla, sözleşme hükümlerinin ulusal siber suç mevzuatının yasal çerçevesine uyarlanması belirsizliğini korumaktadır.

Sonuç olarak; uluslararası anarşik yapı içerisindeki rakipler arasındaki güç mücadelesinin savaşa dönüşmesi yerine işbirlikçi bir temelle çözülebilmesi için üyeler arasında bütünleşmenin siber uzayda da sağlanması gerekmektedir. Bütünleşmenin olumsuz etkilendiği durumlarda siber güvenlik alanında bilgi paylaşımının hızını arttırmak ve tehditleri bertaraf etmek için gerçekleştirilmesi beklenen kurumsal çabalardan bazıları şunlardır;

Büyük bir şemsiye ağ ile özerk kuruluşlar arasındaki tehditler için uyum sağlanmalı,

Siber tehditlere odaklanmak için tasarlanmış kar amacı gütmeyen kuruluşlar (CERT / CC, FIRST ve özel CERT'ler) artırılmalı,

Gelişmiş devletlerarasındaki etkileşimleri yönetmek için AB çatısı altında kurulmuş bir dizi uluslararası kurumun çabaları bu süreci pekiştirir.

Bilgi teknolojisi potansiyelini ilerletmek için tasarlanmış uluslararası konferanslar küresel olarak siber sorunların siyasi profilini yükselterek sürdürülebilir kalkınmayı kolaylaştırır.

Ulusal düzeyde yaşanan karmaşık ve koordinasyonsuz yanıtlara rağmen, içyapılar aktörler daha fazla yetkilendirilmiştir. Belirli kurumlar siber suçlara yanıt vermekle daha fazla görev almalıdır (ENISA vb.).

AB üyelerini bağlayıcı uluslararası mevzuatın geliştirilmesi (Siber Suç Sözleşmesi) kırılabilirlik duygusunu, farkındalık düzeyini ve yanıtları koordine etme ihtiyacını artırır.

Daha resmi çerçeveli askeri ve istihbarat ağlarının savunmasına odaklanan siber stratejiler (ör. ODGP) geliştirilmelidir.

AB'nin siber uzayda bütünleşmesini sağlayarak kurumsal anlamda güvenliğini sağlama amacıyla ortaya koyacağı kurumsal çabalar bazı temel sonuçlar doğurur. Bunlar;

Bilgi teknolojisi uluslararası toplumun politika önceliklerinde olan ve sürdürülebilir kalkınma bağlantısının ayrılmaz bir parçasıdır.

Mevcut kurumsal manzara, tehditlere karşı kritik öneme sahip bir güvenliği sağlanması için tüm siber kaynakları kapsayan bir şemsiye olmalıdır.

Birden fazla bağlam ve çeşitli kurumsal motivasyonlar göz önüne alındığında oluşabilecek siber krize karşı tepkiler koordineli ve proaktif yanıt yoluyla gerçekleşmelidir.

Tüm kalkınma düzeylerindeki karmaşık küresel gündem nedeniyle, uluslararası siber normların geliştirilmesinde devletler istekli değildir.

Kamu, özel ve gönüllü kuruluşlar arasında sektörler arası işbirliği mevcut savunma ağındaki delikleri kapatmak için geçici bir önlem olarak hizmet etmektedir.

Dijitalleşme ve İnternet'in kullanımı giderek arttıkça kurumsal bu modeldeki sonuçların aynı şekilde devam etmesi beklenemez.

Referanslar

Akşemsettinoglu, G. (2011). Avrupa Bütünleşme Projesinin ve Genişleme Sürecinin Değişen Dinamikleri, Avrupa Çalışmaları Dergisi, 10(1), (ss.1-18).

Aliusta, C ve Benzer, R. (2018) Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesi ve Türkiye'nin Dahil Olma Süreci, Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi, 4(2), (ss.35-42)

Archick, K. (2006 5 28)"Cybercrime: The Council of Europe Convention", CRS Report for Congress

Akdemir, E. (2018). Avrupa Birliği'nin Dış İlişkileri ve Politikası: Avrupa Bir-

liği'nin Bütünleş(Eme)Mesi Üzerine Bir İnceleme, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 17(2), (ss.181-218).

Amos, J.(2014) Horizon 2020: UK Launch forEU.2, BBC News, Shttps://www.bbc.com/news/science-environment-25961243 adresinden alındı.

Aliusta, C. ve Benzer, R. (2018). Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesi ve Türkiye'nin Dahil Olma Süreci, Uluslararası Bilgi Güvenliği Mühendisliği Dergisi, 4(2), (ss.35-42).

A.M. Weber, (2003). "The Council of Europe's Convention on Cybercrime", Berkeley Technology Law Journal. 18(1) (ss.425-446).

Bakan, S. ve Şahin, S. (2018). Uluslararası Güvenlik Yaklaşımlarının Tarihsel Dönüşümü ve Yeni Tehditler. The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences, 4(2), (ss.135-152).

Bandyopadhyay, L. (2012). Cyber-Security Threats, Information Warfare and Critical Infrastructure Protection. Global İndia Foundation, 2(2464), (ss.1-14).

Başaran, A. (2017). Yaklaşan felaketin habercileri Siber kıyamet. İstanbul: Arion Yayınları.

Bakanlar Kurulu, (2014 04 22). Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun, Resmi Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140502-12.htm> adresinden alındı.

Baysal, B ve Lüleci, Ç. (2011). "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi", Güvenlik Stratejileri, 22, (ss.61-90).

Bayraktar, G. (2015). Siber Savaş ve Ulusal Güvenlik Stratejisi. İstanbul: Yeyniyüzyıl Yayınları.

Canbolat, İ. S. (2002). Avrupa Birliği, Uluslar üstü Bir Sistemin Tarihsel Teorik Kurumsal Jeopolitik Analizi ve Genişleme Sürecinde Türkiye ile İlişkiler, 3. Baskı, Alfa Basım, (s.109).

Christou, G. (2016), Cybersecurity İn The European Union Resilience And Adaptability İn Governance Policy, Palgrave Macmillian, England, (ss.119-142).

CERT-EU, (2020). CERT-EU Responsible Disclosure Policy, CERT-EU, https://cert.europa.eu/cert/newsletter/en/latest_HallofFame_.html#CERT-policy. adresinden alındı.

Council of Europe, (2001). Convention on Cybercrime, European TreatySeries,185(11), <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680081561>. adresinden alındı.

Cross, M. K. D. (2011), Security İntegration İn Europe How Knowledge Based Networks Are Transforming The

European Union, Michiagen University Press.

Cisco, Annual Cybersecurity Report, February 2018, https://www.cisco.com/c/dam/m/hu_hu/campaigns/security-hub/pdf/acr-2018.pdf. adresinden alındı.

Çakır, A. E. (1996). The External Environment Of The European Political Integration: Designing The Setting Of The Play Odyssey. *Öneri Dergisi*, 1 (4) , (ss.169-176).

Çiftçi, S. (2005). "Treaties, Collective Responses and the Determinants of Aggregate Support for European Integration", *European Union Politics*, 6(4), (s.475).

Çifçi, H. (2013). Her Yönüyle Siber Savaş. Ankara: Tübitak Yayınları.

Dedeoğlu, B. (2005). Dünden Bugüne Avrupa Birliği, İstanbul, Boyut Yayınları.

Dedeoğlu, B. (2003). Uluslararası Güvenlik ve Strateji (İstanbul: Derin Yayınları).

Efe, H. (2008), Avrupa Birliği'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt 7 Sayı 1, (ss.66-78).

Enisa,(2009). Industry 4.0 Cybersecurity: Challenges and Recommendations, The EU Agency For Cybersecurity, <https://www.enisa.europa.eu/>

publications/industry-4-0-cybersecurity-challenges-and-recommendations/at_download/fullReport

Enisa, (2019). Enisa Threat Landscape for 5G Networks, ENISA, <https://www.enisa.europa.eu/publications/adresinden> alındı.

Enisa, (2020). Threat Landscape For 5G Networks, European Commission, The Report Cyber security Our digital anchor a european perspective, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a5e2b2af-dab3-11e-a-adf7-01aa75ed71a1/language-en> adresinden alındı.

Enisa, (2018 11 19). Cybersecurity Is A Key Enabler For Industry 4.0 Adoption, Enisa News, <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/cybersecurity-is-a-key-enabler-for-industry-4-0-adoption> adresinden alındı.

European Council, Council Of The European Union, Timeline Cybersecurity, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/cybersecurity/timeline-cybersecurity/> adresinden alındı.

European Cyber Security Organization (ECSO), "About ECSO–Mission& Objectives", <http://ecs-org.eu/about> adresinden alındı.

European Network and Information Security Agency, (2011). Cyber Europe 2010 Evaluation Report, (ss.1-46).

European Commission, (2013, 2 7). Cybersecurity Strategy Of The European Union: An Open, Safe And Secure Cyberspace, Brussels, https://eeas.europa.eu/archives/docs/policies/eu-cyber-security/cybsec_comm_en.pdf adresinden alındı

European Union Agency For Cybersecurity, NIS Directive, <https://www.enisa.europa.eu/topics/nis-directive> adresinden alındı.

European Commission, (2020). The Digital Economy and Society Index (DESI), (ss.95), <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi> adresinden alındı.

European Commission, (2020). Cybersecurity Our Digital Anchor A European Perspective, (ss.33-40)

European Council, Council Of The European Union, Cybersecurity: How The EU Tackles Cyber Threats, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/cybersecurity/> adresinden alındı.

Europol Review, (2011). General Report on Europol Activities, European Police Office, (s.48). https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/en_europolreview.pdf adresinden alındı.

Eren, M. (2017). "Avrupa Birliği'nin Siber Güvenlik Politikası", İstanbul, Beta Yayınları.

Estonia's e-Governance Academy, (2019). 'National Cyber Security Index', <https://ncsi.ega.ee>. adresinden alındı

Gözkaman, A. (2015). Avrupa Savunma Topluluğu'nun Reddi Üzerine Bir Analiz, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 7 (2) , (ss.6-18).

Helena, C. ve Barrinha. A. (2018). "European Union Cyber Security as an Emerging Research and Policy Field", European Politics and Society 19(3) (ss.299-303).

Hiscox. (2019). The Hiscox Cyber Readiness Report 2019. London: Hiscox Insurance.

Hürriyet Gazetesi. (2020, 07 16). Pandemi Döneminde Siber Saldırı Sayısı Arttı. 06 10, 2021 tarihinde Hürriyet: <https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/pandemi-doneminde-siber-saldiri-sayisi-artti-41566033> adresinden alındı.

Hürriyet Gazetesi, (2020,07 31) AB İlk Kez Siber Saldırıları Nedeniyle Yaptırım Uygulayacak, <https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/ab-ilk-kez-siber-saldirilar-nedeniyle-yaptirim-uygulayacak-41577068>, adresinden alındı.

Internet World Stats, Internet User Statistics 2021, Population for the 53 European countries and regions, <https://www.internetworldstats.com/stats4.htm> adresinden alındı.

Köker, A.E. (2021). Tehdit, Caydırıcılık ve Güvenlik: Çatışma ve Savaş İkileminde Siber Dünya, Urzeni Yayınları

Karasev, P. (2016, 10 13). NATO's Cyber Defense Evolution, Russian Council <https://russiancouncil.ru/en/analytics-and-comments/analytics/evolyutsiya-kiberoborony-nato/> adresinden alındı.

Kurnaz, S. ve Önen, S.M. (2019) Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'nin Siber Güvenlik Stratejileri, International Journal of Politics and Security, 1(2), (ss.82-103).

Khan, N. A., Brohi, S. N. ve Zaman, N. (2020). Ten Deadly Cyber Security Threats Amid COVID-19 Pandemic. TechRxiv, (ss.1-7).

Köksoy, F. (2020). Avrupa Birliği'nin Siber Güvenlik Politikası: Kurumsalcılık mı Tutarlılık mı? Güvenlik Stratejileri Dergisi, 16(35): (ss.635-674).

Mccormick, J. (2005). Understanding the European Union, A Concise Introduction, New York, Palgrave Macmillan, (ss.1-4)

Mercan, S. S. (2011). Siyasal Bütünleşme Kuramları Işığında AB Genişlemesi. Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 10 (1) , (ss.67-83).

Mor, H. (2010). Avrupa (Birliği) Bütünleşme Süreci ve Sorunları, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 14(1), (ss.499-541).

Neuman, P.R. (2013), The trouble with radicalization, International Affairs, 89(4), (ss.873-893).

Nicolas, E. S. (2020). Cybercrime Rises During Coronavirus Pandemic. Brussels: EU Observer.

Nye, J. ve Welch, D. Çeviren Akman, R. (2010). Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak, İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları.

Ortahamamcılar, B. (2021). İrlanda Sağlık Sistemi Siber Saldırıya Uğradı: Kağıt Dosya Yöntemine Dönüldü, 27.06.2021 tarihinde euronews.: <https://tr.euronews.com/2021/05/14/irlanda-sagl-k-sistemi-siber-sald-rya-ugrad-kag-t-dosya-yontemine-donuldu> adresinden alındı

Pawlak, P., Tikk, E., ve Kerttunen, M. (2020). Cyber Conflict Uncoded The EU and Conflict Prevention In Cyberspace. European Union Institute For Security Studies. 4(7), (ss.1-8) https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief%207_Cyber.pdf. adresinden alındı.

Renard, T. (2015 10 30). US-China Cybersecurity Agreement: A Good Case Of Cyber Diplomacy, Reshaping Europe, <http://reshaping-europe.boellblog.org/2015/09/30/us-china-cybersecurity-agreement-a-good-case-of-cyber-diplomacy/> adresinden alındı.

SecurityWeek News, (2011). ENISA Issues Report on 'Cyber Europe 2010' Cyber Security Exercise, <https://www.securityweek.com/enisa-issues-report-cyber-europe-2010-cyber-security-exercise>, adresinden alındı.

Sağiroğlu, Ş. ve Alkan, M. (2018) Siber Güvenlik ve Savunma: Önem, Tanımlar, Unsurlar ve Önlemler, Siber Güvenlik ve Savunma Farkındalık ve Caydırıcılık içinde, Grafik Yayınları, (ss.21-45).

Somer, M.D. Tekin, F. ve Meissner, V. Schengen, (2020). Under Pressure: Differentiation or Disintegration? https://euidea.eu/wp-content/uploads/2020/09/euidea_pp_7.pdf adresinden alındı.

Şeker, A.U. AB Ortak Siber Birim Kurmaya Hazırlanıyor, Anadolu Ajansı, 23.06.2021, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-ortak-siber-birim-kurmaya-hazirlaniyor/2282716> adresinden alındı.

Şöhret, M. (2013). Avrupa Birliği'nin Güvenlik Yapılanmasının Tarihsel Gelişim Süreci ve Mevcut Durumu. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (2), (ss.59-100).

The EU Cybersecurity Agency, (December 2018). Cyber Europe 2018: After Action Report Findings From A Cyber Crisis Exercise In Europe, (ss.1-14). <https://www.enisa.europa.eu/publications/cyber-europe-2018-after-action-report> adresinden alındı.

The European Commission's science and knowledge service, European Cybersecurity Taxonomy, <https://ec.europa.eu/jrc/en/science-update/european-cybersecurity-taxonomy> adresinden alındı.

The European Commission's science and knowledge service, The JRC in Seville, 07.07.2016, <https://ec.europa.eu/jrc/en/about/jrc-site/seville> adresinden alındı.

Turan, A. P. (2010). Avrupa Birliği Güvenlik Aktörü Olmaya Ne Kadar Yakın?, Bilge Strateji, 2(3): (ss.29-57). <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bs-issue/3807/51048> adresinden alındı.

Urgancı, B. Bütünleşme Entegrasyon, TUIC Akademi, 04.02.2014, <https://www.tuicakademi.org/butunlesme-entegrasyon/> adresinden alındı.

Zielonka, J. (2008). "Europe as a Global Actor: Empire by Example?", International Affairs, 84(3): (ss.471-484)

Zhussipbek, G. (2009), 2007 Lizbon Antlaşması, Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası Tanımı ve Özellikleri, Güvenlik Aktörü Olarak AB'nin Nitelikleri, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 8(1): (ss.139-165).

Local Evaluation of the Syria Crisis in the Scope of the Global Migration System

Fatih ÇAM*

ABSTRACT

The history of migration develops along with the history of humanity. In history, many societies or people have migrated with the aims of finding new living space, reaching to new and livable lands. Even though migration occurs as a result of external obligations which have different sources in many aspects, they may happen voluntarily as well as obligatory reasons. Developments in the internal structures of countries, political and economical difficulties, outbreaking of wars in other countries, natural disasters, famine, frequently seen violations of law and human rights force people to abandon the places they live in legal or illegal ways. Rapid population growth in developing and underdeveloped countries and negative economical conditions related to this, unemployment, deve-

lopments in means of communication and transportation as a result of globalization, civil wars, terrorism, increase in illegal migrant smuggling and insufficient punishment in this subject, along with human trafficking which has now transformed into a global market, insufficiency of physical and legal restraints in fighting against illegal migrant smuggling can be considered among the factors which give way to the rise in international illegal immigration. On the other hand, for the countries in the region under the threat of hunger and survival due to war, Turkey expresses more than the reasons listed above in terms of factors that cause migration. With its geographical location, and relatively safe and stable social structure, Turkey is no longer a transit place and is seen as a permanent preferred last stop.

*Dr. Hacettepe University, Political Science and Public Administration, Public Administration. Ankara, fatih@sib@hotmail.com, ORCID. 0000-0001-0002-0003

Keywords: Underdevelopment, Temporary Protection, Labour Force, Migration Policy, Identity
Küresel Göç Sistemi Kapsamında Suriye Krizinin Yerelde Değerlendirilmesi

ÖZET

Göçün tarihi, insanlık tarihiyle paralel gelişmektedir. Tarihte birçok toplum veya birey yeni yaşam alanları bulmak, yeni ve yaşanabilir topraklara ulaşmak maksadıyla göç etmişlerdir. Göç, çoğunlukla farklı kaynakları bulunan dış zorunlulukların neticesinde oluşsa da bazen de zorunluluk neticesine ilaveten gönüllülük esasına göre gerçekleşebilmektedir. Ülkelerin içyapılarında oluşan gelişmeler, politik ve ekonomik olumsuzluklar, diğer ülkelerle çıkan savaşlar, doğal afetler, açlık, hukuk ve insan hakları alanlarında sıkça görülen ihlaller

insanları yasal ve yasadışı yollardan yaşadıkları yerleri terk etmeye zorlamaktadır. Gelişmekte olan veya geri kalmış ülkelerdeki hızlı nüfus artışı, buna bağlı olarak gelişen olumsuz ekonomik koşullarla birlikte, işsizlik, küreselleşmenin bir sonucu olarak iletişim ve ulaşım olanaklarının artması, iç savaşlar, terörizm, yasadışı göçmen kaçakçılığının artması ve bu alandaki cezaların yetersiz kalması gibi hususların yanı sıra, küresel pazar haline dönüşmüş olan insan ticareti, yasadışı göçmen kaçakçılığı ile mücadelede fiziksel ve yasal engellerin yetersizliği gibi koşullar uluslararası yasadışı göçün artmasına neden olan faktörler arasında gösterilebilir. Öte yandan savaş nedeniyle açlık ve hayatta kalma tehdidi altındaki bölge ülkeleri için Türkiye, göçe sebep olan faktörler bakımından yukarıda sıralanan gerekçelerden daha fazla

sını ifade etmektedir. Coğrafi konumu, nispeten güvenli ve istikrarlı toplumsal yapısıyla Türkiye artık bir geçiş mekânı olmaktan çıkıp, kalıcı olarak tercih edilen son durak olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Az Gelişmişlik, Geçici Koruma, İşgücü, Göç Politikası, Kimlik,

Introduction

Migration is to change geographical location with a critical expression. However, people leave the lands where they were born and raised. The fact that individuals who decide to migrate may leave the region they live in to go to places they believe have better living conditions (such as Turkey, Europe), has again resulted in these regions being the regions that receive the most immigrants in the world. Since the phenomenon of migration is an irreducibly complex structure that cannot be evaluated with only one dimension, it is helpful to focus on the three basic dimensions of the issue that are being tried to be explained. It is possible to distinguish between economic, political-legal, social and cultural dimensions for the aforementioned basic three dimensions. Turkey is a center of attraction for people living in the region's countries, especially in terms of the relative high level of welfare, security and the window of freedoms created by these. This centrality; It has forced Turkey, and partly Europe, to reconsider its security and immigration

policies, with the effect of the recent wars in the Middle East.

It is impossible to consider policies related to human development and migration separately from the human security approach in the Migration System. In this study, it has been tried to deal with the domestic and foreign legal and socio-economic dimensions of the wars that gained momentum after the Arab Spring and the high-intensity mobility experienced after the deformation of the structure in Syria, on the basis of the parties (target and source) states, as well as the effects on the individual. Again, in the study, which argues that the phenomenon of migration should be reconsidered with political approaches reconciled with human security, theories of migration and the factors that cause migration are examined. In addition, the concepts of human rights and ethnicity within the Migration System were evaluated through different paradigms. As a necessary condition to make a near-term analysis of current policies, examples were selected from the first applications on the basis of migration movements and states. The issue of Syrian refugees, which has recently been tried to draw attention loudly, is also discussed. Restrictive immigration policies, which seem to be a reaction to economic reasons, are increasingly becoming independent of economic explanations. In this respect, this claim brings the phenomenon of migration and the individual into close relation with

ideological and nationalist political contexts. Religious, ethnic, political pressures, overpopulation and wars that cause hunger force people to live elsewhere. Migration, which occurs due to socio-political reasons, brings the concepts of refugee and asylum to the agenda today. In addition to those who migrate due to economic reasons in the world, the existence of people who have to migrate as refugees is increasing day by day.

In a more specific area, when we look carefully at the interaction between Syria and Turkey as countries that have an essential position in the Middle East, it is seen that the Syrian crisis, which has been going on for about eleven years, has turned into a much larger humanitarian dimension. The Bashar Assad regime, which was not pressured as much as necessary by the international powers and supported by Russia and Iran, bears the primary responsibility for the growth of this crisis. 6.7 million people have been displaced in the past eleven years. The number of officially confirmed deaths has been determined as 350 thousand. According to the officially announced figures, it is stated that 3.5 million Syrians took refuge in Turkey. A detailed assessment of the Syrian crisis will be continued in the following sections. Before that, it is helpful to look at the economic, legal and social dimensions of the migration phenomenon.

Economic, Legal, and Sociological Dimensions

The need for labor, which is accepted as one of the most critical factors of production, is also the main determinant of migration. While the need for workers in colonial-oriented countries was initially met by slavery over Africa and used in agricultural workers and service areas, the need for labor began to change with the industrial revolution. One of the consequences of the change is the organized structures created by more qualified worker groups. In this case, the states; abandoned their post-colonial habits and started to develop new control mechanisms on wages, free movement of workers and immigration. After the industrial breakthroughs that started about two hundred years ago, especially in the Western Hemisphere, economic activities rapidly shifted out of agriculture. Businesses and factory owners began to hire workers in droves and pay them regularly. The agricultural sector, which could not meet the needs of the crowded population, had to throw some of these crowds out. At the same time, the prices of agricultural products in the countryside began to decrease. On the contrary, those working in the service or industry sectors in the cities began to live under the guarantee of having a regular income (USAK, 2008, p.263). The fact that the increasing economic investments were made in the cities in large proportions both had an effect on the growth of the cities. It

indirectly reduced the productivity of the people engaged in agricultural activities. This inverse proportion between the decline of agricultural productivity and urbanization has also manifested itself in other public spaces. The fact that services such as education, health and infrastructure services are closer to urban people can be evaluated as a result of investment policies. With the developing technology, the old-fashioned practices used in agriculture have started to be replaced by machines. However, there was a surplus of labor in the field of agriculture.

“Industrialization and non-agricultural factors of production have prepared the necessary economic infrastructure for migration. In addition, poverty, unemployment, and even political pressures are not sufficient to determine migration potential” (Yılmaz-Başçeri, 1998, p.495). While the most important dynamics determining global migration movements in the 20th century is the supply of immigrants due to reasons such as poverty and unemployment in the poor regions of the world, on the other hand, economic approaches based on closing the labor gap in developed areas with the cheap labor of immigrants (ORSAM, 2012, p.10). In recent years, border control and securitization practices, which have been created due to the immigration policies followed in the field of irregular migration around the world, have gradually reduced the acceptance of

asylum seekers. As a result of these policies, it has been determined that people who applied for asylum left the legal ways and turned to other alternative ways. For example, while applications for asylum in France increased by 7.3% in 2020 compared to the previous year, a record number of asylum seekers in Germany, with Syrians in the first place, was reached in 2021. On the other hand, due to the increase in the entry of irregular immigrants in the UK in 2021, a new legal regulation has been made. It is planned to send irregular migrants to third countries until their asylum applications are approved (euronews, 2020&DW, 2022&AA, 2021). Concerning asylum and asylum seekers in international law, the “Geneva Convention on the Legal Status of Refugees” dated 28 July 1951. The Protocol of this convention dated 31 January 1967 began to be stretched by local regulations.

“The growth of the international dimension of the refugee problem and the necessity of removing the unlawful environment that the asylum seeker will fall into due to their lost rights by leaving their country necessitated the regulation of the situation of the asylum seekers in international law. While making this arrangement, the United Nations Declaration of Human Rights was taken as the basis. It was accepted in the United Nations that the countries they migrated should provide these basic rights to the refugees who are faced with

situations contrary to human dignity and therefore have to migrate” (Sönmezoglu, 1998, p.498).

Pagliani, in his 2010 report presented to IOM on human development issues, stated that “sustainable forms of active development are needed for long, healthy, creative lives and for the expansion of people’s freedoms.” The report was created in order to guide the legal studies and global migration policies to fill the gaps that occurred as a result of the loss of rights suffered by people who had to leave their countries for similar or different reasons. In the report, all dimensions of the phenomenon of international migration and its aspects affecting human life are discussed. In addition to financing, global dimensions, and human security issues, globalization, human rights, democracy, and judicial issues are listed under the headings (Pagliani, 2010). In the report presented by Pagliani, the criteria set by the United Nations include data used to support the official framework in the formation of international migration policies.

The push and pull theory developed by Lee (1969) was put forward to explain the essential characteristics of the migration phenomenon. It is possible to define the push factors as labor migration, which usually occurs as a result of the negative policies of the source countries on migration. Examples of these policies are low wages, unemployment, and high taxes.

Attractive factors can be summarized as the welfare in the target countries, high labor demand, religious and political freedoms, and a relatively good environmental.

In Lee’s push-pull theory, positive and negative elements refer to these factors. The existence of significant barriers between the two poles represents the difficulties faced by the modern individual in social ecology. E.g; restrictive immigration laws can be a formidable barrier to prospective immigration. Deciding to migrate and staying permanently in the place of migration are defined as the first obstacles that immigrants think about. Although the logic of the push-pull theory seems like the target (+) attracts and the source (-) repels, it can include opposing motivations at both points (Lee, 1969).

Alternative Approaches to International Migration and the Causes of Illegal Migration

In 1978, Alejandro Portes stated that she did not look at the illegal immigration of Mexicans to the United States as a problem but as a solution to the problem. (Portes, 1978, p.470). In the relevant statement, he mentioned the inability or unwillingness of the United States authorities to manage the country’s labor market needs through immigration policy. A similar mismatch between economic need and government policy has been observed in Western countries, particularly in Europe. In 1974, the political

debate was almost frozen. So that; the state had lost its capacity to address national labor shortages through effective migration management. There was a popular perception that there was an immigration crisis. However, this was a crisis of political response to immigrants rather than the management of migration flows (Baldwin-Edwards, 1994, p.1-16).

Much older literature on migration and some contemporary demographic literature assume that population growth is directly related to the migration trend (Ravenstein, 1885, p.167-227). In other words, While a high birth rate leads to high immigration, low population growth may create the need for emigration. However, with sufficient empirical evidence to show that there is no link between them globally, this approach to migration has been abandoned. What matters for countries with high productivity rates, which cover most of the developing world, is the capacity of their economies to absorb new workforces. Vital determinants for future migration pressures will be job creation rather than simple population growth. Recent studies tend to view voluntary international migration as a level of development. This level shows the transition from a very low level of development to an "upper-middle" income level. According to this view, migration does not arise from immaturity, but from the development itself. Generally; the world's main exporters of labor are middle-

and upper-middle-income countries such as North Africa or the Philippines (Haas, 2005, p.678). Olesen refers to these low- and middle-income countries and high immigration rates as "migration communities". Immigration starts to decrease from the countries at the next level of these countries. Olesen, while explaining this level of income between receiving and sending countries, assumes exchange rates from 1/3 to 1/4.5 (accepting the US dollar purchasing parity measurement unit) (Olesen, 2002, p.125-150). Despite the existence of illegal immigration and regulation programs, it can easily be seen all over the world that the number of illegal aliens is stagnant or increasing. E.g; The phenomenon of illegal immigration continues unabated within the USA, especially among Mexicans. In the report published by the independent research organization PEW in 2016, it is estimated that there are approximately 11 million illegally working foreigners in the American (VOA, 2018).

In Europe, on the other hand, the latest situation of illegal immigration is actually more than expected. Illegal immigration takes place in large proportions on the eastern Mediterranean border of Spain, Italy, Greece, Cyprus, and Malta, with sea-connected transport routes. In the late 1990s, the illegal arrival of African immigrants, which started on a small scale and took place by boat, led to great human tragedies in Spain and Ita-

ly. Especially towards the end of the 2000s, regional migration mobility has reached great numbers. All illegal transportation in the region (as far as is known) is carried out by small vessels, under extremely adverse conditions, over small islands (Lampedusa, Fuerteventura; Italy), (Canary; Spain), (Samos; Greece). This issue poses a significant problem for the countries concerned. It is also estimated that more than 10% of those who make it ashore die at sea (Adepojou, 2004, p.67). As of 2020, it has been announced that the number of illegal immigrants entering Germany illegally has increased by two times compared to the previous year and is around 15 thousand. It is estimated that illegal immigrants, mostly from Syria, Afghanistan, Bangladesh, Pakistan, and Iraq, entered the country by road in truck boxes (DW, 2021).

Douglas Massey defines the general characteristic of the New World Migration System as follows. First, most immigrants come from countries with limited capital, low job opportunities, and inadequate labor reserves. The imbalance in labor supply and demand in the developing world is much worse than during the industrialization of Europe. Second, countries of immigration are much more "capital-intensive" and much less "labor-intensive" than in the past. International migrants now fill marginal gaps in high-segment labor markets. Third, this economic marginalization of immigrants has led to a sociopoliti-

cal perception that immigrants are no longer needed, despite the persistent demand for their service. The last characteristic revealed is that there are five migration systems in the world; North America, Western Europe, Asia-Pacific, Gulf Region, and South America. Immigration countries that feed these regions; historical ties are shaped by trade, politics, and culture. Yet these countries are exploited, poor, and relatively southern (Pellegrino and Taylor, 1998, p.5).

More than half of labor migrants and a higher proportion of refugees originate from Asia, Africa, and Latin America. The changing political, economic and social structure of the world since the end of the eighties the last century has made the populations of the former socialist countries a labor reservoir ready for the use of developed capitalist countries. The vast majority of the global migration population occurs as a result of the migration movements of people who had to migrate from the southern regions of the earth to the Northern regions, including Western Europe, the USA, and Canada. A smaller part of this population, although not geographically, goes to Australia, which we can count as a Northern country in terms of socio-economic development and cultural "identity"; still another part consists of those who immigrated to oil-exporting Middle Eastern countries (Massey, 1988, p.233).

From the perspective of Turkey, it can be mentioned that its geopolitical location, cultural, religious, and sometimes biological kinship relations are among the main reasons why it is preferred by asylum seekers. Depending on the reasons listed, Turkey initially accepted those coming from the countries of the region as guests after the 2010s. At the point reached today, granting citizenship has been made easier. Turkey, which does not have sufficient legislation and experience on immigrants and mobility from abroad, or was caught unprepared, could not produce general and permanent policies. Institutionally, especially the migration mobility originating from Syria was perceived as a security issue. Currently, migration management is carried out by the General Directorate of Security under the Ministry of Interior and the provincial governorships in line with the general policy of the administration.

Human Rights and Migration in the Shadow of Wars

The phenomenon of migration within the new world system continues to be in the interest of researchers with its causes and consequences. The concepts of Human Rights, Ethnicity, and Minorities, which are frequently encountered at all stages of migration processes, have also been used many times in the cause and effect areas of the study. Sometimes the problems related to these concepts in the source countries play a major role in the decision to migrate. Sometimes the

same concepts enter the definition of new problems in the target country. Migrants may encounter rights violations in their new living space or may find themselves in destination or transit living areas where there is not enough tolerance towards ethnicity or minorities.

Historically, one of the first important documents of human rights, Magna Carta Libertatum is known as a document in which English immigrants had their rights and laws accepted against the king in 1215. Two other important historical documents are the declarations published in Habeas Corpus (1679) and the Bill of Rights (1689) in England. These documents are believed to form the basis of today's human rights. In the modern sense, the United Nations published the Universal Declaration of Human Rights on 10 December 1948, providing an international and legal basis for the protection of human rights. Fundamental rights and laws such as the right to life thought, expression, equality, private life, and security, which are at the center of the immigration phenomenon, are guaranteed in this way. After the 1990s and especially after the end of the Cold War, the concept of human rights has been enriched in terms of quality and quantity. Concepts such as the right to live in free and democratic regimes, humanitarian crimes, food safety, environmental problems, and the right to treatment have become sensitive issues for international courts, orga-

nizations, and the new world system (Çakmak, 2012, p.9-12).

Another concept that touches on the cause-effect problem in migration is ethnicity. ethnicity; or in other words, the concept of the ethnic group is defined ambiguously in sociology. The term race versus ethnicity can be considered a somewhat broader concept. It is a concept that has emerged to explain the characteristics of a social formation, the identification of the members of the group with that formation, and the political, cultural, or racial ties (Glazer and Moynihan, 1975, p.55).

Along with the Marxist and first sociological view given above, the cultural view also deals with ethnicity independently of the will of the individual. In other words, ethnic belonging is surrounded by innate, given, and indescribable qualities. Irrational loyalties that exist in all societies are based on blood, race, language, region, and similar elements. Ethnic groups or societies are built on primordial realities, not only in third-world countries but also in modern states. The concept of ethnicity is one of the important concepts that are decisive in today's political and social life. It is not possible to evaluate new ethnic formations without evaluating this concept (Taştan, 2010, p.199).

After the first two explanations, the concept of minority, which is another complementary and distinctive con-

cept of the migration phenomenon, comes. Although this term seems like a legal concept, it takes the basis of its existence from a certain socio-cultural reality. The socio-cultural reality that forms the basis of this concept is based on the phenomenon of "being seen as different" or "othering". The equivalent of this phenomenon in social reality can sometimes be religious differences, and sometimes linguistic-cultural differences. The phenomenon that is the subject of the concept has a two-sided paradigm dimension. These are divided into two internal and external definitions. Because, although the concept is "one-sided", the subject of a determination from above, the consent and readiness of the other party to be defined as such is also an important factor in terms of definition. For this reason, an anthropological perspective on how social groups and communities that are candidates for such a definition see themselves, and the common definition of this candidate group or community from outside is legally important (Aydın, 2005, p.122).

Problems related to minorities can be moved to a universal dimension by leaving the internal affairs dimension of the countries in terms of international rights. In order to achieve this, a minority definition was made by the United Nations Human Rights Commission in 1947. "In a non-dominant situation, numerically less than the rest of the population of a state, its nationals differ from the rest of the

population in ethnic and linguistic characteristics. Although not overtly, have a sense of solidarity towards preserving their own culture, traditions, and language” (Çakmak, 2012, p.11). The sense of belonging, which is formed and stabilized to a certain extent within the dialectic formed by internal and external perspectives, emerges in the socio-cultural field. At this point, in addition to the three concepts listed above, the idea of “identity” occurs. The concept, which is important in terms of defining the relationship of the individual with the minority group or community to which they feel himself/herself, is the subject of legally based explanations in the international arena of the source-target countries that produce migration policies.

Global and Regional Migration Policies from Past to Present

Recently, open border practices in immigration control have been advocated as a phenomenon of the 20th century around the world (Pluto, 2004; Harris 2001). However, feudalism has absolute experiences that this is not possible. E.g; During the reign of Elizabeth I in 1662, slavery movements were restricted in the lands under the rule of the Pope. It was partially abolished in 1795 and Irish citizenship in the United Kingdom was fully granted in 1800. As a result, large numbers of poor Irish people emigrated to England. (Torpey, 2000, p.66-67). Similarly, from 1548 to 1807, as a result of the loosening of hereditary slavery

and other heavy state controls in German lands and among Prussian peasants, it was seen that the freed labor force turned to free markets (Torpey, 2000, p.59). These two local examples, which took place in the feudal period, have created the opinion that mobility is a social phenomenon that should be avoided in terms of the control of a qualified workforce. From the 1820s, a great immigration process started with free trade conditions, especially in Great Britain (Timmer and Williamson 1998, p.739-771). Germany brought the issue of immigrant rights to the agenda for the first time in 1856, and upon insistence, immigrants’ rights and settlement permits were given to them. In the following years, immigration controls were loosened in German territories (including the Netherlands) as well as in European states such as England, France, Belgium, and Scandinavian countries that accepted mutual agreements (Torpey, 2000, p.77). However, globalization trends gradually began to restrict immigration around the world and in America, Canada, Argentina, and Brazil in the 1870s (Timmer and Williamson, 1998, p.739). While both external and internal migration was restricted during the 1918 congress in the USA, the same law was amended in 1919 to cover only external migration (Torpey, 2001, p.264). The universal consequences of immigration restrictions in the 1920s continued until America became a significant destination country (Andreas and Snyder 2000, p.31-54).

Britain introduced restraint policies in 1905 out of fear of Jewish immigration from Eastern Europe. Until 1930, there was only 1% of the foreign population in England, including Irish immigrants. Simultaneously, immigration controls and restrictions were resurrected within countries dominated by authoritarian regimes, such as the Soviet Union, Germany, Italy, Spain, and Portugal. Thus, II. Before World War II, many countries introduced an immigration management practice similar to the absolute feudal period restriction terms. Starting from the end of the 19th century, the globalization process was moved away. With heavy and limited commercial activities, the workforce was also relatively free. However, the 20th century saw an irreversible change in migration management. The change meant the displacement of authority at the local level with the nation-state. The displacement of authority has created a huge capacity strain and increased the utility of modern technology documentation. Individual freedoms and a liberal approach, which are features of the modern Welfare State, did not match the interventionist state's perception of the central authority. Thus, the central authority II. It lost its place in the Modern World-System that developed after World War II (Torpey, 2000, p.38).

With the rise of modern welfare state citizenship and nationalism, one of the cornerstones of contemporary

migration management has taken its place. Post-war human rights protection systems have been realized within the new trend before the European Court of Human Rights. In this context, the 1949 Genoa Conventions for protecting stateless people and refugees guided the process (Skran, 1995, p.78). As for job migration, the ILO put forward an agreement in 1949 that included an unskilled labor policy, which is now ratified by 45 countries. This agreement provided the main directions and necessary guest worker resources to be followed in the process of economic expansion in Northern Europe (Cenova, 1949). In particular, the settler societies of the New World (Australia, Canada, and the USA) favored permanent rather than temporary labor migration. They continued this approach until the late 1980s (Freeman and Birrell, 2001, p.525-551). In the late 1950s and 1960s, when economic prosperity saw an increase, much of the developed world was dominated by labor shortages, and the economic need for migration was evident. The type of migration, and varied according to historical, cultural, and geographical parameters. For example; Colonial citizenship rose in post-colonial countries such as France, the Netherlands, and the United Kingdom. Germany, Austria, Switzerland, and Belgium relied on what they defined as temporary labor (*Gastarbeiter*). The New World encouraged permanent migration. On the other hand, Southern Europe was primarily a labor exporter

to Northern Europe. The oil crises of 1973 are a clear turning point in the history of immigration policy. Northern European countries stopped recruiting unskilled guest workers and tried, albeit unsuccessfully, to send back existing ones. Southern European countries started by making a policy change away from labor exports to the labor market. They continued, first with the return of their own workers, and then with the recruitment of labor elsewhere in the 1980s (Pellegrino and Taylor, 1998, p.5).

Policies directly related to the phenomenon of migration in the world and in Europe have been progressing at the level of central planning and on a large scale from past to present. Over the past century, immigration has been seen as a preferred and partially controlled phenomenon for the western hemisphere, conformity for colonial purposes as a permanent source of labor. Moreover, it was considered normal for the newcomers to become strong enough to form a political front in the current social conditions and to turn into a domestic political element. On the other hand, neither in the past nor today, the issue of migration has not occurred in a consent-based context for immigrants and Turkey, nor has the politicization of newcomers been discussed. However, the increasing intensity of Syrian immigration after 2011 has led to a change in these conditions. In addition to the vast majority of people who wish to stay in the country per-

manently, a population of millions, including those born in Turkey, is discussed as an issue that needs to be taken into account in the general politics of the country. In other words, the politicization process of Syrian refugees is accelerating (Akman, 2022, p.99).

Migration, Integration and Global Solutions

With the partial exception of Canada, the United States, and the United Kingdom, since 1974 most immigration policy options are clearly frozen. Even so, the entry of illegal immigrants and asylum seekers, even in the US and UK, provided the main source of cheap illegal labor. So official immigration policies are only part of the issue (Freeman and Birrell, 2001, p.525-551). But for decades, a relatively open immigration policy has been accompanied by massive illegal immigration, albeit with a points system that favors skilled workers and family immigration. In Europe, Southern European countries accepted fewer legal immigrants compared to others. Most immigrants have been affected by visa ending, illegal work, and illegal entry. Therefore, short-term legal statuses were granted through legalization programs. Illegal immigration and illegal work are also not limited in Southern Europe, although overall immigration and employment appear to be restricted in the northern European countries or the wider Anglo-Saxon world. Massey considers an essay theorizing the capacity

of the state to enforce restrictive immigration policies and why illegal immigration has consistently been on the rise around the world. It puts forward a line of thought about state capacities ranging from authoritarian gulf countries to traditional settled countries with structures that support immigration. The problem with this approach is that even the Gulf states have high numbers of illegal immigrants. In fact, these countries seem to have very little information about how many migrant workers there are (Massey, 1999, p.303-322).

An alternative approach questions why the state's capacities to manage migration seem so inadequate given the needs of the labor market. Two explanations can be offered to this question. First; For almost all countries, it is difficult to predict economic needs in the near future, which often overlook or overestimate the need for temporary labor. In addition, they cannot react quickly to changing market conditions. The consequences of wrong guessing are bad. In particular, employers find greater confidence and flexibility in using the illegal immigrant workforce. Second, the liberalization of immigration policy has to be put in a political place. This policy is unlikely to be followed if voters are not convinced of the need for a migrant workforce or feel threatened by job struggles or salary levels (Baldwin and Edwards, 2005, p.8).

As noted above, the "stable" immigration policy of 1974 appears confusing at first glance in light of the increasing liberalization of the factors of production in advanced capitalism. Increasing trade and capital transfer in the EU resulted in the liberalization of the labor movement along with the deregulation of state firms. The cyclical aspects of globalization at the end of the 19th century reveal the same thing. What appears to have happened, however, is that governments have lost control of capital transfers and currencies and taken control of immigration policies while opening their markets to global trade, which is essentially synonymous with the protection of the country's borders. That is the last bastion of sovereignty (Schain, 2004, p.150-170). In fact, restrictive immigration policies, seen as a logical response to the economic crisis, have become independent of economic imperatives. It is closely tied to ideological and nationalist political contexts rather than pragmatic (Pastore, 2007, p.56-62). Any future crisis, particularly concerning national security or counter-terrorism measures, can be reconciled with tighter border control and restrictive immigration policy (Adamson, 2006, p.165-199). As a result of this politicization of migration management, illegal immigration and illegal employment have become essential structural components of modern capitalism (Palidda, 2005, p.63).

Former immigrants and potential immigrants are well aware that illegal immigration is the most effective way to find a better life and a job in the world's richest countries. At the same time, they know by hearsay that legal immigration is not an easy path for unskilled or skilled workers. Therefore, at the beginning of the 21st century, the phenomenon of illegal immigration can be defined as internalized in a structural sense. The relentless arrival of Africans by boat to small islands in the Mediterranean is a humanitarian crisis. This crisis is the result of the mismanagement of world migration for nearly three decades. However, structural problems do not have easy solutions. Illegal immigration is no exception. Government policies, like global warming or other fundamental issues, are almost universally renewable.

One of the important consequences of illegal immigration is the security dimension. The influx of foreigners, which affects the community life in the target countries, is often discussed with its economic or political aspects. However, in the post-September 11 periods, high sensitivities have emerged in the West in the field of security. This has resulted in the evaluation of immigration policies in the EU and the USA from a security perspective.

Ethnopolitical and sectarian conflicts and disagreements are another issue that Turkey has considered from the very beginning with its knowledge

and experience. This issue seems to be analyzed from different perspectives. On the one hand, in addition to the general trend, it has already become internalized within the country, on the other hand, negative perspectives among some segments in terms of democracy, human rights, and citizens' legal rules continue to remain on the agenda. However, respect for differences, mother tongue, or belief issues is also in the background. Recently, the official ideological perspective contains undefined directives and policies in terms of form, forced by the EU progress drafts. Moreover, this normative and institutional distancing is the only instrument in the management of minority-majority beliefs within the country. For now, these studies have been successfully managed both within the country and in neighboring countries. The Middle East and Mesopotamia, which are problematic regions, it has been the ground for events that resulted in the end of human lives at different levels of violence from time to time. Other states in the region have taken their share of such events in the secondary areas of problematic ethnopolitical relations, in terms of the current tension. These relationships include physical security as well as individual citizenship and the state, as well as other security dimensions. For example; ethnopolitical conflict, if no immediate solution is found, will lead to situations ranging from socio-economic security problems to large-scale border changes in the long run.

While these conflicts in the region as a whole were regular and relatively uneventful until 2010, the states of the region had to face these conflicts in a short time. As a result, it has been concluded that these problems will not be resolved at the level of intra-union agreements with active obstructions (Arab League) by these states. On the other hand, in the north-facing part of the Levant Region, more policies were carried out for adaptation to Russia since the early 1950s. The clashes didn't seem too dangerous outside of the Arab League. However, by leapfrogging, both in the short term and in the long term possible, these issues would not remain united. In other words, the "new face" of the Middle East will change. The trend has a lot of this potential.

Another vital point within the scope of migration is the existence of active immigrants and the passive structure affected. In fact, all the efforts of the states are aimed at preventing the deterioration of the existing ideal patterns as a result of migration. Although the period after the second world war is considered a milestone for worker migration from the Balkans, North Africa, and the Middle East to Europe and other industrial centers of the world, the momentum gained by globalization in recent years has been a factor that triggered. Within the scope of this migration wave, Europe and North America have become an important target areas for those living in all the regions

listed above, again with the effect of globalization. When the migrations to Europe are examined, it can be easily seen that apart from individual immigrants, they are also exposed to mass flows. The situation that led to the first of the mass migration movements started to meet the labor needs of the Western European states in order to rebuild their economies that were destroyed in the years following the Second World War. In this context, Western Europe witnessed the migration of workers from former colonial countries and other third-world countries after the war.

By the 2020s, the fact that the borders within Europe became unprotected by regional conflicts, combined with globalization, partially explained the mass migration. Racism and xenophobia, which are experienced from place to place in Europe today, and hate crimes that develop parallel to this cannot be evaluated independently of the anti-immigrant axis. In particular, one of the locomotive forces that feeds xenophobia is anti-immigrantism. The ethnic and cultural heterogeneity created by the migration wave in Europe can be shown as the source of these problems because all kinds of political, social, and economic stalemates can be seen as a result of this heterogeneous structure. The fact that immigrants who cannot find the welfare, rights, and freedoms they seek in their own country, turn to the prosperous countries within the EU borders, sometimes legally and some-

times illegally, causes the union to review its immigration policies. For this reason, the EU expands border controls and implements visa applications with more stringent measures. However, these measures do not always give the desired result. Because criminal organizations were formed that gathered people who could not enter the union through legal means in a planned way and brought them to the EU borders. This has made the problem of human trafficking uncontrollable. The basic psychological dynamic that makes the fight against migrant smuggling and human trafficking difficult is that members of organizations or groups that participate in crime interpret this job as helping those in need.

Conclusion

There is a process in which large masses are deeply affected by the wars in the Middle East and in the north of Turkey. The physical relationship of the rising tension without losing its speed with Turkey, which also includes ancestry relations for societies, has a more important place compared to other geographies. As a matter of fact, depending on the issues mentioned up to this point, national and international conditions will have changed relatively or at least will continue to change as soon as they reach the reader.

In this context, it is necessary to mention the Ba'ath Party, which has left its mark on the recent history of Arab

peoples in Syria and therefore in the Middle East. The Ba'ath was established in Syria in the 1940s and 50s as a reaction to the obsolete western regimes that existed in the Middle and Near East. Michel Aflaq¹, the father of Ba'ath (Arab Socialist Revival Movement), is a Christian Arab. Thus, the title of representative of social and political identity seems appropriate for the Ba'ath rather than an Islamic mass party. The movement, which has found support in almost all Arab countries, basically aims to establish a single and free Arab state in the Middle East. The last stronghold of Ba'ath, which has moved away from its purpose in the hands of dictators over time, is Syria and the current Assad regime (Cingi, 2011, p.14).

In fact, the majority of the people in Syria, which is under the rule of Shi'ite power, are Sunni. The right-wing populist structure in Turkey updated its attitude towards Syria, which has a Sunni majority among its Muslim neighbors, with anti-Assad rhetoric after the Arab Spring. In addition, Turkey, with the dynamics of its imperial past, attaches great importance to welcoming regional asylum seekers apart from the fact that it is a requirement of international legislation.

¹ Ahmet Michel Eflak was born in Damascus in 1910. He is a politician who played an important role in the Arab nationalist movement. Although he adopted nationalist views at a young age, his thoughts on Marxist ideology developed with the education he received in France between 1923- and 1934. For detailed information on the subject. Dr. Cantürk Caner, "Syrian Ba'ath Party: Ideology, Organization, and Power", Arab Spring and Syria, IQ Publications, Istanbul-2012.

However, today foreign and Muslim immigrants do not only come from Syria. The importance of this fact can be seen in the social reluctance towards asylum seekers or immigrants, especially in the provinces on the southern border and throughout the country. However, these Muslim immigrants find the opportunity to keep their identities and basic religious values alive within the framework of Islam in Turkey compared to western countries.

State security principles and customs play a role in creating favorable conditions for immigrants. The perception of immigrants, who bring cheap labor and above-average economic turnover to Turkey, is quite different from the Western perspective. While for the West it creates a basis for vital problems such as foreign migration, security, and multiculturalism, for Turkey these concerns have been dormant for a long time. However, refugees, especially those originating from Syria and Afghanistan, have begun to create serious security problems within the social fabric. The issue of citizenship and large refugee populations in certain provinces cause society, some sociologists, and some politicians to worry about the future.

“Syria is the most complex country in the Middle East in terms of its demographic structure. The country has a heterogeneous population of over 20 million, including Christian

Arabs, Druze Sunnis, Kurds, Syrian Turks, Alevi Nusayris, Assyrians, and other non-Muslims” (Adibelli, 2012, p.11). In this demographic structure, the civil war that took place after the Arab Spring was especially effective for Syria. This wave of mobilization and rebellion has in the past worried Turkey in terms of instability and escalation of chaos, taking into account the condition of being the longest land border neighbor. At this point, it is clear that these concerns are not unfounded. The friendly relations between the two countries, which had reached the highest levels until 2011, have now been broken due to the inhuman and bloody acts that took place in Syria. The Turkish Armed Forces (TSK) have been granted cross-border operation permits by the Turkish Grand National Assembly (TBMM) in order to intervene with the terrorist organizations that have gained strength in the instability environment in the region.

As stated above, the resulting instability has brought the migration wave almost to the point of spiraling out of control. Especially after June 2011, direct migration flows from Syria to Turkey and from Syria to Europe via Turkey started. These asylum seekers have now become a domestic issue in Turkey. Since the migration flows began, these figures are considered to be 4 million registered in the provinces of the region and throughout Turkey, excluding the camps. According to the report published by the Human

Rights Association (İHD) at the end of 2014, almost all of the Syrians who took refuge in Turkey are of Kurdish, Turkmen, and Alevi origin (İHD, 2014, p.1). In the same report, general numerical information about asylum seekers was given and explanations were given in the light of national/international legislation. In this respect, the basic legislation covering Syrian refugees has been listed under the titles of the right to health, the right to education, the right education, the right to children, the right to shelter, the right to work, and the access to public services, especially the right to asylum. In the report, it is seen that social exclusion and discrimination are frequently emphasized in the interviews with Syrian refugees.

However, the Republic of Turkey continues to take a series of measures and make regulations against the growing and increasingly inextricable Syrian influx. For this purpose, the directive on international migration management, which entered into force on March 30, 2012, was developed and enacted on April 4, 2013, under the name of "Migration Law". Within the scope of the directive stated at the beginning, the Open Border Policy, is guaranteed not to send anyone back against their will, to meet the basic and urgent needs. Then, with the Immigration Law, which was developed for the ever-changing and growing problems, the migration management was completely transferred to the General Directorate of Migration

Management. The decisions taken at the beginning were continued by the general directorate.

In the last 5 years, biometric data of existing Syrians has been started to be collected. The obtained data and analyzes contain important parameters for Turkey. The main assumption is that this immigrant population will have to stay in the country for many years. In this case, it was agreed that a "middle class" should be formed from refugees. Thus, the issue of social integration and securitization (in terms of the target country) of the Syrians living outside the camps in Turkey, at approximately 86%, is emphasized. In this direction, one of the main aims is to provide Turkish education to the population suitable for education. According to the data of the Directorate of Migration Management, only 51,500 of the approximately 4 million Syrian refugees in Turkey stay in temporary shelters. The rest are scattered in different cities, especially in Istanbul and border cities. As of 2022, the number of Syrian refugees living in Turkey is more than the population of many countries. The policies that the central government has implemented and the facilities it provides for a while cause an increase in the number of asylum seekers and their permanent residence intentions. Policies from the guest discourse to citizenship constitute the main axis of Turkey's immigration policy.

Kaynakça

A, Adepojou, 'Trends in international migration in and from Africa', in D Massey & JE Taylor (eds), *International Migration: Prospects and Policies in a Global Market*, Oxford: Oxford University Press, 2004, p. 65.

A, Pellegrino & JE, Taylor. "Worlds in Motion", Oxford: Oxford University Press, 1998, p. 5.

A, Portes, 'Toward a structural analysis of illegal (undocumented) immigration', *International Migration Review*, 12 (4), 1978, p. 470

A, Timmer & J, Williamson. 'Immigration policy prior to the 1930s', *Population and Development Review*, 24 (4), 1998, p. 739-771

Adamson, F. 'Crossing borders: international migration and national security', *International Security*, Summer 2006, Vol. 31, No. 1, p. 165-19 Posted Online

Akman, Kaan. "Suriyeli Sığınmacıların Siyasal Rekabete Etkileri ve 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği", *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, cilt 23, sayı 1, Eskişehir, 2022

Anadolu Ajansı (AA), "İngiltere sığınmacıları başvuruları onaylanana kadar üçüncü ülkelere göndermeyi planlıyor", <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ingiltere-siginmacilari-bas->

[vurulari-onaylanana-kadar-ucuncu-ulkelere-gondermeyi-planliyor/2186974](https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ingiltere-siginmacilari-bas-vurulari-onaylanana-kadar-ucuncu-ulkelere-gondermeyi-planliyor/2186974), 24.03.2021. erişim tarihi:01.05.2022

Anadolu Ajansı (AA), "Suriye'deki iç savaş 11. Yılına geride bıraktı", Ethem Emre Özcan haberi, 14 Mart 2022, www.aa.com.tr, erişim tarihi. 01.04.2022

Andreas & Snyder, *The Wall around the West*, Rowman & Littlefield Publishers, 2000 p. 31-54

Aydın, Suavi. "Azınlık Kavramına İçeriden Bakmak", *Türkiye'de Çoğunluk ve Azınlık Politikaları Avrupa Birliği Bütünleşme Sürecinde Yurttaşlık ve Azınlık Tartışmaları*. Derleyen: Ayhan Kaya, Turgut Tarhanlı. TESEV İstanbul-2005

Bahar, Halil İbrahim. "Sosyoloji" USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu), Ankara, 2008

Borjas, George J. "Economic Theory and International Migration", *International Migration Review*, 23, s. 457-485

Böhning, Wolf R. *The Migration of Workers in the UK and the European Community*, Oxford: Oxford University Press, 1972. "Continuities in Transnational Migration: An Analysis of Nineteen Mexican Communities", *American Journal of Sociology*, 99, 1994, p. 1492-1533

Çakmak, Haydar. "Avrupa Birliği'nin Etnik Yapısı", Avrupa Birliği'ndeki Halkların Kökenleri ve Gerçekler. Kripto Yayınları. Ankara-2012

de Haas, Hein (2005) Migration, Remittances and Regional Development: The Case of the Todgha Oasis, Southern Morocco. Paper presented at Ceres summer school 2005 "Governance for social transformation" Institute of Social Studies, The Hague, 28 June 2005.

DW, "Almanya'ya kaçak gelen göçmenlerin sayısı arttı". <https://www.dw.com/tr/almanya-ka%C3%A7ak-gelen-g%C3%B6%C3%A7menlerin-say%C4%B1s%C4%B1-artt%C4%B1/a-56851633>. 12.03.2021. erişim tarihi:01.05.2022

DW, "Almanya'ya rekor sayıda iltica başvurusu", <https://www.dw.com/tr/almanya-rekor-say%C4%B1da-iltica-ba%C5%9Fvurusu/a-60394874#:~:text=Almanya%20Federal%20G%C3%B6%C3%A7%20ve%20M%C3%BClteciler,da%20ilticaya%20ilk%20kez%20ba%C5%9Fvurdu>. 12.01.2022. erişim tarihi:01.05.2022

Euronews, "Fransa'ya yapılan iltica başvuruları geçen yıl yüzde 7,3 arttı", <https://tr.euronews.com/2020/01/21/fransa-ya-yapilan-iltica-basvurular-gecen-yil-yuzde-7-3-artti>. 21.01.2020. erişim tarihi:01.05.2022

Everett S. LEE. A Theory of Migra-

tion, University of Pennsylvania, Nisan 23,1965 ("Population Studies Center Series in Studies of Human Resources,' No.1)

F, Pastore. 'Europe, migration and development: critical remarks on an emerging policy field', Development, CESPI, Uluslararası Politika Merkezi, Göç Çalışmaları, Raporu. 50 (4), 2007, p. 56-62.

G, Freeman & B, Birrell. Population and Development Review, 'Divergent paths of immigration politics in the United States and Australia' Article first published online: 27 JAN 2004, Volume 27, Issue 3, p. 525-551, September 2001

Glazer, Nathan ve Moynihan, Daniel P. "Ethnicity: Theory and Experience" Harvard University Press. Temmuz-1975

Göç Strateji Belgesi. AB Bakanlığı Resmi Web Sitesi, <http://www.abgs.gov.tr/>

H Olesen, 'Migration, return and development', International Migration, 40 (5), 2002, p. 125-150.

J Torpey,-a- The Invention of the Passport, Cambridge: Cambridge University Press, 2000, p. 66-67.

J, Salt & J, Stein, 'Migration as a business: the case of trafficking', International Migration, 35 (4), 1997, p. 467-494.

- Lee, Everett S. "A Theory of Migration", Cambridge Press, 1969
- M Baldwin-Edwards & M Schain, 'The politics of immigration', *West European Politics*, 17 (2), 1994, p. 1-16.-a
- M, Baldwin-Edwards, 'Semi-reluctant hosts: Southern Europe's ambivalent response to immigration', *Studi Emigrazione*, 39 (145), 2002, p. 33.
- M, Schain. 'The politics of immigration', The symbolic role of border controls in the Schengen area is also noted in K Groenendijk, 'Reinstatement of controls at the internal borders of Europe: why and against whom?', *European Law Journal*, 10 (2), 2004, p. 150-170.
- Massey, D. 'International migration at the dawn of the twenty-first century: the role of the state', *Population and Development Review*, 25 (2), 1999, p. 303-322
- Massey, Douglas S. "Social Structure, Household Strategies and the Cumulative Causation of Migration", *Population Index* 56, 1990, p.3-26. Harvard University Press, Cambridge, 1993
- N Harris, *Thinking the Unthinkable: The Immigration Myth Exposed*, London: IB Tauris, 2001; and T Hayter, *Open Borders: The Case against Immigration Controls*, London: Pluto, 2004.
- Notably EG Ravenstein, 'The laws of migration', *Journal of the Royal Statistical Society*, 48, 1885, p. 167-227.
- ORSAM, "Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi", *Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi Rapor No:123*, *Black Sea International Rapor No:22*, Haziran-2012
- P. Martin, *Bordering on Control: Combating Irregular Migration in North America and Europe*, Migration Research Series No 13, Geneva: International Organisation for Migration, 2003, p. 6.
- Pagliani, Paola. "The Human Development Approach and People with Disabilities" IDP, 2010 Report
- Palidda, S. "The New Management of Migrations". *History and Anthropology. Racial Criminalization of Migrants in the 21st Century*, Ed: Prof. Salvatore Palidda, Farnham-2005
- Pastore Ferruccio. "Migration and Development (M&D) Policy Field" *Critical Remarks on an Emerging Policy Field*. Routledge Press. London, 2009 s:56-62
- Skran, C. *Refugees in Inter-war Europe: The Emergence of a Regime*, Oxford: Clarendon Press, 1995.
- Smaghi, L.B. (Aktaran, Dinç 2012) "Why Enlarge the EU? A look at the Macroeconomic Implications" *The International Spectator*, 2:51-63.

Sönmezoğlu, Faruk. Uluslararası İlişkiler Sözlüğü, s. 555,487 Haz. Ülke Arıboğan, Gülden Ayman, Beril Dedeoğlu. Der Yayınları, İstanbul-2005

Yılmaz-Başçeri, Esin. "Uluslararası Politikada Yeni Alanlar, Yeni Bakışlar", "Uluslararası Göç". Derleyen. Faruk SÖNMEZOĞLU. Der Yayınları-248. İstanbul-1998

Taştan, Yahya K. Siyaset ve Kültür Dergisi, "Etnisite Kuramları", Düşünce Dünyasında Türkiz. Sayı: 6-2010

Voice of America, (VOA). "ABD'deki yasadışı göçmen sayısı azaldı". <https://www.amerikaninsesi.com/a/abd-deki-yasad%C4%B1%C5%9F%C4%B1-g%C3%B6%C3%A7men-say%C4%B1s%C4%B1-azald%C4%B1/4681471.html>. 30.11.2018. erişim tarihi:01.05.2022